

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2015

Kraków 2015

Urząd Statystyczny w Krakowie
ul. Kazimierza Wyki 3
31-223 Kraków
tel. 12 4156011, fax. 12 3610191
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

Autorzy opracowania	Lucyna Cuber, Anna Gubernat, Marta Jurczak, Danuta Kalista, Danuta Krystek, Elżbieta Niemiec, Antonina Setlak, Anna Seweryn, Anna Siadek, Małgorzata Szopa, Jadwiga Szponder
pod kierunkiem	dra Krzysztofa Jakóbika
Skład komputerowy, wykresy, mapy, zdjęcie	Elżbieta Niemiec
Naliczanie tablic	Anna Stawarz
Tłumaczenie	Marcin Łacic
Projekt okładki	Mikołaj Karklissyjski

ISSN 2082-4076

Przy publikowaniu danych prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna w Internecie <http://krakow.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Przekazujemy Państwu kolejną edycję opracowania „Informator statystyczny - miasto Tarnów”. Zawarte w Informatorze dane pozwalają na ocenę zmian, jakie zaszły w strukturze i dynamice procesów społeczno-gospodarczych w Tarnowie w ciągu ostatnich lat.

Opracowanie podobnie jak w latach ubiegłych składa się z części opisowej i tabelarycznej oraz uwag metodycznych zawierających definicje podstawowych pojęć.

W części opisowej przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą miasta ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień demograficznych, lokalnego rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, usług społecznych, sytuacji mieszkaniowej oraz dochodów i wydatków budżetu miasta. Wyznaczono aktualny obszar wpływu miasta na gminy powiatu tarnowskiego oraz zamieszczono analizę procesu suburbanizacji w Tarnowie i gminach pełniących wobec miasta uzupełniające funkcje mieszkaniowe oraz gospodarcze. Konsekwencje przemieszczania się funkcji miejskich na tereny przyległych gmin przedstawiono dla lat poprzednich za pomocą wybranych wskaźników. Tendencję opisywanych zjawisk oraz struktury przedstawiono na licznych wykresach.

Podstawę opracowania publikacji stanowiły obok danych statystycznych również administracyjne źródła danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Finansów, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Urzędu Miasta w Tarnowie, co umożliwiło pogłębioną analizę poziomu życia mieszkańców.

W części tabelarycznej zamieszczono tablice zawierające dane z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego miasta. Zaprezentowano także podstawowe informacje i wskaźniki charakteryzujące Tarnów na tle województwa małopolskiego oraz wybranych porównywalnych miast na prawach powiatu w Polsce.

Mam nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło użyteczne uzupełnienie informacji o Tarnowie i okaże się pomocne dla władz samorządowych, a także osób i instytucji zainteresowanych rozwojem Tarnowa.

D y r e k t o r
Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, wrzesień 2015 r.

PREFACE

We present you the next edition of the elaboration entitled "Statistical Guidebook City Tarnów". The data included in Guidebook enable to evaluate changes which have occurred in structure and dynamics of socio-economic processes in Tarnów during the last years.

Similarly to the previous years the elaboration consists of a descriptive and a tabular parts as well as of general notes including main definitions.

The descriptive part presents the socio-economic situation of the city with the special consideration of demographic issues, local labour market, entities of the national economy, social services, housing as well as revenue and expenditure of the city budget. The current area of influence of the city on gminas of tarnowski powiat has been marked out. The Guidebook includes also the analysis of suburbanization process occurring in Tarnów and in gminas which perform supplementary housing and economic roles towards the city. The consequences of relocation of urban functions to contiguous gminas were presented for previous years with the use of selected indicators. Trends of described phenomena as well as structures were depicted on numerous graphs.

The basis for preparation of publication were also apart from statistical data, administrative data sources of the Ministry of Labour and Social Policy, the Ministry of Finance, the Social Insurance Institution, the Municipality of Tarnów, enabling in-depth analysis of the standard of living.

The tabular part includes data from a different fields of social and economic life of the city. Basic information and indices characterising Tarnów on the background of the Małopolskie voivodship and selected comparable cities with powiat status in Poland were also presented.

I hope that the elaboration will provide useful and complementary information on Tarnów and become helpful for self-government authorities as well as for persons and institutions interested in development of Tarnów.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Krzysztof Jakóbiak, Ph.D.

Kraków, September 2015

Spis treści

	<u>Str.</u>
Przedmowa	3
Ważniejsze skróty	15
Objaśnienia znaków umownych	15
Uwagi ogólne	16
Uwagi metodyczne	19
Podstawowe tendencje	28
Sytuacja demograficzna	44
Stan ludności i jego zmienność	44
Przyczyny spadku liczby mieszkańców	44
saldo migracji	44
przyrost naturalny	45
Starzenie się ludności i tempo tego procesu	46
płodność i dzietność kobiet oraz urodzenia	46
trwanie życia i umieralność	48
zmiany w strukturze ludności według grup wieku	50
Małżeństwa, rozwody i separacje	52
Migracje mieszkańców Tarnowa i ich kierunki	53
Rynek pracy	57
Pracujący	57
Zatrudnieni	59
Poszkodowani w wypadkach przy pracy	61
Bezrobocie rejestrowane	61
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	69
Wynagrodzenia	69
Emerytury i renty	71
Infrastruktura socjalna	72
Edukacja	72
Ochrona zdrowia	75
Pomoc społeczna	77
Świadczenia rodzinne	79
Kultura	82
Turystyka	83
Infrastruktura komunalna	84
Handel	87
Zasoby mieszkaniowe	87
Budownictwo mieszkaniowe	91
Ochrona środowiska	94
Przemysł	101
Dochody i wydatki budżetu miasta	102
Dochody budżetu	102
Wydatki budżetu	105

	<u>Str.</u>
Podmioty gospodarki narodowej	108
Podmioty według form prawnych	110
Podmioty według rodzaju działalności	110
Podmioty według liczby pracujących	113
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane	113
Miasto Tarnów na tle innych miast na prawach powiatu	115
Suburbanizacja gmin powiatu tarnowskiego	120
Tablica w tekście	Nr Str.
Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2014 r.	x 119
Tablice	
Tarnów na tle woj. małopolskiego w 2014 r.	1 132
Wybrane dane o Tarnowie	2 136
Działalność Urzędu Miasta Tarnowa w 2014 r.	3 152
Tarnów na tle innych miast w 2014 r.	4 155
WYKRESY	
Dynamika liczby ludności Tarnowa	1 44
Współczynniki przyrostu naturalnego i migracji stałej w Tarnowie.....	2 45
Współczynniki płodności i urodzeń w Tarnowie	3 47
Przeciętne dalsze trwanie życia w miastach podregionu tarnowskiego..	4 48
Wskaźniki zgonów według płci i wybranych grup wieku w Tarnowie	5 49
Struktura ludności Tarnowa według płci i grup wieku	6 51
Współczynnik obciążenia demograficznego i wskaźnik starości ludności Tarnowa	7 51
Małżeństwa nowo zawarte i rozwody na 1 tys. ludności Tarnowa	8 53
Zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z tego pobytu na 1 tys. ludności Tarnowa.....	9 54
Struktura zameldowań ludności w Tarnowie na pobyt stały według kierunków	10 55
Struktura wymeldowań ludności Tarnowa z pobytu stałego według kierunków	11 56
Pracujący w Tarnowie	12 57
Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych	13 58
Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów ekonomicznych	14 59
Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie	15 61
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie.....	16 62
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie	17 62
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie według prawa do pobierania zasiłku i płci	18 63

	Nr	Str.
WYKRESY (cd.)		
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku ...	19	64
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku w 2014 r.....	20	65
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według poziomu wykształcenia.....	21	66
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy.....	22	67
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według stażu pracy.....	23	67
Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy.....	24	68
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	25	69
Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2014 r.....	26	70
Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty...	27	71
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Tarnowie	28	73
Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży w Tarnowie	29	74
Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół	30	74
Miejsca i dzieci objęte opieką w żłobkach w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat.....	31	76
Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.....	32	77
Rodziny zastępcze i dzieci przebywające w tych rodzinach w Tarnowie	33	78
Struktura wartości wypłacanych świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2014 r.	34	79
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie.....	35	80
Widzowie w kinach stałych, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. ludności	36	83
Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w Tarnowie	37	84
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie.....	38	85
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca	39	85
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w Tarnowie.....	40	86
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	41	86
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę i przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu w Tarnowie.....	42	88
Przeciętna liczba osób na 1 izbę w Tarnowie	43	88
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na osobę	44	88
Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu	45	89

	Nr	Str.
WYKRESY (cd.)		
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Tarnowie	46	89
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i przeciętna liczba izb w mieszkaniu	47	90
Mieszkania wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne w 2014 r. ...	48	91
Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie	49	92
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2014 r.	50	92
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie	51	93
Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2014 r.	52	93
Ruch budowlany w budownictwie mieszkaniowym w Tarnowie	53	94
Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	54	95
Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	55	95
Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie	56	98
Odpady wytworzone na 1 km ²	57	99
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	58	100
Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca	59	101
Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2014 r.	60	102
Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa	61	103
Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca	62	104
Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu	63	105
Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów	64	106
Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2014 r.	65	108
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON w Tarnowie	66	109
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	67	109
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2014 r.	68	110
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w Tarnowie w 2014 r.	69	111
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w Tarnowie w 2014 r.	70	111
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2014 r.	71	114

	Nr	Str.
WYKRESY (dok.)		
Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2009 r.	72	115
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2014 r. (m. Tarnów i m. Bielsko-Biała)	73	117
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2014 r. (m. Tarnów i m. Nowy Sącz)	74	118
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2014 r. (m. Tarnów i m. Chełm)	75	118
Ludność gmin graniczących z Tarnowem	76	123
Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem	77	124
Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem	78	125
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach graniczących z Tarnowem	79	126
Mieszkania oddane do użytku w gminach graniczących z Tarnowem ...	80	127
Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem	81	128
Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem	82	129
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem	83	130
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem	84	131
RYSUNKI		
M. TARNÓW – Dane demograficzne	1	29
M. TARNÓW – Rynek pracy	2	31
M. TARNÓW – Wynagrodzenia	3	32
M. TARNÓW – Edukacja	4	34
M. TARNÓW – Ochrona zdrowia, pomoc społeczna	5	35
M. TARNÓW – Kultura	6	36
M. TARNÓW – Infrastruktura komunalna	7	37
M. TARNÓW – Zasoby mieszkaniowe	8	38
M. TARNÓW – Budownictwo mieszkaniowe	9	39
M. TARNÓW – Budżet miasta	10	41
M. TARNÓW – Działalność gospodarcza	11	43
MAPA		
Strefa podmiejska Tarnowa	1	120

W wersji angielskiej: przedmowa i spis treści

Contents

	<u>Page</u>
<i>Preface</i>	4
<i>Major abbreviations</i>	15
<i>Symbols</i>	15
<i>General notes</i>	16
<i>Methodological notes</i>	19
<i>Main tendencies</i>	28
<i>Demographic situation</i>	44
<i>Population and its variability</i>	44
<i>The reasons for decline in the number of inhabitants</i>	44
<i>net migration</i>	44
<i>natural increase</i>	45
<i>The ageing of the population and the pace of this process</i>	46
<i>female fertility and births</i>	46
<i>life expectancy and mortality</i>	48
<i>changes in the structure of the population by age groups</i>	50
<i>Marriages, divorces and separations</i>	52
<i>Migration of Tarnów inhabitants and their directions</i>	53
<i>Labour market</i>	57
<i>Employed persons</i>	57
<i>Paid employment</i>	59
<i>Persons injured in accidents at work</i>	61
<i>Registered unemployment</i>	61
<i>Wages and salaries and social benefits</i>	69
<i>Wages and salaries</i>	69
<i>Retirement pays and pensions</i>	71
<i>Social infrastructure</i>	72
<i>Education</i>	72
<i>Health care</i>	75
<i>Social welfare</i>	77
<i>Family benefits</i>	79
<i>Culture</i>	82
<i>Tourism</i>	83
<i>Municipal infrastructure</i>	84
<i>Trade</i>	87
<i>Dwelling stocks</i>	87
<i>Housing</i>	91
<i>Environmental protection</i>	94
<i>Industry</i>	101
<i>Revenue and expenditure of the city budget</i>	102
<i>Budget revenue</i>	102
<i>Budget expenditure</i>	105

	<u>Page</u>
<i>Entities of the national economy .....</i>	108
<i>Entities by legal forms .....</i>	110
<i>Entities by kind of activity .....</i>	110
<i>Entities by number of employed persons .....</i>	113
<i>Newly registered and deregistered entities .....</i>	113
<i>City of Tarnów against a background of other cities with powiat status .....</i>	115
<i>Suburbanization of gminas of tarnowski powiat .....</i>	120
Table in the text	
	<u>No. Page</u>
<i>Positions of Tarnów and Nowy Sącz in group of cities with powiat status by selected indicators in 2014 .....</i>	x 119
Tables	
<i>Tarnów and the Małopolskie voivodship in 2014 .....</i>	1 132
<i>Selected data on Tarnów .....</i>	2 136
<i>Activity of the Municipality of Tarnów in 2014 .....</i>	3 152
<i>Tarnów and other cities in 2014 .....</i>	4 155
GRAPHS	
<i>Dynamics of the population of Tarnów .....</i>	1 44
<i>Natural increase and permanent migration rates in Tarnów .....</i>	2 45
<i>Fertility and births rates in Tarnów .....</i>	3 47
<i>Life expectancy in cities of Tarnowski subregion .....</i>	4 48
<i>Rates of deaths by sex and selected age groups in Tarnów .....</i>	5 49
<i>Structure of population of Tarnów by sex and age groups.....</i>	6 51
<i>Age dependency ratio and the rate of ageing of population in Tarnów....</i>	7 51
<i>Newly contracted marriages and divorces per 1 thous. population in Tarnów.....</i>	8 53
<i>Registrations for permanent residence and deregistrations per 1 thous. population in Tarnów .....</i>	9 54
<i>Structure of registrations of population in Tarnów for permanent residence by directions.....</i>	10 55
<i>Structure of deregistrations of population in Tarnów from permanent residence by directions .....</i>	11 56
<i>Employed persons in Tarnów.....</i>	12 57
<i>Structure of employed persons in Tarnów by economic sectors.....</i>	13 58
<i>Structure of paid employment in Tarnów by economic sectors.....</i>	14 59
<i>Persons injured in accidents at work and number of days of inability to work per 1 person injured in Tarnów.....</i>	15 61
<i>Registered unemployed persons in Tarnów.....</i>	16 62
<i>Registered unemployment rate in Tarnów .....</i>	17 62
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by benefit rights and sex .....</i>	18 63

	No.	Page
GRAPHS (cont.)		
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by age.....</i>	19	64
<i>Structure of registered unemployed persons by age in 2014.....</i>	20	65
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by educational level .....</i>	21	66
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by duration of unemployment .....</i>	22	67
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by work seniority.....</i>	23	67
<i>Number of unemployed persons per job offer .....</i>	24	68
<i>Average monthly wages and salaries .....</i>	25	69
<i>Deviation of average pay in selected NACE sections from the average pay in Tarnów in 2014 .....</i>	26	70
<i>Average monthly income gained from retirement pay or pension .....</i>	27	71
<i>Percentage of children aged 3-6 covered by pre-primary education in Tarnów.....</i>	28	73
<i>The number of pupils and students in primary and lower secondary schools for children and youth in Tarnów.....</i>	29	74
<i>Structure of students in upper secondary schools in Tarnów by type of schools .....</i>	30	74
<i>Places and children in care in nurseries in Tarnów per 100 children aged 0-2 .....</i>	31	76
<i>Share of beneficiaries of community social welfare in total population ...</i>	32	77
<i>Foster families and children in these families in Tarnów .....</i>	33	78
<i>Structure of value of family benefits paid in Tarnów in 2014 .....</i>	34	79
<i>Share of children up to the age of 17, for whom parents received family benefit in total number of children at this age in Tarnów .....</i>	35	80
<i>Audience in fixed cinemas, museum visitors as well as readers in Tarnów per 1 thous. population .....</i>	36	83
<i>Structure of bed places in tourist accommodation facilities in Tarnów ....</i>	37	84
<i>Consumption of water and gas per capita in Tarnów.....</i>	38	85
<i>Consumption of water and gas per capita.....</i>	39	85
<i>Consumption of electricity per capita in Tarnów.....</i>	40	86
<i>Consumption of electricity per capita .....</i>	41	86
<i>Average useful floor area of dwelling per person and average number of persons per dwelling in Tarnów .....</i>	42	88
<i>Average number of persons per room in Tarnów .....</i>	43	88
<i>Average useful floor area of dwelling per person .....</i>	44	88
<i>Average number of persons in dwelling .....</i>	45	89

	No.	Page
GRAPHS (cont.)		
<i>Average useful floor area of dwelling as well as average number of rooms in dwelling in Tarnów .....</i>	46	89
<i>Average useful floor area of dwelling and average number of rooms in dwelling .....</i>	47	90
<i>Dwellings fitted with sanitary and technical installations in 2014 .....</i>	48	91
<i>Dwellings completed in Tarnów .....</i>	49	92
<i>Structure of dwellings completed by forms of construction in 2014 .....</i>	50	92
<i>Average useful floor area of dwelling completed in Tarnów .....</i>	51	93
<i>Dwellings completed and average useful floor area of dwelling completed in 2014 .....</i>	52	93
<i>Housing construction activity in Tarnów .....</i>	53	94
<i>Emission of gaseous pollutants from plants especially noxious in Tarnów .....</i>	54	95
<i>Emission of particulates from plants especially noxious in Tarnów .....</i>	55	95
<i>Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in Tarnów .....</i>	56	98
<i>Waste generated per 1 km² .....</i>	57	99
<i>Waste from households per capita .....</i>	58	100
<i>Sold production of industry per capita .....</i>	59	101
<i>Structure of revenues of cities with powiat status by kind in 2014 .....</i>	60	102
<i>Share of selected taxes in own revenue of Tarnów .....</i>	61	103
<i>EU funds in revenues of cities with powiat status per capita .....</i>	62	104
<i>Dynamics of investment expenditure of cities with powiat status .....</i>	63	105
<i>Dynamics of selected expenditure of Tarnów by division .....</i>	64	106
<i>Revenue and expenditure per capita in cities with powiat status in 2014 .....</i>	65	108
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register in Tarnów .....</i>	66	109
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population .....</i>	67	109
<i>Structure of entities of the national economy by legal forms in 2014 .....</i>	68	110
<i>Structure of entities of the national economy by sectors of conducted activity in Tarnów in 2014 .....</i>	69	111
<i>Structure of entities of the national economy by sections in Tarnów in 2014 .....</i>	70	111
<i>Newly registered and deregistered entities by kind of conducted activity in Tarnów in 2014 .....</i>	71	114

	No.	Page
GRAPHS (cont.)		
<i>Survivorship of entities of the national economy recorded in the REGON register in 2009 .....</i>	72	115
<i>Normalized diagnostic features in 2014 (Tarnów and Bielsko-Biała) .....</i>	73	117
<i>Normalized diagnostic features in 2014 (Tarnów and Nowy Sącz) .....</i>	74	118
<i>Normalized diagnostic features in 2014 (Tarnów and Chełm) .....</i>	75	118
<i>Population of gminas bordering Tarnów .....</i>	76	123
<i>Net of permanent migration in gminas bordering Tarnów .....</i>	77	124
<i>Median of age in gminas bordering Tarnów .....</i>	78	125
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population in gminas bordering Tarnów .....</i>	79	126
<i>Dwellings completed in gminas bordering Tarnów .....</i>	80	127
<i>CIT and PIT income taxes per capita in gminas bordering Tarnów .....</i>	81	128
<i>Own revenue per capita in gminas bordering Tarnów .....</i>	82	129
<i>Share of own revenue in total revenue in gminas bordering Tarnów .....</i>	83	130
<i>Share of investment expenditure in total expenditure in gminas bordering Tarnów .....</i>	84	131
SCHEMES		
<i>TARNÓW – Demographic data .....</i>	1	29
<i>TARNÓW – Labour market .....</i>	2	31
<i>TARNÓW – Wages and salaries .....</i>	3	32
<i>TARNÓW – Education .....</i>	4	34
<i>TARNÓW – Health care, social welfare .....</i>	5	35
<i>TARNÓW – Culture .....</i>	6	36
<i>TARNÓW – Municipal infrastructure .....</i>	7	37
<i>TARNÓW – Dwelling stocks .....</i>	8	38
<i>TARNÓW – Housing .....</i>	9	39
<i>TARNÓW – Budget of the city .....</i>	10	41
<i>TARNÓW – Economic activity .....</i>	11	43
MAP		
<i>Suburban area of Tarnów .....</i>	1	120

In English: preface and contents

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

µg	= mikrogram
hm ³	= hektometr sześcienny
p. proc.	= punkt procentowy
MOPS	= Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
WIOŚ	= Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/ – zjawisko nie wystąpiło

Kropka (·) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.

Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Znak x – wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.

„w tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

UWAGI OGÓLNE

1. Dane dla województwa małopolskiego, powiatów i gmin przedstawiono w podziale administracyjnym według stanu na dzień 31 XII 2014 r.
2. Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.
3. W publikacji zastosowano przyporządkowania sekcji do sektorów ekonomicznych:

Oznaczenie literowe	Nazwa sekcji
	I SEKTOR EKONOMICZNY
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
	II SEKTOR EKONOMICZNY
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
	III SEKTOR EKONOMICZNY
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
	IV SEKTOR EKONOMICZNY
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
	V SEKTOR EKONOMICZNY
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

Uwagi ogólne

4. Z dniem 1 sierpnia 2012 r. zmienił się sposób identyfikacji szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Dotychczas nadawane tym podmiotom 14-cyfrowe numery identyfikacyjne REGON jednostek lokalnych były zastępowane 9-cyfrowymi numerami jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, co miało wpływ na znaczny wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w sekcji edukacja. Należy podkreślić, że wymieniony wzrost jest związany ze zmianą sposobu identyfikacji szkół i placówek oświatowych w rejestrze REGON, co oznacza, że nie powinien być identyfikowany z utworzeniem nowych szkół i placówek oświatowych.
5. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku - według stanu w dniu 30 VI.
6. Ilekroć mowa o badanych miastach na prawach powiatu zjawisko dotyczy miast na prawach powiatu o liczbie ludności od 63 tys. do 173 tys., które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi.
7. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
8. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
9. Niektóre dane (za rok 2014) zostały podane na podstawie informacji nie ostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu.
10. W legendzie mapy cyfry w nawiasach oznaczają liczbę gmin.
11. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
12. Dane prezentowane dla podregionów odpowiadają poziomowi 3 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych (NTS) (Dz. U. Nr 214, poz. 1573).
Podregiony grupują jednostki szczebla powiatowego następująco:
  - ✓ Podregion krakowski obejmuje powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki,

Uwagi ogólne

- ✓ Podregion m. Kraków: miasto na prawach powiatu: Kraków,
- ✓ Podregion nowosądecki powiaty: gorlicki, limanowski, nowosądecki, nowotarski, tatrzański; miasto na prawach powiatu: Nowy Sącz,
- ✓ Podregion oświęcimski powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, suski, wadowicki,
- ✓ Podregion tarnowski powiaty: brzeski, dąbrowski, tarnowski; miasto na prawach powiatu: Tarnów.

13. Do ustalenia lokaty gminy lub powiatu w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były: ↓ malejąco, lub ↑ rosnąco. Dla przejrzystości rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorami; kolorem czerwonym (ostatnia lokata) i kolorem zielonym (pierwsza lokata). Do ustalenia lokat przyjęto dokładniejsze wartości wskaźników niż podane w tablicach. Gminy lub powiaty, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę. Następne gminy lub powiaty otrzymały kolejną lokatę, w związku z tym, liczba lokat może być mniejsza niż liczba gmin lub powiatów.

Do utworzenia lokat posłużyły typy cech statystycznych: stymulanta i destymulanta.

Stymulanta (S) – cecha, której wyższa wartość ma pozytywny wpływ na rozwój społeczno gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

Destymulanta (D) – cecha, której wyższa wartość ma negatywny wpływ na rozwój społeczno gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – (PKD 2007)

Skrót	pełna nazwa
	Sekcje
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE

Dane z zakresu demografii są prezentowane na podstawie:

- a) dokonywanych przez GUS bilansów stanu i struktury ludności zamieszkałej na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
  - zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
  - różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań.
- b) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- c) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- d) sprawozdawczości sądów o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach;
- e) wyników badania GUS dotyczącego stanu i struktury ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące). Badanie to jest prowadzone cyklicznie według stanu w dniu 31 XII każdego roku.

Do bilansów ludności od 2010 r. za podstawę przyjęto wyniki ostatniego spisu powszechnego ludności NSP 2011. W edycjach informatora przed 2013 r. podstawę bilansu ludności stanowiły wyniki NSP 2002, dlatego niektóre wskaźniki dla 2010 r. i 2011 r. mogą różnić się od tych z wcześniejszych opracowań.

Dane o stanie i strukturze ludności prezentuje się według miejsca zamieszkania. **Do ludności** w danej jednostce administracyjnej **zalicza się** ludność:

- zameldowaną na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałą,
- mieszkającą stale bez zameldowania (*według deklaracji z ostatniego spisu powszechnego*)
- oraz ludność przebywającą tam czasowo - zameldowaną na pobyt czasowy ponad 3 miesiące

Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce administracyjnej, ale mieszkająca w innej jednostce (zameldowana w niej na pobyt czasowy), ujmowana jest do ludności tej jednostki, w której jest zameldowana na pobyt czasowy.

Do ludności w danej jednostce administracyjnej nie zalicza się cudzoziemców, czyli osób nie mających w Polsce stałego pobytu, a przebywających tu czasowo, natomiast stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą zaliczani są do ludności tej jednostki administracyjnej, w której są zameldowani na pobyt stały.

Roczny przyrost ludności stanowi sumę przyrostu naturalnego i salda migracji stałej w danym roku oraz różnicy (rok do roku poprzedniego) w saldzie migracji czasowej wewnętrznej. Badanie migracji czasowych nie jest obserwacją ciągłą (jak to ma miejsce w przypadku badań ruchu naturalnego i migracji stałych). Jego wyniki wykazują liczbę osób zameldowanych na pobyt czasowy oraz liczbę osób czasowo nieobecnych w danej gminie według stanu w dniu 31 XII danego roku.

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek przedprodukcyjny - mężczyźni i kobiety w wieku 0 -17 lat;
- wiek produkcyjny - mężczyźni w wieku 18 - 64 lata, kobiety w wieku 18 - 59 lat:
  - mobilny (18 - 44 lata mężczyźni i kobiety),
  - niemobilny (45 - 64 lata mężczyźni i 45 - 59 lat kobiety),
- wiek poprodukcyjny - mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia demograficznego – oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);

- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Od 1999 r. - na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) - w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa, podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego, zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Instytucja separacji została wprowadzona na mocy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 532), od 16 XII 1999 r. Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, z dwoma wyjątkami:

- małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa,
- na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji.

Współczynnik umieralności – liczba zgonów na 1 tys. ludności.

Współczynnik dynamiki demograficznej – relacja liczby urodzeń do liczby zgonów.

Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu - wyrażona w osobach na 1 km².

Współczynnik feminizacji to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Współczynnik dzietności ogólny oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Przez **migracje wewnętrzne** rozumie się zmiany miejsca pobytu (stałego lub czasowego) w kraju, polegające na przekroczeniu granicy jednostki administracyjnej w celu osiedlenia się. Informacje te nie obejmują zmian adresu w obrębie tej samej gminy z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na miasto i wieś. Do migracji wewnętrznych zalicza się także przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie.

Saldo migracji stałej stanowi różnicę między nowymi zameldowaniami na pobyt stały i wymeldowaniami z pobytu stałego ludności.

Migracje czasowe na okres ponad 3 miesiące – zaprezentowane zostały na podstawie wyników cyklicznego badania ludności zameldowanej na pobyt czasowy oraz ludności (stałych mieszkańców gminy) nieobecnej w związku z pobytem czasowym w innej gminie w kraju, lub za granicą. Źródłem tych informacji są gminne zbiory ewidencji ludności.

Osoby starsze¹ to ludność w wieku 60 lub 65 lat i więcej. W opracowaniach ONZ stosuje się dla kobiet i mężczyzn wiek jednolity - 65 lat i więcej i taki wiek przyjęto w niniejszym opracowaniu.

Wskaźnik starości² to relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. Im wyższa jego wartość tym starsze społeczeństwo.

Przeciętne trwanie życia³ w danym roku wyraża średnią liczbę lat, jakiej dożył statystyczny mężczyzna i statystyczna kobieta, którzy zmarli w danym roku. Dzieci urodzone w danym roku mają szansę żyć o kilka lat dłużej, z uwagi na obserwowany proces poprawy stanu zdrowia ludności.

Do **pracujących według faktycznego miejsca pracy** zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca

¹ Na podstawie http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/853_pojecie.html

² Na podstawie http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/55_pojecie.html

³ Publikacja GUS <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2014-r-2,9.html>

pracy bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia nie ujmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób zatrudnionych za granicą, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

Dane dotyczące wychowania przedszkolnego i szkół podano według stanu na początku roku szkolnego, dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego.

Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują: szkoły podstawowe, gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące i szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca i szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Szkoły policealne, kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują szkoły dla młodzieży i dla dorosłych.

Szkoły dla dorosłych, kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych i technika uzupełniająca.

Dane o **praktykach lekarskich** obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.

Zgodnie z przyjętą przez resort zdrowia metodologią liczenia **łóżek w szpitalach**, liczba ta podana została łącznie z łózkami dla noworodków i inkubatorami. Do 2008 r. dane o łózkach w szpitalach ogólnych wykazywano bez miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków oraz miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.

Zasilek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasilek stały – wypłacany jest z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Dane dotyczące **liczby obiektów turystycznych i miejsc noclegowych** podano według stanu na dzień 31 lipca, a pozostałe w okresie od stycznia do grudnia.

Baza noclegowa turystyki nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

Stan zasobów mieszkaniowych jak i niektóre informacje charakteryzujące warunki mieszkaniowe przedstawiono na podstawie wtórnego opracowania statystycznego: Bilansu Zasobów Mieszkaniowych za 2014 r. (według stanu w dniu 31 grudnia).

Ścieki przemysłowe – są to ścieki niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością gospodarczą odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Ścieki komunalne – są to ścieki bytowe (ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi oraz wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzone urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (pryzagrodowe).

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków to szacunkowa liczba ludności miast i wsi korzystająca z sieci kanalizacyjnej, z której ścieki poddane są procesom oczyszczania w oczyszczalniach ścieków pracujących na tej sieci (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska Dz. U. 1999, Nr 25 poz.218).

Dane o **emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza** pochodzą z corocznej sprawozdawczości GUS i dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i grzewczych za pośrednictwem emitorów – kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hal, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.). Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują całkowitej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji (60-70%).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do ich pozbycia się jest zobowiązany. Informacje

o odpadach za lata 2000-2012 opracowane zostały w oparciu o Ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach. Dane o odpadach za rok 2013 i 2014 opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (DZ. U. z 2013 r. poz. 21). Dane dotyczące **odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych** od 2014 r. obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Formami ochrony przyrody według Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2009, Nr 151, poz.1220 z późn. zm.) są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Targowiska – wyodrębnione tereny lub budowle (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

Targowiska sezonowe – są to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Prezentowane dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wartość **produkcji sprzedanej przemysłu** przedstawiono w bieżących cenach bazowych.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez

producenta od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi) pomniejszona o podatki od produktu oraz ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych.

Podmioty gospodarki narodowej to osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą – w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz.1447, z późn. zm.) i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne.

Sektor własnościowy – pojęcie stosowane w metodologii rejestru REGON pozwalające grupować podmioty gospodarki narodowej z punktu widzenia prawa własności. Wyróżnia się:

- **sektor publiczny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych, jednostek samorządu terytorialnego lub samorządowych osób prawnych,
- **sektor prywatny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do prywatnych właścicieli - krajowych osób fizycznych, pozostałych krajowych jednostek prawnych lub osób zagranicznych.

Spółka handlowa – spółka, której utworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział, przekształcenie reguluje Kodeks spółek handlowych. Spółki handlowe dzielą się na osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne) i kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością). Mają one obowiązek uzyskania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Spółka cywilna – stosunek zobowiązaniowy łączący strony (wspólników), przez który wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu

gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Wkłady wspólników mogą przybrać różne formy, ale muszą mieć wartość majątkową. Spółka ta jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa nie przyznała zdolności prawnej, a zatem nie jest podmiotem prawa. Przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej są wspólnicy spółki cywilnej. Spółka cywilna podlega wpisowi do rejestru REGON.

Podmioty według liczby pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010-2014 stanowiła ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885) z późniejszymi zmianami oraz ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 XI 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526) z późniejszymi zmianami.

Dane o dochodach i wydatkach budżetowych według rodzajów i działów opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2010-2014.

Podatek dochodowy CIT i PIT wchodzący w skład dochodów własnych oznacza udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i od osób fizycznych (PIT).

Kategoria dotacji §§ 200 i 620 obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Do środków z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi zalicza się:

- środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz środków finansujących Wspólną Politykę Rolną,
- niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

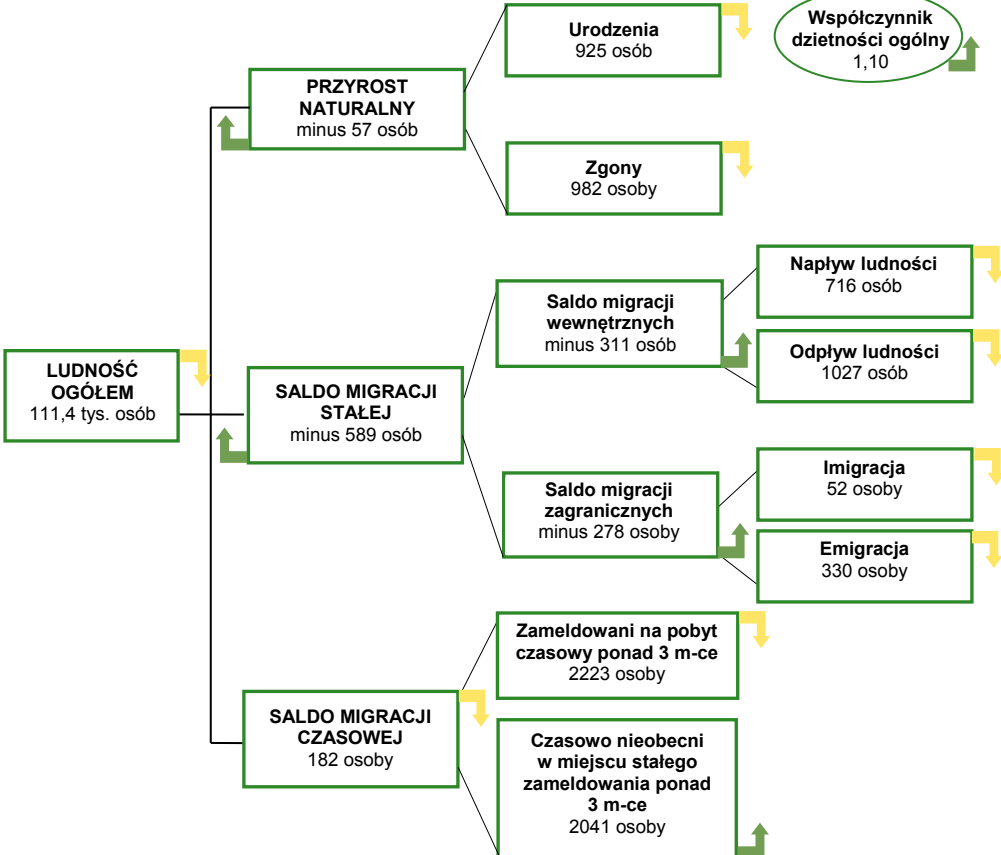
Liczba mieszkańców Tarnowa zmniejsza się stopniowo od 1997 r. Według szacunków GUS liczba ta w końcu 2014 r. wynosiła 111,4 tys., i w porównaniu z końcem 2013 r. zmniejszyła się o 0,7%. W odniesieniu do maksimum w 1996 r. (122,4 tys.) ubyło 9,0% mieszkańców miasta. Ostatnia, opracowana w 2014 r. prognoza ludności do 2050 r., przewiduje, że w najbliższych latach roczne tempo spadku liczby ludności Tarnowa utrzyma się na dotychczasowym poziomie, a wzrośnie po 2020 r. W grudniu 2014 r. ludność Tarnowa stanowiła ponad 3% ogółu mieszkańców województwa.

Liczba mieszkańców miasta zmniejsza się w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego, a w jeszcze większym stopniu z powodu ujemnego salda migracji stałej. Wieloletnie niekorzystne trendy w tym zakresie minimalnie osłabły w 2014 r. Ujemny przyrost naturalny w 2014 r. był nieznacznie mniejszy niż w 2013 r. tylko z powodu mniejszej liczby zgonów, gdyż liczba urodzeń także się zmniejszyła i spadkowa tendencja w tym zakresie utrzymuje się od 2011 r. Nadwyżka wymeldowań nad zameldowaniami na pobyt stały była w 2014 r. mniejsza niż rok wcześniej, niemniej głęboko ujemne saldo migracji stałej utrzymuje się w Tarnowie od ponad dekady. W 2014 r. zmniejszyła się liczba zameldowań oraz wymeldowań tak w migracjach wewnętrznych jak i zagranicznych. W ruchu wewnętrznym od końca lat 80-tych utrzymuje się znacznie wyższy odpływ mieszkańców Tarnowa na wieś, niż do innych miast. W tym miejscu należy wspomnieć, że zgodnie z metodologią w liczbie mieszkańców miasta są ujęci emigranci przebywający za granicą czasowo oraz osoby mieszkające poza Tarnowem, które nie dokonały formalnego zgłoszenia zmiany miejsca zamieszkania. Zatem realnie w Tarnowie jest jeszcze mniej mieszkańców niż wynika to z szacunków GUS.

Drugim obok depopulacji niekorzystnym zjawiskiem demograficznym w Tarnowie jest wysokie tempo starzenia się ludności. Proces ten postępuje z dwóch stron tzw. piramidy wieku. Utrzymuje się od wielu lat relatywnie niska liczba urodzeń, nazywana przez demografów „depresją urodzeniową”, co jest skutkiem obniżenia się wskaźnika dzietności kobiet. W Tarnowie w 2014 r. jego poziom był nieznacznie wyższy niż w 2013 r. niemniej nadal stanowił około połowy wartości optymalnej zapewniającej prostą zastępowalność pokoleń i stabilny rozwój demograficzny. Z drugiej strony wzrasta liczba osób starszych w związku z wydłużaniem się życia. Od kilku lat zmniejsza się także populacja Tarnowian w wieku produkcyjnym.

Rys. 1

M. TARNÓW Dane demograficzne

↑ wzrost/spadek 2014 r. w porównaniu do 2013 r.

Dynamikę procesu starzenia się mieszkańców Tarnowa wyraża wskaźnik starości, oznaczający relację liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. W ostatniej dekadzie XX wieku wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 0,24 do 0,40, natomiast w ostatnich 5 latach wynosił od 0,78 w 2010 r. do poziomu 0,98 w 2014 r. Zatem Tarnów zbliża się do stanu, w którym liczba osób w wieku 65+ przewyższy liczbę dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat.

Pogarszanie się struktury ludności miasta według wieku – poza procesem starzenia się mieszkańców, przyspiesza także emigracja. Jak wykazują wyniki spisów powszechnych ponad 75% osób zmieniających miejsce zamieszkania jest w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata), a dalsze 10% w wieku produkcyjnym niemobilnym.

W 2014 r. w Tarnowie minimalnie wzrosła liczba nowo zawartych małżeństw, po czterech latach spadku. Liczba orzeczonych rozwodów nieznacznie wzrosła powracając do stanu z 2012 r., a w liczbie orzeczonych separacji zanotowano większy spadek niż w poprzednich latach. Spadkowa tendencja w tym zakresie utrzymuje się w Tarnowie od 2011 r.

Wśród ludności Tarnowa narasta utrzymująca się od wielu lat dysproporcja płci. W końcu 1995 r. na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet (współczynnik feminizacji 109), a w końcu 2014 r. ten współczynnik wynosił 112. Jedną z przyczyn pogłębiania się tej dysproporcji jest zjawisko „nadumieralności” mężczyzn. Mimo znaczącego spadku w ostatnich latach (w porównaniu do początku wieku) wskaźników zgonów mężczyzn w wieku 55-69 lat, wskaźniki zgonów kobiet w tym wieku były dwukrotnie niższe, a w tym w przedziale wieku 55-59 lat trzykrotnie niższe w porównaniu z częstością zgonów mężczyzn.

Rynek pracy

Na koniec 2014 r. w Tarnowie pracowało 38,9 tys. osób, tj. 5,3% ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim. Od 2009 r. obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących (wyjątek stanowił 2010 r.), a w 2014 r. w porównaniu do 2010 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 3,1 tys. osób.

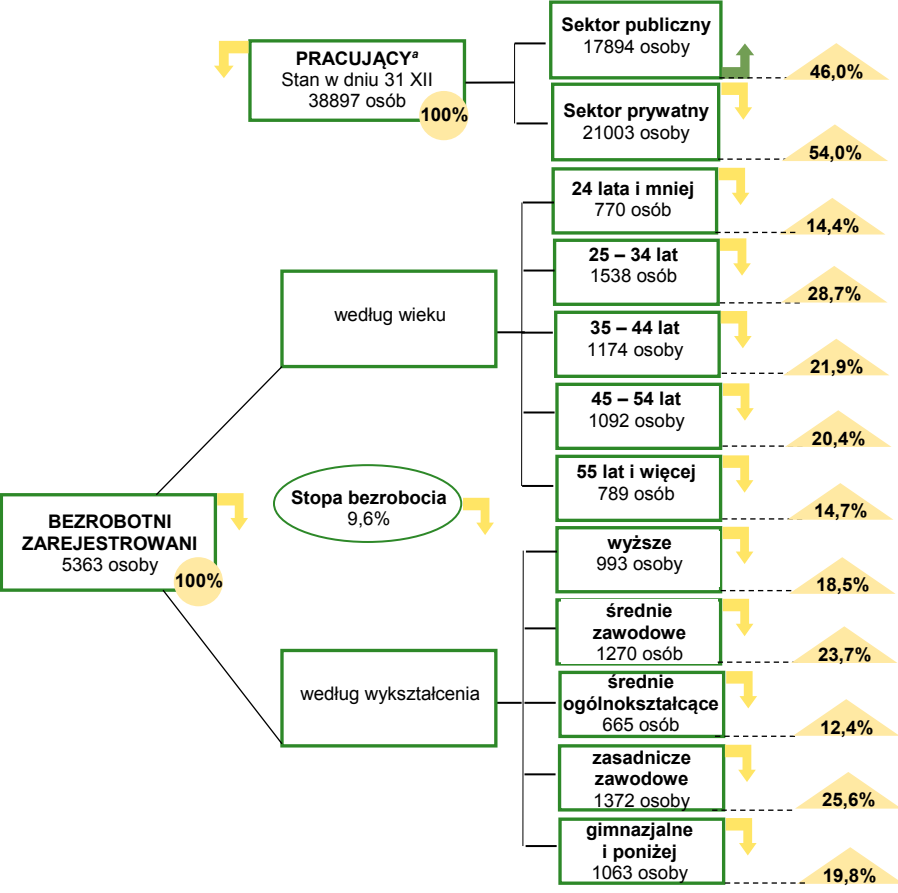
Ponad połowa osób (54,0%) pracowała w jednostkach sektora prywatnego. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili odpowiednio 68,3% i 67,8% ogółu pracujących w tych miastach.

Uwzględniając sektory gospodarki w strukturze pracujących najliczniejszą grupę stanowili pracownicy Usług (sektory ekonomiczne: III, IV, V), których udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 65,0%. Kolejną grupę stanowili pracownicy Przemysłu i Budownictwa (II sektor ekonomiczny) - 34,7% ogólnej liczby pracujących. Najmniej osób - 0,3% ogółu pracujących stanowili pracujący w sektorze gospodarczym rolniczym (I sektor ekonomiczny).

W stosunku do 2010 r. odnotowano przesunięcia struktury między sektorami. Udział pracujących w przemyśle (II sektor) zmniejszył się o 3,1 p. proc. Udział pracujących zwiększył się natomiast w usługach o 2,9 p. proc. (w V sektorze o 2,5 p. proc., w sektorze III o 0,4 p. proc.) oraz w rolnictwie (I sektor o 0,2 p. proc.).

Rys. 2

M. TARNÓW Rynek pracy

wzrost/spadek 2014 r. w porównaniu do 2013 r.
 udział

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Według stanu w końcu grudnia 2014 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano 5,4 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 520 osób (o 8,8%) więcej niż w 2013 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnej zawodowo w końcu 2014 r. kształtowała się na poziomie nieco korzystniejszym niż średnio w województwie i wynosiła 9,6%. W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy byli nadal ludzie młodzi. W końcu 2014 r. ponad 43% bezrobotnych to ludzie młodzi w wieku poniżej 35 lat. Ponad 14% ogółu

Podstawowe tendencje

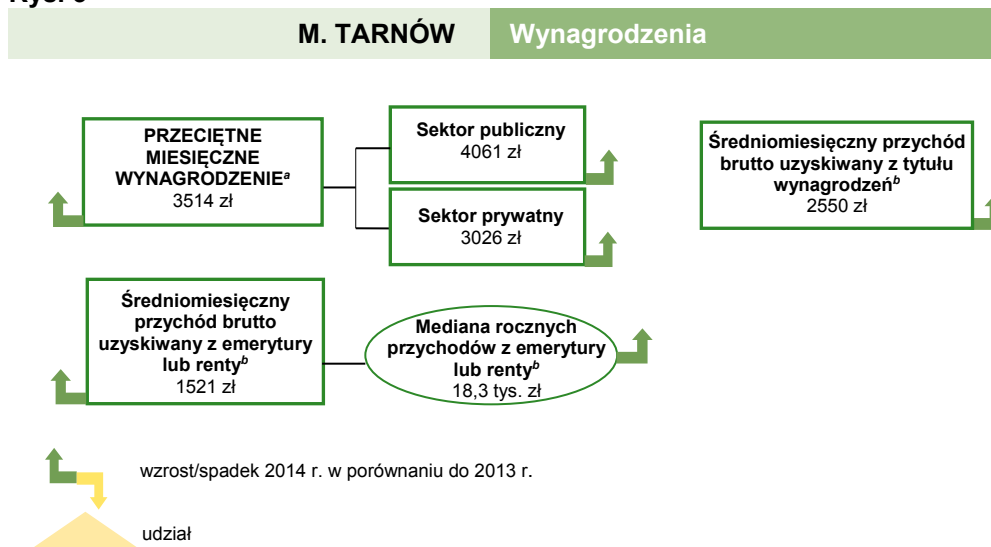
bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 0,8 tys.) stanowiły osoby w wieku do 24 lat, czyli wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji.

Posiadanie wyższego wykształcenia nie eliminuje osób z populacji bezrobotnych. Ponad 18% zarejestrowanych bezrobotnych posiadało wykształcenie wyższe, w porównaniu do 2010 r. odnotowano ponad 9% wzrost liczby osób bezrobotnych w tej grupie. Niekorzystnym zjawiskiem o negatywnych skutkach społecznych i ekonomicznych jest bezrobocie długotrwałe. Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili blisko 42% ogółu bezrobotnych, w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. Podaż pracy w Tarnowie jest minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. Na koniec grudnia 2014 r. wolnych ofert pracy było 211, tym samym na 1 ofertę przypadało 25 bezrobotnych, w 2010 r. - 71 osób.

WYNAGRODZENIA ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Głównym źródłem utrzymania ludności jest wynagrodzenie, czyli dochody z pracy najemnej. W Tarnowie od 2005 r. przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, najwyższy wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008 - ponad 10%.

Rys. 3

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób ^b Dane Ministerstwa Finansów za 2013 r., wzrost wykazano do 2012 r.

Należy zaznaczyć, że do 2012 r. przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w województwie małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu.

Podstawowe tendencje

W ostatnich dwóch latach tempo wzrostu nieznacznie zmalało i jest zbliżone do przeciętnego w województwie i pozostałych miast na prawach powiatu. Nadal jednak średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie.

W 2014 r. w Tarnowie w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 4061 zł, a w sektorze prywatnym - 3026 zł.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 4652 zł, było wyższe od średniej płacy w Tarnowie o ponad 32% i „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” – 4515 zł, tj. o blisko 29% więcej niż średnia płaca ogółem.

Najniżej wynagrodzone były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (2225 zł) oraz „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (2269 zł), co stanowiło odpowiednio ponad 63% i blisko 65% średniej płacy w Tarnowie.

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w Tarnowie w 2013 r. wynosiła 30,0 tys. osób i w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 821 osób. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wynosił 1521 zł wobec 1295 zł w 2010 r.

INFRASTRUKTURA SOCJALNA

W omawianym okresie nastąpiła nieznaczna poprawa w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, co pozwala na wcześniejsze wyrównywanie szans edukacyjnych oraz umożliwia wzrost aktywności zawodowej rodziców. W 2014 r. w Tarnowie działało 40 przedszkoli, do których uczęszczało 3,8 tys. dzieci. W przedszkolach na 100 miejsc przypadało 95 dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat), podczas gdy wskaźnik ten w Krakowie i Nowym Sączu wynosił odpowiednio 90 i 87 miejsc.

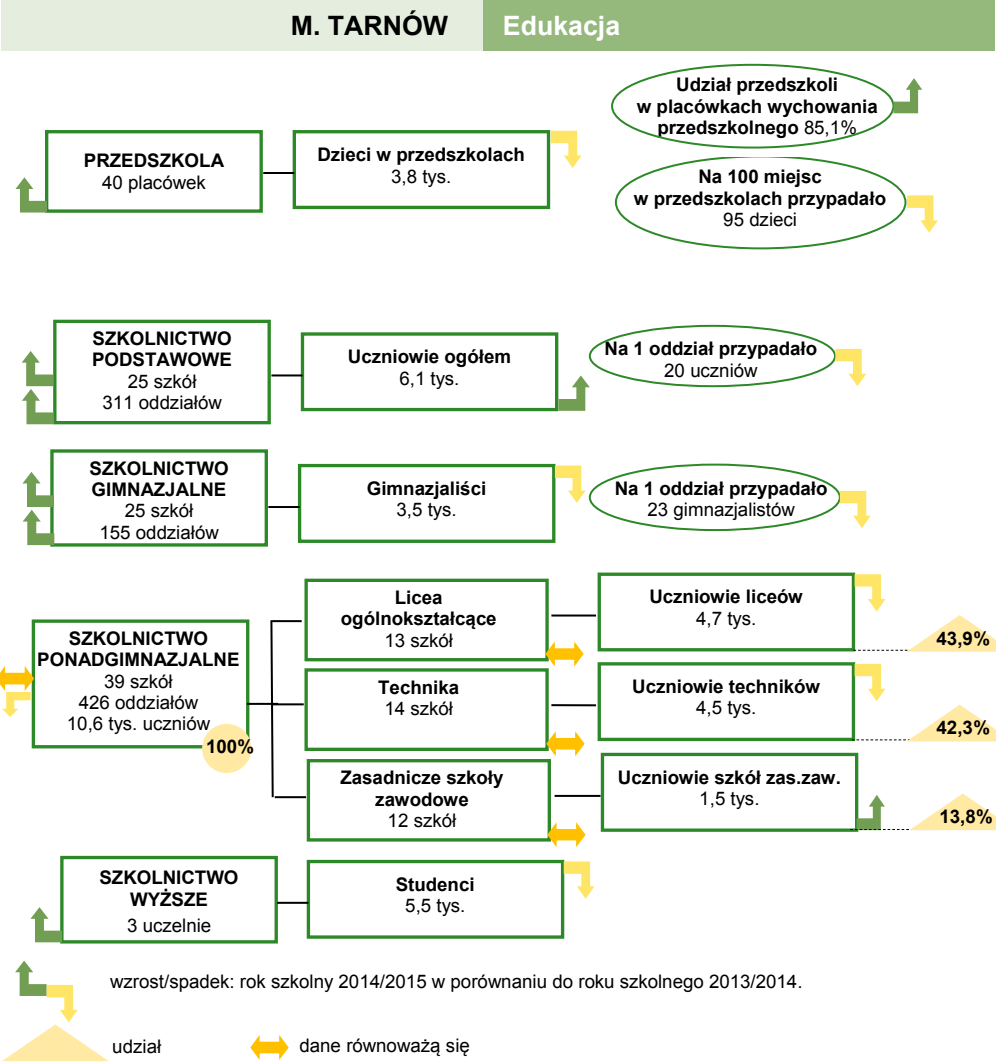
Pozytywne zmiany w zakresie warunków nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjalnych przy względnie stałej infrastrukturze są w głównej mierze następstwem niżu demograficznego, zwłaszcza w grupie dzieci w wieku 7-12 lat. W 2014 r. na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 20 uczniów, a w gimnazjach 23 uczniów.

W 39 szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się mniej młodzieży niż w roku

Podstawowe tendencje

poprzednim, łącznie 10,6 tys. uczniów. Najpopularniejsze wśród młodzieży były licea ogólnokształcące oraz technika, do których uczęszczało łącznie około 86,2% uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Tendencja ta utrzymuje się niezmiennie od kilku lat. Systematyczny wzrost liczby uczniów w technikach oraz spadek liczby uczniów w liceach ogólnokształcących może świadczyć o chęci zdobycia zawodu przez młodzież już w szkole ponadgimnazjalnej.

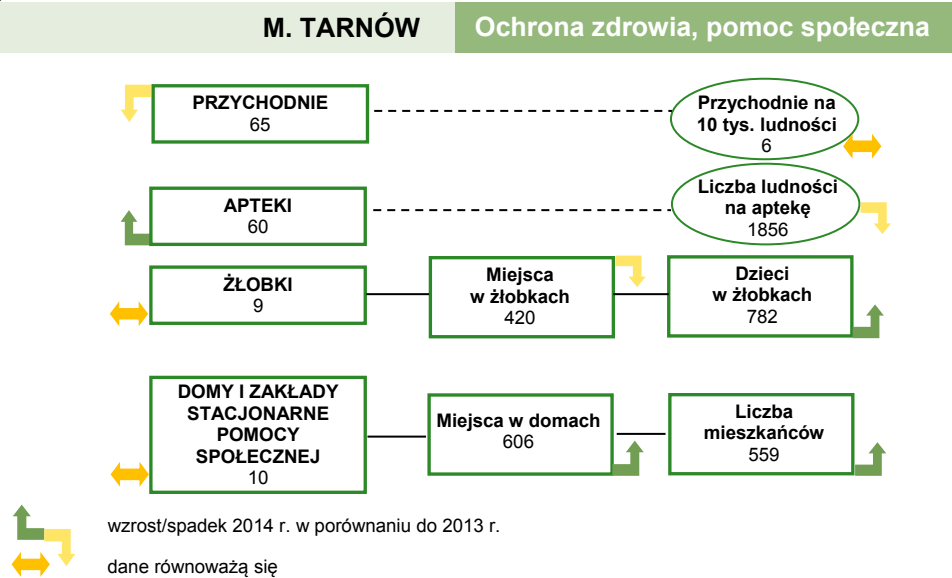
Rys. 4

W trzech tarnowskich uczelniach, tj. Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej, Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej oraz Tarnowskiej Szkole Wyższej studiowało w roku akademickim 2014/2015 łącznie 5,5 tys. studentów,

w tym 62% na studiach stacjonarnych. W porównaniu do poprzedniego roku akademickiego odnotowano zmniejszenie ogólnej liczby studentów o 1,4%, a studentów studiów stacjonarnych o 5,1%. Poza wymienionymi dwoma uczelniami funkcjonowały w mieście zamiejscowe ośrodki dydaktyczne trzech uczelni z Krakowa i Nowego Sącza, w których studiowało łącznie 0,5 tys. studentów. Tarnowskie szkoły i uczelnie cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów i studentów spoza miasta.

Rys. 5

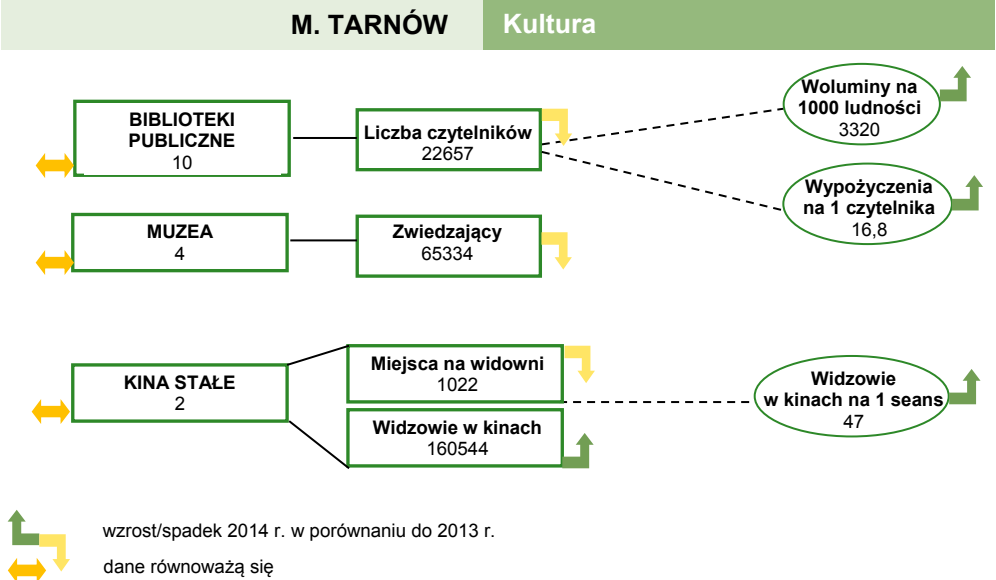
Starzenie się społeczeństwa, dłuższa przeciętna długość życia to większe zapotrzebowanie na świadczenia opieki zdrowotnej i usługi opiekuńcze. W Tarnobrzegu stwierdzono lepszy niż przeciętnie w województwie małopolskim dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Niezmiennie od wielu lat w Tarnobrzegu działają dwa publiczne szpitale ogólne. W 2014 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej nastąpił niewielki spadek udzielonych porad ogółem o 0,3%, natomiast wzrosła o 5,1% liczba porad udzielonych przez lekarzy dentyistów. Poprawie w stosunku do roku poprzedniego uległa dostępność aptek dla mieszkańców Tarnobrzegu (na jedną aptekę przypadało 1856 mieszkańców). Szpitale i placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczą usługi nie tylko dla mieszkańców miasta, ale także dla ludności z otaczających gmin. Odpowiedzią na duże zapotrzebowanie w mieście na opiekę nad najmłodszymi

Podstawowe tendencje

dziećmi było funkcjonowanie 9 żłobków, dzięki czemu na 100 dzieci w wieku 0-2 lat przypadają w Tarnowie 16 miejsc, podobnie jak w roku ubiegłym.

W teatrze im. Ludwika Solskiego widzowie mieli do dyspozycji 393 miejsca na widowni w stałej sali. W 2014 r. wystawiono 379 spektakli. W Tarnowie działało 5 galerii, 4 muzea, 2 kina stałe oraz 10 placówek bibliotecznych.

Rys. 6

Miasto pełni rolę lokalnego centrum nie tylko wydarzeń kulturalnych, ale także sportowych ciesząc się zainteresowaniem mieszkańców miasta i okolicznych gmin.

Według stanu na koniec lipca 2014 r. funkcjonowało w Tarnowie nadal 13 turystycznych obiektów noclegowych z 850 miejscami, z których skorzystało 41,7 tys. osób, a liczba udzielonych noclegów wynosiła 64,3 tys.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

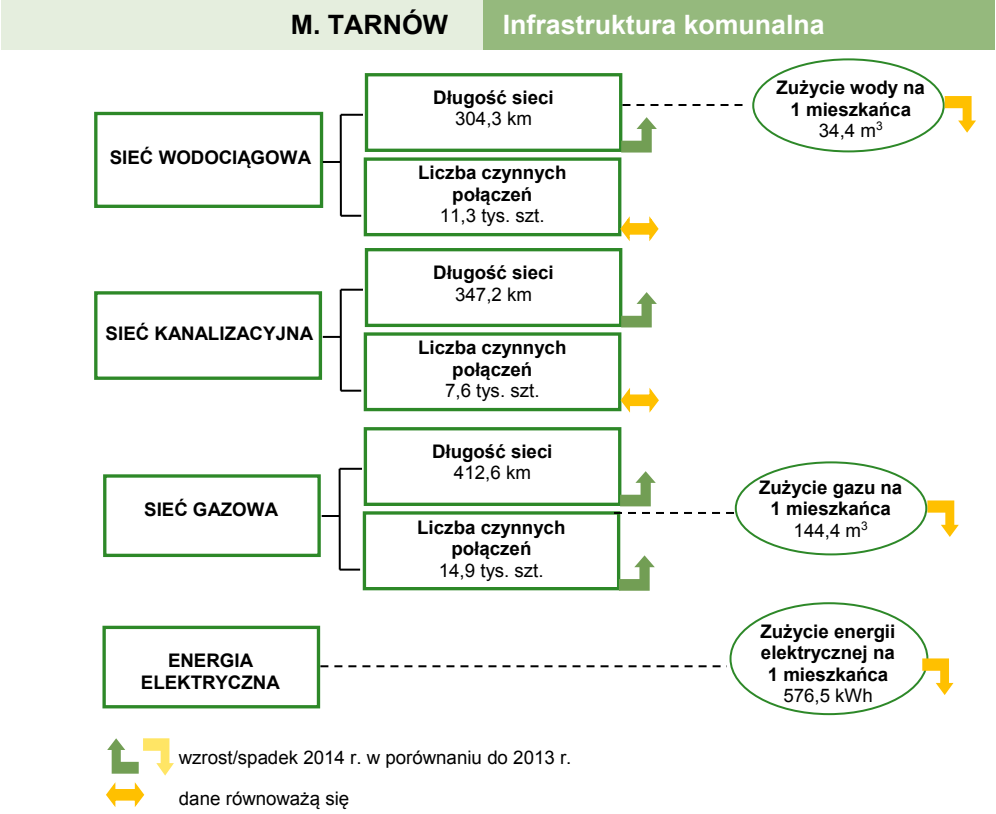
Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej nieznacznie wzrosła. Na niezmiennym poziomie pozostała liczba czynnych połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania, natomiast zwiększeniu uległa liczba połączeń gazowych.

W ostatnich latach obserwuje się ciągły spadek średniego zużycia wody na 1 mieszkańca (w 2014 r. – 34,4 m³) oraz spadek zużycia energii elektrycznej

Podstawowe tendencje

(576,5 kWh). W porównaniu do roku ubiegłego spadło zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w 2014 r. – 144,4 m³). W Tarnowie średnie zużycie wody i gazu z sieci na 1 mieszkańca było wyższe niż przeciętne zużycie w województwie, natomiast średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca było niższe.

Rys. 7

ZASOBY MIESZKANIOWE

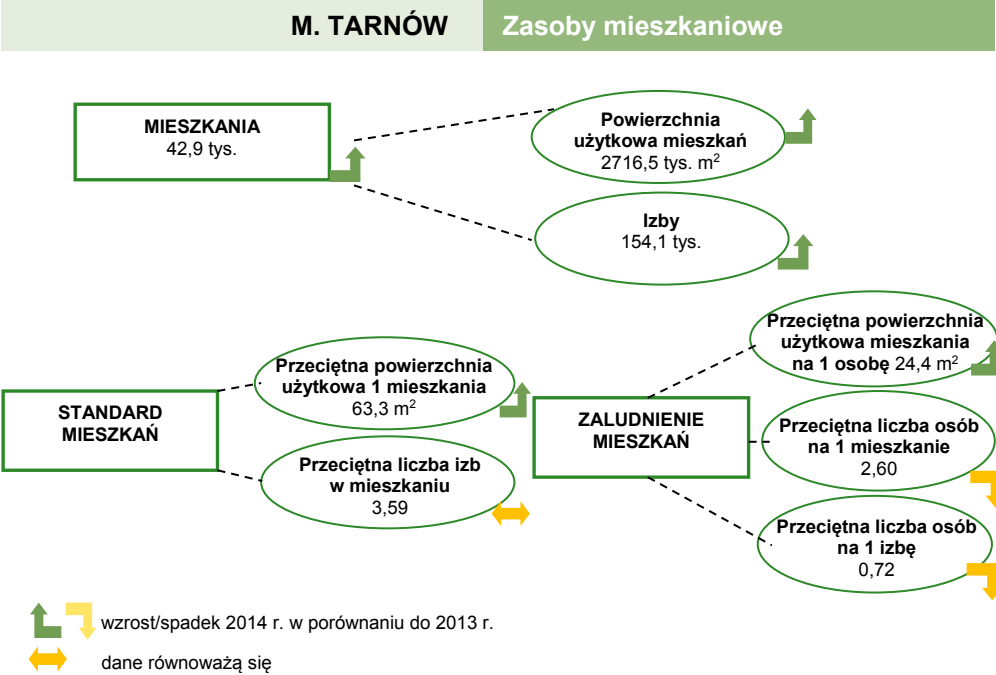
Zasoby mieszkaniowe miasta Tarnowa na koniec 2014 r. wyniosły 42,9 tys. mieszkań i stanowiły 3,8% ogółu mieszkań w województwie. W omawianych mieszkaniach znajdowało się 154,1 tys. izb o łącznej powierzchni użytkowej 2716,5 tys. m². W ostatnim dziesięcioleciu następowała systematyczna poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców Tarnowa, o czym świadczą podstawowe wskaźniki. Przeciętna liczba osób przypadająca na mieszkanie i na izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej mieszkania jaka przypadała na osobę. Na jedno mieszkanie w Tarnowie w 2014 r. przypadało przeciętnie

Podstawowe tendencje

2,60 osoby, a na jedną izbę 0,72 osoby. Statystyczny mieszkaniec Tarnowa w końcu 2014 r. miał do dyspozycji 24,4 m² powierzchni.

W mieście Tarnowie w porównaniu do 2005 r. uległ też znacznej poprawie standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w końcu 2014 r. wynosiła 63,3 m², jednocześnie mieszkanie posiadało 3,59 izby. W odniesieniu do przeciętnego mieszkania w województwie było mniejsze o 14,3 m² i miało o 0,32 izby mniej. Standard mieszkań Tarnowa pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne był wyższy w porównaniu do mieszkań w województwie.

Rys. 8

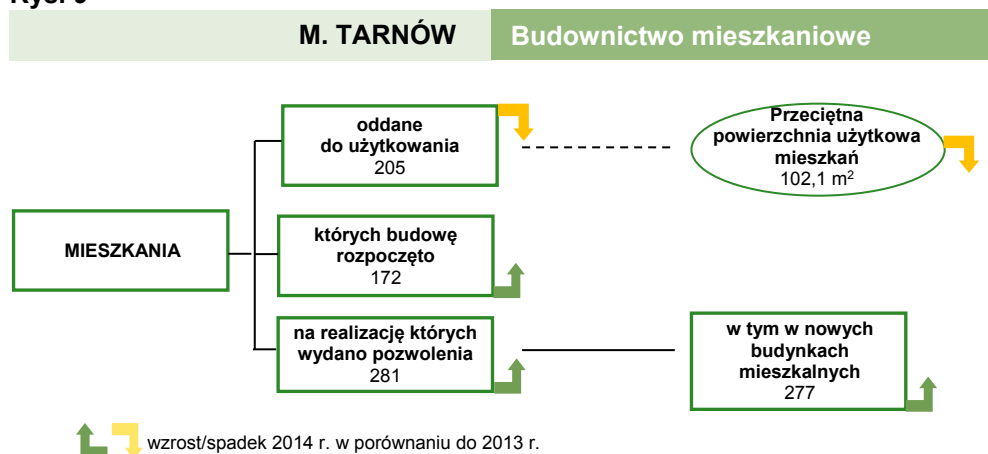

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W 2014 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 205 mieszkań o łącznej powierzchni 20,9 tys. m² tj. o 55 mieszkań mniej niż w 2013 r. Wszystkie wybudowane przez inwestorów indywidualnych. Brak efektów w pozostałych formach budownictwa spowodował spadek liczby przekazanych mieszkań w porównaniu do 2013 r. o 21,2%. Był to pierwszy rok w ostatnim dziesięcioleciu, w którym w Tarnowie przekazano do użytkowania najmniejszą liczbę mieszkań.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie w 2014 r. osiągnęła poziom średniej wojewódzkiej 102,1 m², w stosunku do 2013 r. spadła o 3,4 m².

Rys. 9

Wskaźnikiem nasilenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2014 r. w Tarnowie wynosił 1,8 i był niższy niż średnia wojewódzka. Wzrosła (2,5 - krotnie) liczba mieszkań, na których realizację wydano pozwolenia oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto (wzrost o 26,5%).

OCHRONA ŚRODOWISKA

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w Tarnowie (aktualnie jest ich 9) wyemitowały w 2014 r. do atmosfery 14,4 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla). W stosunku do 2013 r. emisja szkodliwych gazów wzrosła o 4,7%, przy czym w omawianym roku najwyższy był wskaźnik wzrostu emisji tlenków azotu – wyniósł 15,4%. Emisja szkodliwych pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska wyniosła w 2014 r. 499 ton (6,9 ton/km²) i wzrosła w skali roku o 2,3%. Ponad 65% tej emisji stanowiły pyły pochodzące ze spalania paliw na terenie zakładów. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano i zneutralizowano 21,2 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 59,6% wytworzonych (w 2013 r. wskaźnik ten wyniósł 62,8%) oraz 91,8 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło, podobnie jak w 2013 r., 99,5% wytworzonych.

Całkowite zużycie wody w gospodarce narodowej wyniosło w 2014 r. 17,3 hm³ i w porównaniu z 2013 r. wzrosło o 5,4%. Najwięcej wody zużył tarnowski przemysł - 65,9% (w 2013 r. niespełna 65%). Każdy mieszkaniec Tarnowa zużył w 2014 r. 34,4 m³ wody pochodzącej z sieci wodociągowej (w 2013 r. - 35,1 m³). Do wód lub do ziemi odprowadzono w 2014 r. 10,4 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia, było to o blisko 6% mniej jak w 2013 r. Zaledwie 40 dm³ ścieków przemysłowych wytworzonych w tarnowskich zakładach odprowadzono w 2014 r. do wód powierzchniowych bez oczyszczenia. W roku poprzednim było takich ścieków 229 m³. W 2014 r., podobnie jak w roku poprzednim, wszyscy mieszkańcy miasta korzystali z komunalnej oczyszczalni ścieków.

Zakłady objęte w 2014 r. statystyką GUS wytworzyły w Tarnowie 184,1 tys. ton odpadów produkcyjnych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) - w porównaniu do 2013 r. ilość odpadów zmniejszyła się o 4,2%.

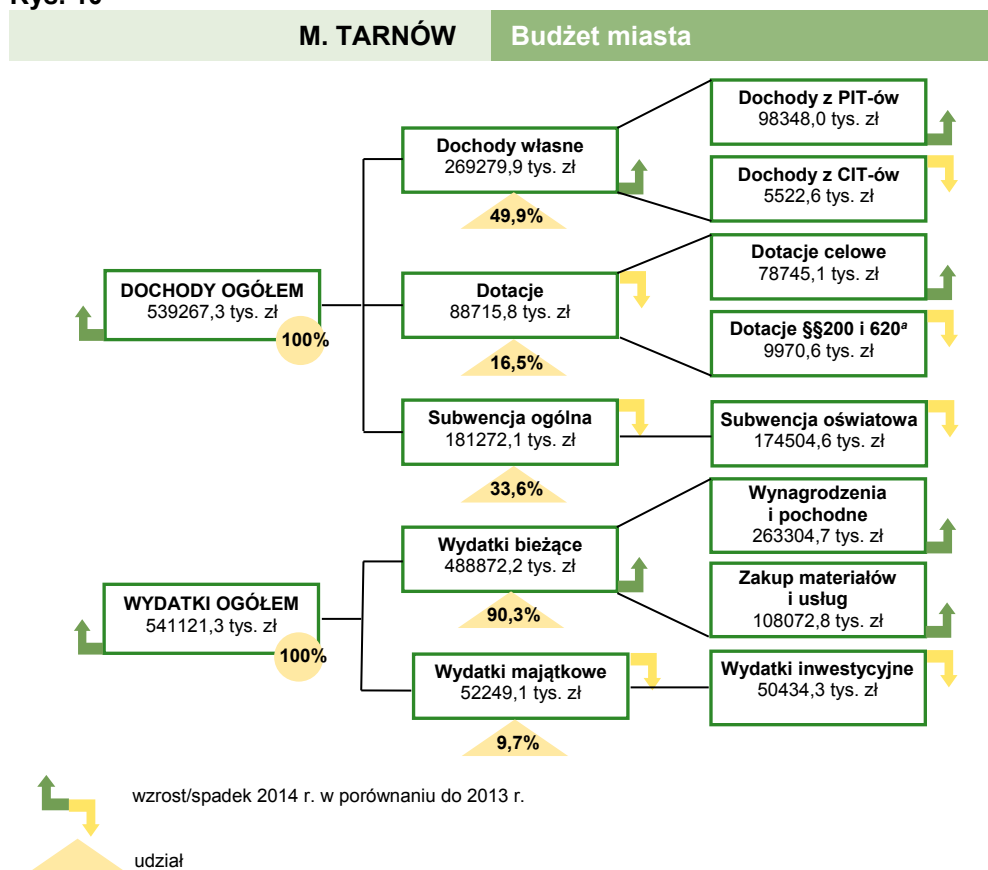
W 2014 r. zebrano w mieście łącznie 27,3 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych, o 6,3% mniej niż przed rokiem. Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadło 222,6 kg zmieszanych odpadów komunalnych zebranych tylko z gospodarstw domowych, o 25,2 kg więcej jak w 2013 r. Na terenie miasta zlikwidowano 52 nielegalne wysypiska odpadów komunalnych zbierając z ich powierzchni 143 tony odpadów.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA

Dochody ogółem zgromadzone w budżecie miasta w 2014 r. nieznacznie tylko odbiegały od poziomu sprzed roku. Kwota 539 mln zł była nominalnie i realnie wyższa jedynie o 0,8%. W strukturze dochodów zwiększył się udział dochodów własnych, spowodowany głównie wyższymi wpływami dochodów określanych jako tzw. pozostałe dochody. Podobnie jak w 2013 r. z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło o 5 mln zł więcej, co świadczy o rosnących dochodach mieszkańców miasta. Natomiast niepokojącym sygnałem jest dalszy spadek o blisko 2 mln zł wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, gdyż oznacza pogorszenie kondycji finansowej firm działających na terenie miasta.

Rys. 10

^a Dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

Stopniowo maleje strumień środków zasilających budżet miasta w postaci środków pochodzących z funduszy unijnych. W omawianym roku wpłynęło ponad 10 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych (1,9% łącznych dochodów miasta), podczas gdy rok wcześniej było to o 7 mln zł więcej. Zarówno wielkość dochodów ogółem, jak i wielkość środków pochodzących z funduszy unijnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (odpowiednio 4822 zł i 91 zł) usytuowały Tarnów na ostatniej pozycji za Krakowem i Nowym Sączem. Jednak pod względem absorpcji i wykorzystania środków unijnych na przestrzeni lat 2006-2014 w przeliczeniu na 1 mieszkańca, Tarnów nadal zachował pierwsze miejsce wśród małopolskich miast na prawach powiatu, ale dzielący je dotychczasowy dystans wyraźnie się zmniejszył.

Wolniej niż dochody, rosły wydatki ogółem (nominalnie i realnie o 0,4%). Z budżetu rozdysponowano ogółem 541 mln zł, czyli przeciętnie 4839 zł w przeliczeniu na

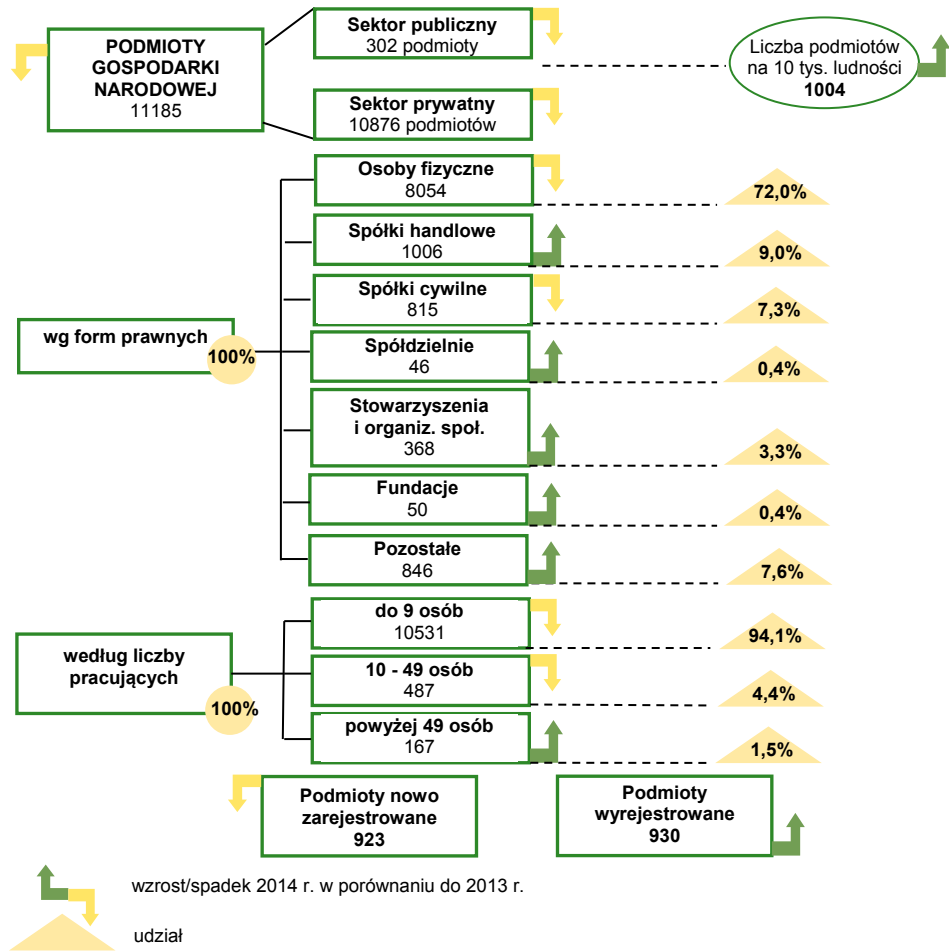
1 mieszkańca. Utrzymane zostały ograniczenia w zakresie inwestycji. Wydatki majątkowe (prawie w całości przeznaczone na inwestycje) stanowiły 9,7% ogólnych wydatków (przed rokiem 10,7%), a prace kontynuowano głównie w zakresie infrastruktury drogowej. Nie zmieniły się też najważniejsze kierunki wydatków, nadal najwięcej środków przekazano na finansowanie oświaty i wychowania, pomocy społecznej oraz transportu i łączności.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

W Tarnowie od 2006 r. do 2013 r. obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów. Natomiast w 2014 r. w porównaniu do roku ubiegłego wystąpił nieznaczny spadek liczby podmiotów o 0,2%. Na koniec grudnia 2014 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego (97,2%). Uwzględniając formę prawną największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne (72,0%), w dalszej kolejności spółki cywilne (7,3%). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 1006 podmiotów, a 109 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Podstawowe sektory gospodarki to rolnictwo, przemysł z budownictwem oraz usługi. Znaczenie sektora przemysłowego i budownictwa oraz rolnictwa w Tarnowie jest mniejsze niż przeciętnie w województwie małopolskim. Znajduje to odzwierciedlenie w strukturze podmiotów według działalności. Udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa w ogólnej liczbie podmiotów stanowił 18,1%, a w województwie małopolskim – 23,9%. Na podstawie danych o liczbie podmiotów podawanych bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne udział podmiotów sektora rolnictwa wynosił 0,6% wobec 1,1% w województwie. Podobnie jak w każdym innym powiecie województwa, także w Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi, a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,3%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (75,0%).

Rys. 11

M. TARNÓW Działalność gospodarcza

Na przestrzeni lat 2009-2014 znaczenie sektora przemysłowego i budowlanego wzrasta. Zarówno w Tarnobrzegu jak i w województwie wzrost wyniósł 0,3 p. proc. Znaczenie sektora rolnictwa maleje, w Tarnobrzegu o 0,1 p. proc., w województwie o 0,9 p. proc. W omawianych latach udział sektora usług w Tarnobrzegu zmniejszył się o 0,3 p. proc. podczas gdy w województwie odnotowano wzrost o 0,6 p. proc.

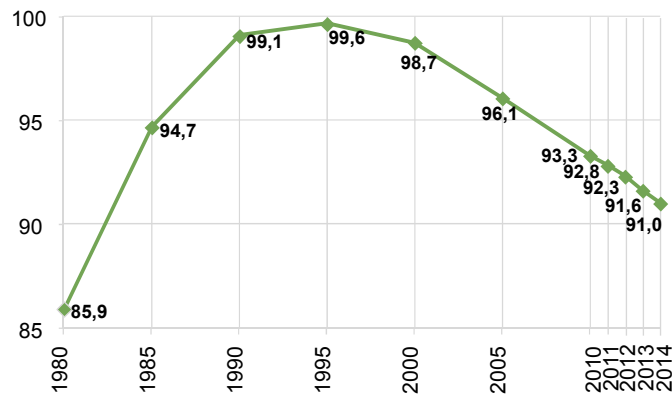
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Stan ludności i jego zmienność

Według szacunków GUS, Tarnów najwięcej mieszkańców - 122,4 tys. osób liczył w 1996 r. Od następnego roku liczba ludności miasta systematycznie się zmniejszała i w końcu 2014 r. Tarnów zamieszkiwało 111,4 tys. osób. W stosunku do stanu z końca 2013 r. liczba ta zmniejszyła się o 0,7%, a w porównaniu z najwyższym stanem ubyło 9,0% mieszkańców miasta.

Wykres 1. Dynamika liczby ludności Tarnowa

Stała podstawa stan w dniu 31 XII 1996 r. = 100

Spośród trzech miast na prawach powiatu w województwie małopolskim, zmiany w stanie ludności Krakowa w dwóch ostatnich dekadach miały różną tendencję, niemniej w końcu 2014 r. Kraków osiągnął najwyższą liczbę ludności 761,9 tys. osób tj. o 0,4% więcej niż w końcu 2013 r. oraz o 2,9% więcej niż w 1997 r. (roku najniższego stanu ludności Krakowa w dwudziestolecu 1995-2014). W tym samym okresie w Nowym Sączu do 2005 r. był obserwowany wzrost liczby mieszkańców, a po tym roku - stopniowy spadek. W końcu 2014 r. liczba ludności Nowego Sącza ukształtowała się na poziomie 83,9 tys. osób, czyli o 0,1% mniej niż w końcu 2013 r. i o 1,0% mniej niż w najlepszym 2005 r.

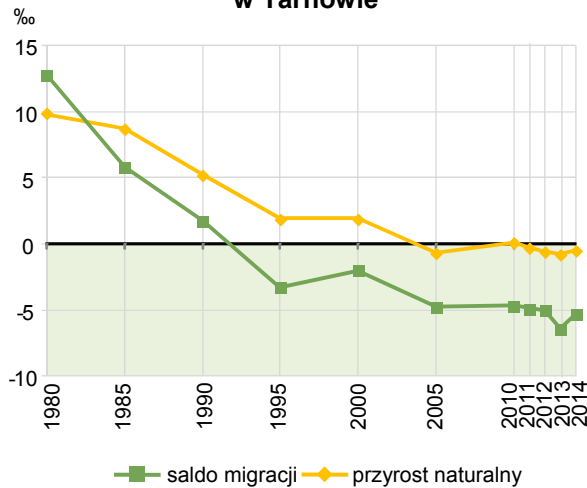
Przyczyny spadku liczby mieszkańców

- saldo migracji

Głównym powodem malejącej liczby ludności Tarnowa jest **ujemne saldo migracji stałej**. Zjawisko emigracji mieszkańców miast - głównie do miejscowości podmiejskich, zaczęło się nasilać w kraju w ostatniej dekadzie XX w, ale w wielu

miastach ten odpływ był rekompensowany napływem nowych mieszkańców (na pobyt stały lub czasowy). W Tarnowie odpływ ludności przewyższający napływ nowych mieszkańców wystąpił już w 1995 r. i od tamtego roku utrzymuje się ujemne saldo migracji. Od 2002 r. w wyniku migracji stałej ubywało corocznie ponad 0,5 tys. mieszkańców miasta (z wyłączeniem 2009 r. kiedy odpływ przewyższył napływ o 0,4 tys. osób). Największy ubytek ludności Tarnowa z tego powodu wystąpił w latach 2006-2007 po około 0,8 tys. osób, w związku z nasileniem emigracji zagranicznej na pobyt stały.

Wykres 2. Współczynniki przyrostu naturalnego i migracji stałej w Tarnowie

Stosunkowo wysokie ujemne saldo migracji stałej (nadwyżka wymeldowań nad zameldowaniami o 718 osób) wystąpiło w 2013 r. natomiast w ostatnim analizowanym roku minus 589 osób. Zmiany w saldzie migracji stałej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Tarnowa przedstawia wykres 2.

Dodatnie saldo migracji czasowej kształtuje się w Tarnowie od 20 lat na relatywnie niskim poziomie i w żadnym roku nie rekompensowało ujemnego salda migracji stałej. W Krakowie w ostatnich latach utrzymuje się wysoka nadwyżka zameldowań nad wymeldowaniami zarówno na pobyt stały jak i czasowy, natomiast w Nowym Sączu obserwuje się ujemne saldo zarówno w migracji stałej jak i migracji czasowej.

- przyrost naturalny

Drugą przyczyną spadku liczby mieszkańców Tarnowa jest **ujemny przyrost naturalny**. Nadwyżkę zgonów nad urodzeniami po raz pierwszy zarejestrowano w Tarnowie w 2003 r., następnie w latach 2005-2007. W kolejnych

latach 2008-2010 wystąpiła niewielka przewaga urodzeń nad zgonami. W 2011 r. liczba zgonów ponownie przewyższyła liczbę urodzeń i ten ujemny bilans ruchu naturalnego utrzymał się w latach 2012-2014. Zmiany w nasileniu przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Tarnowa przedstawiono na wykresie 2. Wśród miast na prawach powiatu województwa małopolskiego ujemny przyrost naturalny występuje w ostatnich latach tylko w Tarnowie. W Nowym Sączu nie notowano takich przypadków, natomiast w Krakowie, po wielu latach ujemnego przyrostu, od 2008 r. utrzymuje się nadwyżka urodzeń nad zgonami.

Starzenie się ludności i tempo tego procesu

Na tempo starzenia się ludności mają wpływ następujące czynniki:

- spadek płodności i dzietności kobiet skutkujący mniejszą liczbą urodzeń,
- wzrost liczby osób starszych w związku z wydłużaniem się życia,
- spadek wskaźników umieralności ludności w wieku produkcyjnym.

- płodność i dzietność kobiet oraz urodzenia

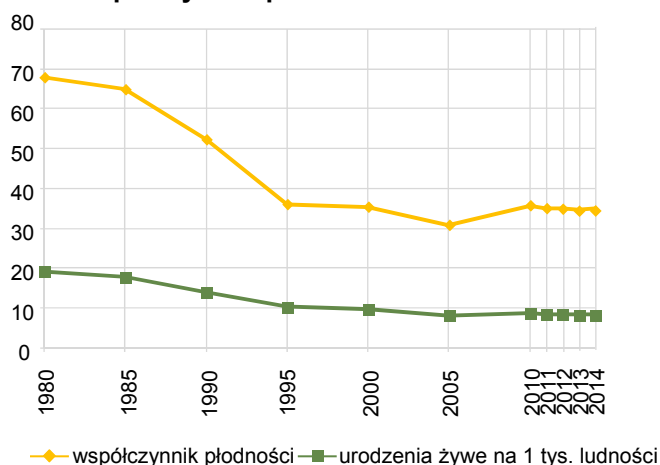
Z raportów Rządowej Rady Ludnościowej wynika, że w Polsce utrwały się zmiany wzorca płodności⁴ zapoczątkowane w okresie transformacji. W Tarnowie od wielu lat utrzymuje się bardzo niska płodność kobiet, co przekłada się na poziom dzietności. Współczynnik płodności wyrażający liczbę urodzeń żywych na 1 tys. kobiet w wieku 15-49 lat w 2014 r. wynosił 34,78‰ i na zbliżonym poziomie (z jednorazowym znacznym spadkiem w 2005 r.) utrzymuje się od początku wieku. Skalę zmian w tym zakresie obrazuje wykres 3. Zwraca uwagę to, że w 2014 r. na 1 tys. kobiet w wieku 15-49 lat przypadało prawie 2 razy mniej urodzeń niż w 1980 r. *W Polsce od lat 90. XX w. wartość współczynnika dzietności ogólnej kształtuje się na poziomie poniżej 2, podczas gdy wielkość optymalna - określana jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego - to 2,10-2,15, czyli gdy na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypada średnio 210-215 urodzonych dzieci⁵.*

Od 2000 r. ten współczynnik jest wyliczany dla miast z liczbą mieszkańców 100 tys. i więcej i wówczas wynosił on w Tarnowie 1,31.

⁴ Główne zmiany to: późniejszy wiek (czyli oddalenie w czasie) urodzenia pierwszego dziecka oraz spadek płodności we wszystkich grupach wieku.

⁵ Notatka informacyjna: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/podstawowe-informacje-o-rozwoju-demograficznym-polski-do-2014-roku,12,5.html>

Wykres 3. Współczynniki płodności i urodzeń w Tarnowie

W Tarnowie w 2014 r. współczynnik ten wynosił 1,10, (na zbliżonym poziomie ze zmienną tendencją utrzymuje się od 10 lat), stanowił zatem połowę wartości optymalnej. Na podobnym jak w Tarnowie poziomie kształtuje się w ostatnich latach współczynnik dzietności w Krakowie. Spadek płodności i dzietności kobiet przekłada się na spadek liczby urodzeń. Dodatkowym niekorzystnym czynnikiem jest zmniejszanie się liczby kobiet w wieku 15-49 lat. W Tarnowie spadek liczebności tej populacji utrzymuje się od początku XXI w.

W 2014 r. urodziło się 925 nowych mieszkańców miasta, to jest o 0,9% mniej niż w 2013 r. i ponad 2-krotnie mniej niż w połowie lat 80-tych XX w. Spadkowa tendencja w liczbie urodzeń utrzymuje się od 2010 r. a skalę natężenia urodzeń w latach 1980-2014 przedstawiono na wykresie 3.

W Tarnowie podobnie jak w skali województwa i kraju obserwuje się systematyczny wzrost odsetka urodzeń pozamałżeńskich. W 2000 r. udział tych urodzeń wynosił 8,3%, w 2010 r. - 13,7%, a w ostatnim analizowanym roku - 19,2%. W ostatnich latach można zauważyć przyspieszenie tempa wzrostu tego udziału. Zjawisko nasila się mimo tego, że postępuje inny proces: przesuwanie „na później” decyzji o macierzyństwie. Szczególnie jest to zauważalne w analizie wieku kobiet rodzących pierwsze dziecko. W 2014 r. matki „pierwszego dziecka” były najczęściej w wieku 26-27 lat, natomiast w 2000 r. w przedziale wieku 20-24 lata.

W Krakowie udział urodzeń pozamałżeńskich w przeszłości był wyższy niż w Tarnowie, natomiast w 2014 r. wynosił 16,7%. Dominujący wiek kobiet rodzących pierwsze dziecko był w Krakowie w porównywalnych latach wyższy niż w Tarnowie i wynosił 29-30 lat w 2014 r. wobec przedziału 25-29 lat w 2000 r.

- trwanie życia i umieralność

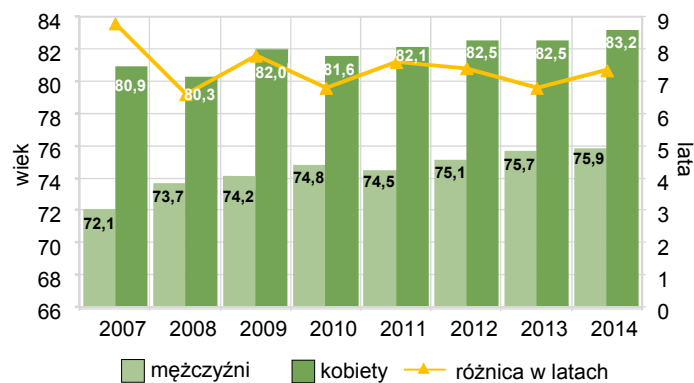
Od początku lat 90-tych XX wieku do chwili obecnej przeciętne trwanie życia w Polsce wydłużyło się dla mężczyzn o 7,9 lat, a kobiet o 6,5 lat. Tak znaczny wzrost osiągnięto dzięki istotnemu postępowi w zmniejszeniu poziomu umieralności zarówno mężczyzn, jak i kobiet, a zwłaszcza we wzmocnieniu istniejącego trendu spadku umieralności niemowląt. Obecnie w Polsce mężczyźni żyją o 17,7 lat dłużej niż w połowie ubiegłego stulecia, natomiast kobiety o prawie 20 lat dłużej.⁶

Od 2007 r. tablice trwania życia są opracowywane w układzie terytorialnym do poziomu podregionów z podziałem na miasto i wieś. Dane dotyczące miast podregionu tarnowskiego mogą być przyjęte jako wystarczająco reprezentatywne dla Tarnowa, ponieważ jego udział w ludności miast w podregionie w 2014 r. wynosił 65,1%, a w przeszłości był jeszcze wyższy - 69,3% w 2007 r.

W Tarnowie podobnie jak w całym kraju długość życia statystycznego mężczyzny jest o kilka lat krótsza niż statystycznej kobiety, chociaż w ostatnich latach ten dystans ma tendencję malejącą, co można zauważyć na wykresie 4.

W 2014 r. przeciętna długość życia mężczyzn, (a dokładniej chłopców urodzonych w 2014 r.) wyniosła 75,9 lat i w porównaniu z 2007 r. wzrosła o 3,8 roku. W tym samym okresie długość życia tarnowianek wzrosła o 2,3 roku i dziewczynki urodzone w 2014 r. mają szansę przeżyć 83,2 lat. W ostatnim analizowanym roku różnica w długości życia kobiet i mężczyzn wynosiła 7,3 lat wobec 8,8 lat w 2007 r.

Wykres 4. Przeciętne dalsze trwanie życia w miastach podregionu tarnowskiego

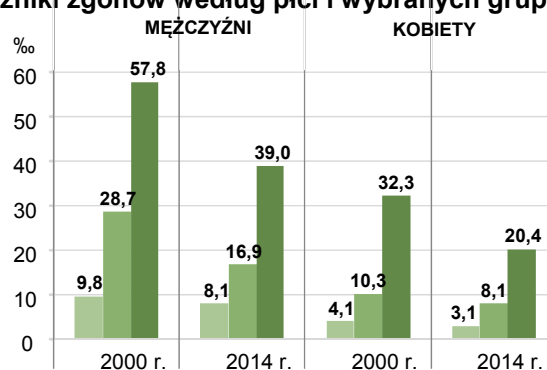
⁶ Publikacja GUS <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2014-r-.2,9.html>

W Krakowie w 2014 r. przeciętna długość życia mężczyzn wynosiła 76,8 lat, czyli o 0,9 roku więcej niż w Tarnowie, natomiast mieszkanki Krakowa urodzone w 2014 r. mają szansę przeżyć 82,5 roku to jest o 0,7 roku mniej niż w Tarnowie, stąd różnica w przeciętnej długości życia kobiet i mężczyzn w Krakowie w 2014 r. była znacznie mniejsza niż w Tarnowie i wynosiła 5,7 roku.

Tak korzystne zmiany w statystycznych wskaźnikach trwania życia wynikają ze spadku umieralności ludności w starszych rocznikach wieku produkcyjnego i młodszych rocznikach wieku poprodukcyjnego. Na wykresie 5 przedstawiono poziom wskaźników zgonów (liczba zgonów na 1 tys. osób w danej grupie wieku) mieszkańców Tarnowa w latach 2000 i 2014 w grupach z przedziału wieku 50-79 lat. Największy spadek wskaźnika, prawie o 19 pkt zanotowano w grupie mężczyzn w wieku 70-79 lat i także wysoki spadek o 12 pkt w grupie 60-69-letków. Równie wysoki 12-punktowy spadek wskaźnika zgonów wystąpił w grupie kobiet w wieku 70-79 lat.

Wykres 5. Wskaźniki zgonów według płci i wybranych grup wieku w Tarnowie

■ wskaźniki zgonów 50-59 latków ■ wskaźniki zgonów 60-69 latków ■ wskaźniki zgonów 70-79 latków

Warto zauważyć, że mimo tak wysokich spadków wskaźników zgonów mężczyzn są one nadal we wszystkich grupach wieku znacznie wyższe niż odpowiednie wskaźniki zgonów kobiet. Ta różnica jest określana jako „nadumieralność mężczyzn”, występuje we wszystkich 10-letnich grupach wieku, a w niektórych z nich jest nadal bardzo wysoka.

Na poprawę wskaźników trwania życia wpłynął także znaczący spadek wskaźnika umieralności niemowląt wyrażającego liczbę zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku na 1 tys. urodzeń żywych. W 2014 r. ten wskaźnik ukształtował się na poziomie

2,1‰ i był ponad 3-krotnie mniejszy niż w 2000 r. kiedy wynosił 6,8‰. (Dla porównania w latach 80-tych XX wieku ten wskaźnik wynosił ponad 16‰.)

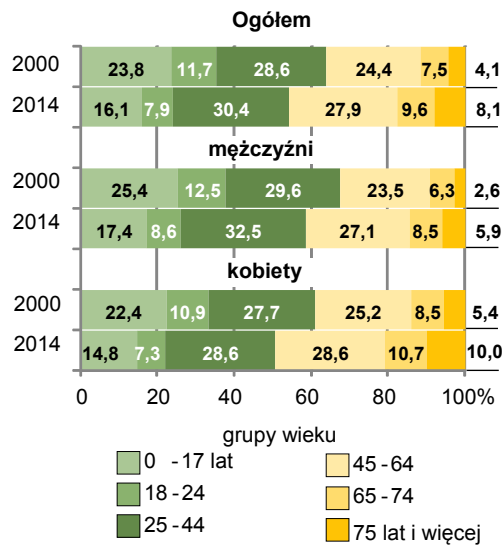
Ogółem w 2014 r. zmarło 982 mieszkańców miasta, wobec 1025 zgonów w 2013 r. , stąd współczynnik zgonów w 2014 r. wynosił 8,8‰ i był o 0,3 pkt mniejszy niż w 2013 r. Wskaźnik ten w 2000 r. był znacznie niższy i wynosił 7,9‰. Współczynniki zgonów w Tarnowie kształtują się na poziomie nieznacznie wyższym niż odpowiednie wskaźniki w Nowym Sączu i nieznacznie niższym - niż w Krakowie. W strukturze zgonów mieszkańców Tarnowa według głównych grup przyczyn występują zmienne tendencje. Udział zgonów z powodu chorób układu krążenia w latach 2012-2013⁷ kształtował się na poziomie ponad 45%, wobec około 39% w latach 2010-2011. Warto dodać, że w ostatniej dekadzie XX wieku choroby układu krążenia były przyczyną ponad połowy wszystkich zgonów mieszkańców miasta. Udział zgonów z powodu nowotworów w latach 2012-2013 wynosił ponad 27% i w porównaniu z latami 2010-2011 był nieznacznie niższy. W latach 90-tych XX wieku zgony z powodu nowotworów stanowiły około 1/4 wszystkich zgonów Tarnowian. W ostatnich latach spada udział zgonów z powodu przyczyn zewnętrznych (urazów i zatruc). W 2013 r. urazy i zatrucia były przyczyną 2,8% zgonów, a w 2012 r. - 3,8%. W latach 2010-2011 udział zgonów z tego powodu wynosił około 4,0%, a w ostatniej dekadzie XX wieku mieścił się w przedziale 6,5 - 4,5%.

- zmiany w strukturze ludności według grup wieku

Opisane wyżej procesy starzenia się mieszkańców Tarnowa powodują pogłębianie się niekorzystnych zmian w strukturze ludności według funkcjonalnych grup wieku. W okresie ostatnich 15 lat udział dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 lat) w populacji ogółem zmniejszył się o 7,8 p. proc, a odsetek osób w wieku 65 lat i więcej zwiększył się o 6,2 p. proc. Na wykresie 6 przedstawiono porównawczo te udziały z uszczegółowieniem grupy wieku 18-64 lata. Można zauważyć, że w 2014 r. udział 18-44-latków czyli osób w wieku produkcyjnym „mobilnym”, wynosił ponad 38% i był o 2,0 p. proc. mniejszy niż w 2000 r. a w tym samym okresie udział osób z przedziału wieku 45-64 lata wzrósł o 3,5 p. proc. do poziomu blisko 30%.

⁷ Dane o zgonach według przyczyn są prezentowane z rocznym opóźnieniem.

Wykres 6. Struktura ludności Tarnowa według płci i grup wieku

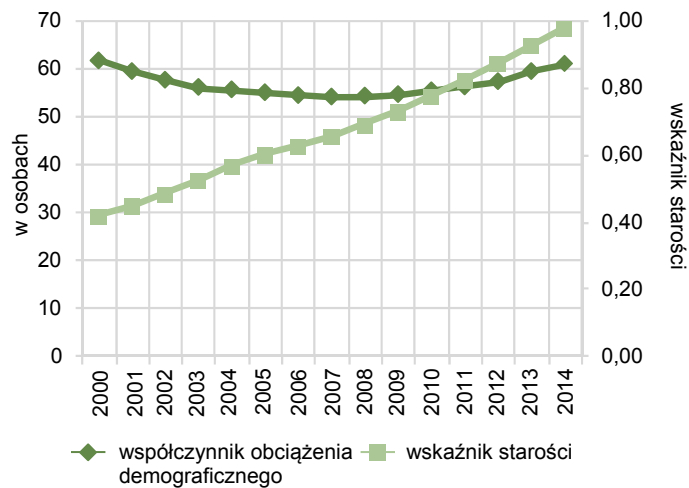

W populacji mężczyzn skala zmian w strukturze według grup wieku z przedziału 18-64 lata była większa niż wśród kobiet.

Poza starzeniem się populacji Tarnowian, od dziesięciu lat ubywa ludności w wieku produkcyjnym. Zmniejsza się zatem „zasób siły roboczej”. Wobec nadal wysokiego bezrobocia zjawisko to nie jest dostrzegane, niemniej w 2014 r. zbiorowość ta liczyła 69,2 tys. osób tj. o 9,0% mniej niż przed dekadą.

Od 2008 r. obserwuje się ponowny wzrost współczynnika obciążenia demograficznego czyli relacji ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym.

Wykres 7. Współczynnik obciążenia demograficznego i wskaźnik starości ludności Tarnowa

W 2014 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 61 osób w wieku nieprodukcyjnym, czyli prawie tyle samo co w 2000 r. Niemniej w 2000 r. (i wcześniej) wyższa wartość tego wskaźnika wynikała z dużego odsetka dzieci i młodzieży, natomiast wzrost wskaźnika po 2007 r. jest spowodowany szybko rosnącym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym. Z trzech miast na prawach powiatu współczynnik obciążenia demograficznego w 2014 r. był w Tarnowie najwyższy, gdyż w Nowym Sączu wynosił 60, a w Krakowie 59.

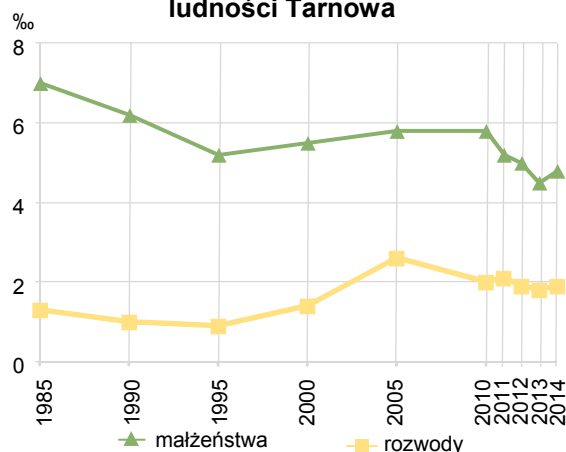
Tempo starzenia się ludności miasta postępuje, a przyspieszyło po 2008 r. kiedy w wiek 65 lat zaczęły wchodzić coraz liczniejsze roczniki urodzone po zakończeniu II wojny światowej. Wskaźnik starości stanowiący iloraz liczby osób w wieku 65 lat i więcej oraz liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat ukształtował się w 2014 r. na poziomie 0,98 i był 2-krotnie wyższy niż w 2002 r. Po 2009 r. wskaźnik ten wzrasta corocznie o 0,05, zatem już w 2015 r. liczba mieszkańców Tarnowa w wieku 65+ może przewyższyć liczbę dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. W pozostałych miastach na prawach powiatu wskaźnik starości w 2014 r. wynosił 0,70 w Nowym Sączu i 1,01 w Krakowie.

Małżeństwa, rozwody i separacje

W 2014 r. został zahamowany trwający od 2009 r. spadek liczby nowo zawieranych małżeństw. Związek małżeński zawarło 539 par tj. o prawie 7% więcej niż w 2013 r. Nieznacznie wzrósł współczynnik natężenia małżeństw - przedstawiony na wykresie 8 - wyrażający liczbę nowo zawartych małżeństw na 1 tys. ludności, 4,8‰ wobec 4,5‰ w 2013 r. Niemniej są to wartości bardzo niskie na tle wskaźników w przeszłości. Wzrost liczby nowo zawartych małżeństw i wzrost wskaźników w 2014 r. w porównaniu z 2013 r. zanotowały także Nowy Sącz i Kraków. Współczynnik natężenia małżeństw w tych miastach w 2014 r. wynosił odpowiednio 5,4‰ i 4,6‰.

W omawianym roku małżeństwa wyznaniowe tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowiły w Tarnowie ponad 67% wszystkich nowo zawartych małżeństw. Udział tych małżeństw obniżył się w porównaniu do udziału z początku XXI wieku (ponad 74% w 2001 r.), natomiast w ostatnich latach wykazuje zmienną tendencję. W Nowym Sączu udział małżeństw wyznaniowych jest znacznie wyższy niż w Tarnowie i w 2014 r. wynosił prawie 76% natomiast w Krakowie - niższy i w omawianym roku wynosił ponad 59%.

Wykres 8. Małżeństwa nowo zawarte i rozwody na 1 tys. ludności Tarnowa

Liczba orzeczonych rozwodów tarnowskich małżeństw w 2014 r. wynosiła 211 i była nieznacznie wyższa niż rok wcześniej (204). Wskaźnik rozwodów wyrażający ich liczbę w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wynosił 1,9‰ i był minimalnie wyższy niż w 2013 r. Wskaźnik ten w ostatnich 3 latach utrzymuje się na poziomie poniżej 2‰, zatem można stwierdzić, że to niekorzystne zjawisko nie nasila się. W 2014 r. omawiany wskaźnik ukształtował się w Krakowie na takim samym poziomie jak w Tarnowie, natomiast w Nowym Sączu był niższy i wynosił 1,6‰

Nieliczne małżeństwa decydują się na „warunkową” formę rozpadu związku jaką jest separacja. Orzeczenie separacji nie zmienia stanu cywilnego prawnego, zatem osoby separowane nie mogą zawrzeć nowego związku małżeńskiego, ponadto separacja na zgodne żądanie małżonków może być zniesiona. W 2014 r. sądy orzekły separację 7 tarnowskich małżeństw tj. o 4 mniej niż w 2013 r. Dla porównania w 2014 r. w Krakowie odnotowano 35, a w Nowym Sączu 10 prawomocnych orzeczeń separacji.

Migracje mieszkańców Tarnowa i ich kierunki

Jak wykazał ostatni spis powszechny w 2011 r.⁸ wśród mieszkańców miasta prawie 62% stanowiła ludność osiadła, czyli osoby mieszkające w Tarnowie od urodzenia a niespełna 30% to ludność napływowa. Pozostałe blisko 8% (w 2011 r. około 8,5 tys. osób), to rezydenci innych krajów czyli mieszkańcy Tarnowa przebywający za granicą czasowo powyżej 1 roku, którzy zgodnie z metodologią

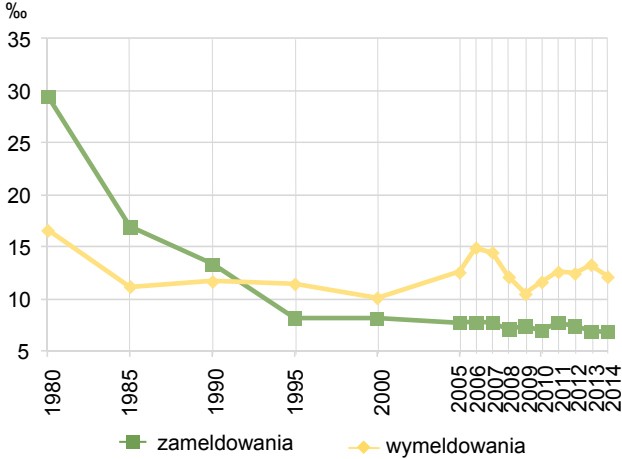
⁸ Patrz <http://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/spisy-powszechne/migracje-zagraniczne-i-wewnetrzne-ludnosci-województwa-malopolskiego-nsp-2011,30,1.html>, str.118.

ONZ są zaliczani do ludności kraju stałego zamieszkania (tu w rozumieniu zameldowania).

Na przestrzeni lat zmieniało się nasilenie mobilności terytorialnej na pobyt stały mierzone liczbą zameldowań i wymeldowań osób na 1 tys. mieszkańców miasta, co przedstawia wykres 9. Częstość przemieszczeń ludności w 1980 r., jest odbiciem występującego wówczas w Polsce odpływu ludności ze wsi do średnich i dużych miast. Zjawisko to wyhamowało w pierwszych latach ostatniej dekady XX w., a następnie strumień migracji zmniejszył się i zmienił kierunek z miast na wieś.

W 1980 r. wskaźnik zameldowań w Tarnowie wynosił prawie 30‰, po 1990 r. dynamicznie się obniżał, od 14 lat w żadnym roku nie przekroczył 8‰ a w ostatnich dwóch latach kształtował się na poziomie poniżej 7‰. Wskaźnik zameldowań osób przybyłych z zagranicy, który w latach 80-tych i na początku lat 90-tych XX w. wynosił około 0,05‰, wzrósł po 2000 r., a wartość 1,0‰ przekroczył tylko raz w 2009 r. W ostatnich dwóch latach wrócił do poziomu z początku XXI wieku i wynosił 0,5‰.

Wykres 9. Zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z tego pobytu na 1 tys. ludności Tarnowa

Nasilenie wymeldowań z pobytu stałego w opisywanym okresie wykazywało zmienną tendencję, przy czym znaczący udział w tej zmienności miało nasilenie emigracji zagranicznej. Nagły wzrost/spadek poziomu tego wskaźnika w niektórych latach był następstwem ważnych wydarzeń. Dla przykładu: - przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. i stopniowe otwieranie rynku pracy dla nowych członków UE przez niektóre kraje, spowodowało skokowy wzrost emigracji zarobkowej w latach 2006-2008 (wskaźnik wymeldowań Tarnowian za granicę w 2006 r.

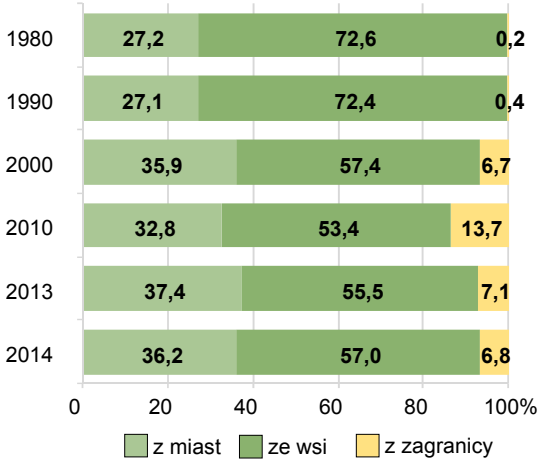
osiągnął poziom 4,4‰ wobec 1,5‰ w 2000 r. i 0,7‰ w 1980 r.), - z kolei znaczne zmniejszenie skali wymeldowań i wspomniane wyżej nasilenie zameldowań w 2009 r. (wskaźnik wymeldowań za granicę 2,1‰) można tłumaczyć światowym kryzysem finansowym, zapoczątkowanym w USA w 2008 r.

Nasilenie wymeldowań mieszkańców Tarnowa do innych miejscowości w kraju ustabilizowało się po 1990 r. na poziomie około 9-10‰, z pojedynczym zwiększeniem w 2007 r., związanym ze zmianą przepisów prawa budowlanego.

Istotne zmiany wystąpiły w strukturze migracji stałych według kierunków: miasto, wieś, zagranica, co przedstawiono na wykresach 10 i 11. W latach 1980-1990 zdecydowaną większość (ponad 72%) ludności napływającej do Tarnowa na pobyt stały stanowili mieszkańcy wsi, co jest potwierdzeniem wspomnianego wcześniej ówczesnego kierunku przemieszczeń ludności w kraju. Ludność napływową z miast (ponad 27%), stanowili mieszkańcy głównie mniejszych miast i miasteczek regionu.

W tamtych latach w Tarnowie osiedlały się pojedyncze osoby przybyłe z zagranicy, stąd ich minimalny udział w strukturze zameldowań na pobyt stały.

Wykres 10. Struktura zameldowań ludności w Tarnowie na pobyt stały według kierunków

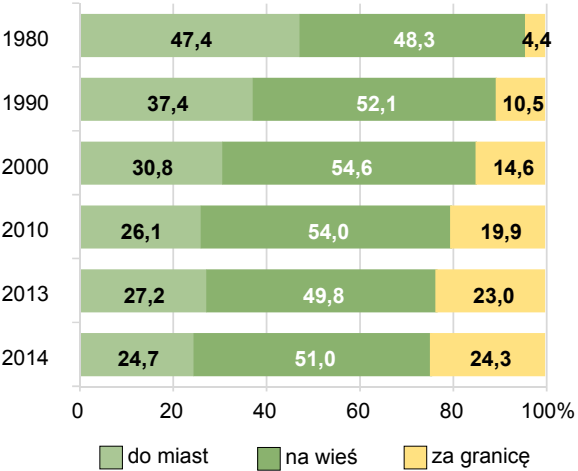

Obecna struktura osób dokonujących zameldowania na pobyt stały w Tarnowie według poprzedniego miejsca ich zamieszkania została ukształtowana na początku XXI wieku; udział ludności napływowej ze wsi obniżył się do poziomu około 57%, a udział ludności z miast wynosił prawie 36%. Przez całą dekadę 2001-2010 utrzymywał się relatywnie wysoki udział osób przybywających z zagranicy, z maksimum w 2009 r., kiedy imigranci (123 osoby) stanowili ponad 14% ogółu zameldowanych, co jak wspomniano wcześniej miało związek ze światowym

kryzysem finansowym. W ostatnich dwóch latach udział zameldowań imigrantów powrócił do stanu z 2000 r. i wynosił około 7%.

Większe zmiany obserwowano w omawianym okresie w strukturze mieszkańców Tarnowa wymeldowanych z pobytu stałego według ich nowego miejsca zamieszkania.

Wykres 11. Struktura wymeldowań ludności Tarnowa z pobytu stałego według kierunków

Początkowo udziały przeprowadzających się do miast i na wieś były bardzo zbliżone i wynosiły odpowiednio 47% i 48%, a emigranci dopełniali stosunkowo niewielką ponad 4%-ową resztę. W następnych latach dynamicznie wzrastał udział wymeldowań na wieś, i w latach 1999 i 2002 sięgał 60%, a jeszcze w 2005 r. stanowił 57% ogółu wymeldowań z pobytu stałego. Bardzo szybko wzrastał udział wymeldowań za granicę. W 1990 r. wśród Tarnowian zmieniających stałe miejsce zamieszkania co dziesiąty wyjeżdżał za granicę, a 15 lat później - co piąty. W 2006 r. udział wymeldowań za granicę był bliski 30%. W ostatnim analizowanym roku struktura wymeldowań ukształtowała się następująco: około 1/2 - na wieś, a po około 1/4 do miast i za granicę.

Warto wspomnieć, że w latach 2001-2014 wyemigrowało na stałe za granicę 4,3 tys. mieszkańców Tarnowa, a zameldowało się 1,3 tys. przybyłych z zagranicy, w tym większość to wracający z emigracji Polacy.

Opisane wyżej migracje dotyczą zgłoszonych w ewidencji ludności Urzędu Miasta Tarnowa zmian miejsca zamieszkania na pobyt stały. Wiele przemieszczeń mieszkańców miasta, zarówno do innych miejscowości w kraju jak i zagranicę nie

jest zgłaszanych w ewidencji (do czego w ostatnich latach przyczyniło się zapowiadane zniesienie obowiązku meldunkowego), stąd faktyczne rozmiary migracji są trudne do oszacowania.

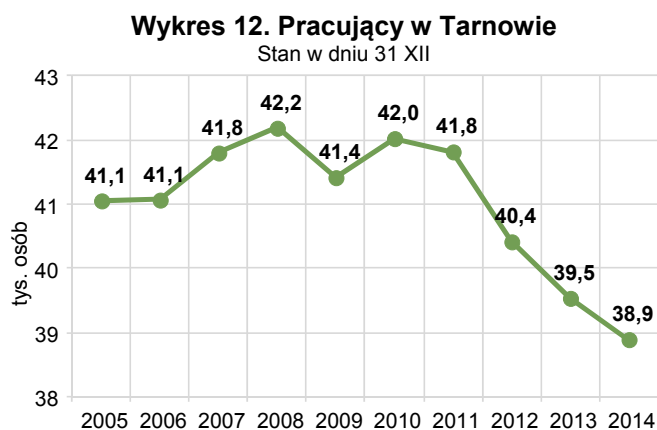
Według ostatniego spisu powszechnego z 2011 r., za granicą przebywało czasowo powyżej 3 miesięcy ponad 11 tys. mieszkańców miasta⁹, w tym około 8,5 tys. było za granicą rok i dłużej.

RYNEK PRACY

Pracujący

Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nie obejmują natomiast zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Od 2009 r. w Tarnowie obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących, z wyjątkiem 2010 r., w którym zanotowano niewielki wzrost. W 2014 r. w porównaniu do 2010 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 7,4%, tj. o 3,1 tys. osób.

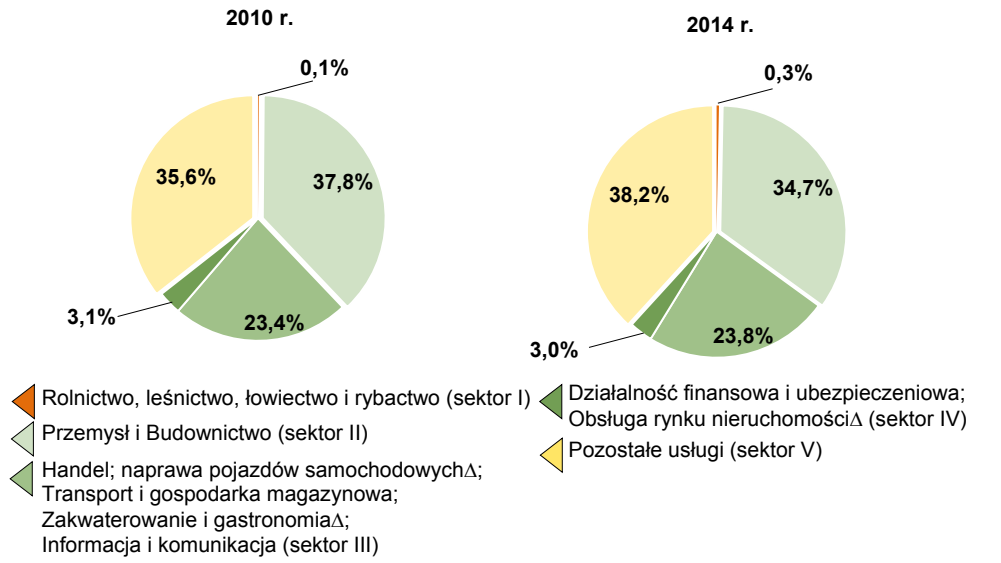
⁹ Patrz <http://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/spisy-powszechne/migracje-zagraniczne-i-wewnetrzne-ludnosci-województwa-malopolskiego-nsp-2011,30,1.html>, str.116.

Na koniec 2014 r. w Tarnowie pracowało 38,9 tys. osób, tj. 5,3% ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim. W podziale według płci większość pracujących - 20,1 tys. osób, tj. 51,8%, stanowili mężczyźni. Pracujących kobiet w 2014 r. było 18,8 tys. - 48,2% ogółu pracujących. Liczba pracujących mężczyzn w porównaniu do 2010 r. zmniejszyła się o ponad 10%, a kobiet o blisko 4,0%.

W analizowanym roku w jednostkach sektora prywatnego w Tarnowie pracowało 21,0 tys. osób (54,0% ogółu pracujących), w porównaniu do 2010 r. udział ten wzrósł o 0,3 p. proc. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili odpowiednio 68,3% i 67,8% ogółu pracujących w tych miastach, dla województwa wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 66,4%.

W 2014 r., podobnie jak w 2010 r. dwie najliczniejsze grupy stanowili pracownicy II i V sektora ekonomicznego¹⁰. W V sektorze określanym jako pozostałe usługi pracowało 14,8 tys. osób, stanowiąc 38,2% ogółu pracujących (2010 r. - 14,9 tys. osób). W II sektorze ekonomicznym obejmującym sekcje przemysłu i budownictwa pracowało 13,5 tys. osób - 34,7% analizowanej zbiorowości, w 2010 r. zbiorowość ta liczyła o 2,4 tys. osób więcej.

Wykres 13. Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych

¹⁰ Patrz Uwagi ogólne str. 16.

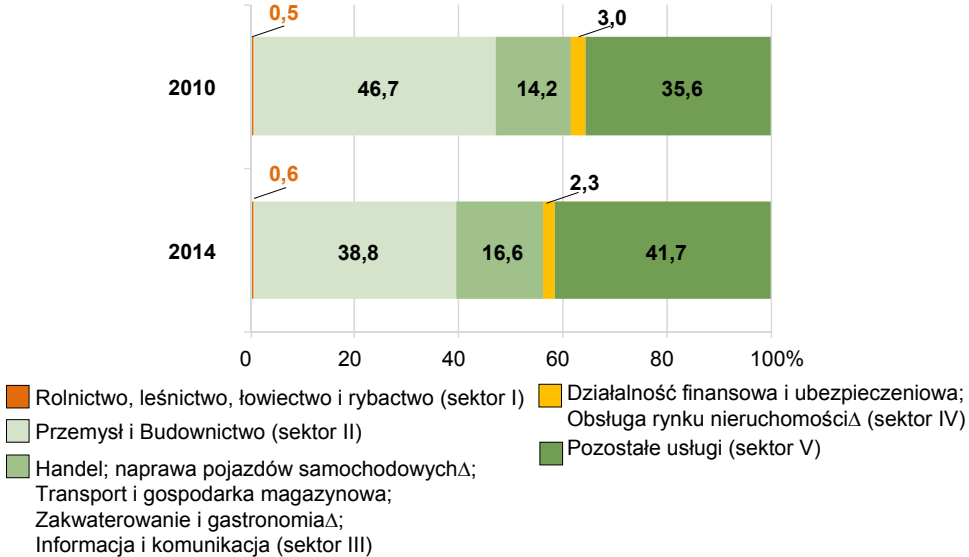
Kolejną grupę 9,3 tys. osób, tj. 23,8% ogólnej liczby pracujących stanowili pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora. W IV sektorze obejmującym sekcje w dziedzinie działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze nieruchomości w omawianym okresie pracowało 1,2 tys. osób, stanowiąc 3,0% omawianej zbiorowości. W obu tych sektorach liczebność pracujących osób utrzymała się na poziomie 2010 r. Najmniej - 0,3% ogółu pracujących osób pracowało w I sektorze, czyli w obszarze rolnictwa, rybactwa i gospodarki leśnej.

W stosunku do 2010 r. odnotowano przesunięcia struktury między sektorami. Udział pracujących w II sektorze zmniejszył się o 3,1 p. proc, a zwiększył się o 2,5 p. proc. w V sektorze, o 0,4 p. proc. w III sektorze, i o 0,2 p. proc w I sektorze ekonomicznym.

Zatrudnieni

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu oraz niepełnym po przeliczeniu na pełny etat. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu nie ujmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w rolnictwie indywidualnym, osób zatrudnionych poza granicami kraju, zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych.

Wykres 14. Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów ekonomicznych

W 2014 r. przeciętne zatrudnienie w Tarnowie wynosiło 32,6 tys. osób. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano spadek o 1,0 tys. osób tj. o 3,0%, natomiast w stosunku do 2010 r. przeciętne zatrudnienie zmalało o 12,8% (4,8 tys. osób). W sektorze publicznym przeciętna liczba zatrudnionych w omawianym okresie wynosiła 15,4 tys. osób, stanowiąc 47,1% ogółu zatrudnionych. W porównaniu do 2013 r. odnotowano spadek o 2,2 tys. osób tj. o ponad 12%. W jednostkach sektora prywatnego zatrudniona była ponad połowa populacji - 52,9% tj. 17,2 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego w sektorze tym przeciętne zatrudnienie wzrosło o 1,1 tys. osób tj. o 7,0%. W porównaniu do 2010 r. przeciętne zatrudnienie ogółem zmniejszyło się o 12,8%. Obniżeniu uległo również przeciętne zatrudnienie w podziale na sektory własności - w sektorze publicznym o 21,1%, natomiast w prywatnym o 3,7%.

Najliczniejszą grupą - 13,6 tys. osób, byli zatrudnieni w V sektorze pozostałych usług, stanowiąc 41,7% ogółu zatrudnionych. W porównaniu do 2010 r. przeciętna liczba zatrudnionych w tym sektorze wzrosła o 2,4%. Kolejną liczną zbiorowością - 12,7 tys. osób tj. 38,8% ogółu, byli zatrudnieni w jednostkach II sektora, obejmującego przemysł i budownictwo. W porównaniu do 2010 r. przeciętna liczba zatrudnionych w tym sektorze zmalała o blisko 1/3.

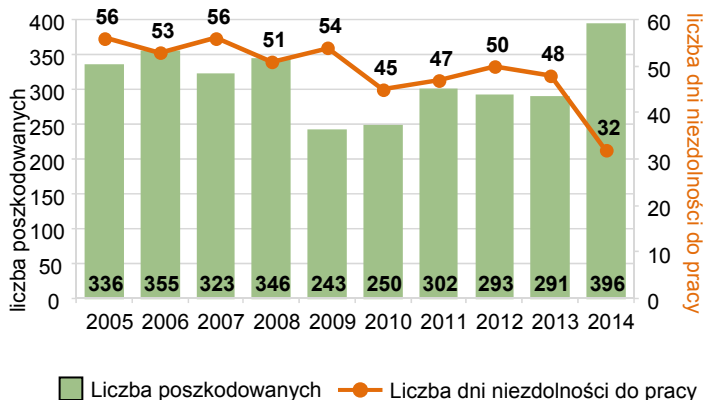
W sektorze III obejmującym podmioty z zakresu handlu, transportu, usług kwaterunkowo-gastronomicznych, informacji i komunikacji, przeciętne zatrudnienie utrzymało się na poziomie 2010 r. i wynosiło 5,4 tys. osób, stanowiąc blisko 17% ogólnej liczby zatrudnionych. Największy - blisko 35% spadek przeciętnego zatrudnienia w porównaniu do 2010 r. wystąpił w sektorze IV, tj. w jednostkach finansów, ubezpieczeń oraz obsługi rynku nieruchomości - w końcu 2014 r. zatrudnionych było 0,7 tys. osób, tj. 2,3% ogółu zatrudnionych.

W omawianym okresie struktura zatrudnienia w Nowym Sączu była zbliżona do struktury w Tarnowie. Najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze II i V a także III, odpowiednio 41,2%, 36,2% i 20,6% ogólnej liczby zatrudnionych. W strukturze zatrudnionych w Krakowie dominowały jednostki z sektorów V (41,5%) i III (31,0%), a w dalszej kolejności jednostki sektora II (23,4%).

Poszkodowani w wypadkach przy pracy

W 2014 r. w wypadkach przy pracy i wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie Tarnowa poszkodowanych zostało 396 osób - o 146 osób więcej niż w 2010 r. W łącznej liczbie pracowników którzy ulegli wypadkom zdecydowanie przeważali mężczyźni - 216 osób, stanowiąc 54,5% ogółu poszkodowanych, w 2013 r. były to 202 osoby, wobec 178 osób w 2010 r.

Wykres 15. Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie

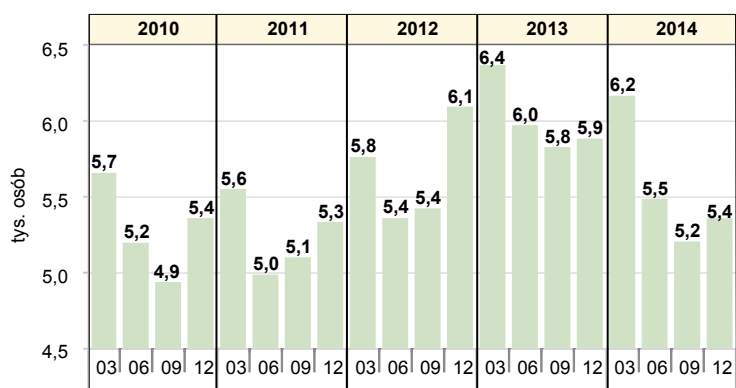
Według danych wstępnych łączna liczba dni niezdolności do pracy z powodu wypadków związanymi z pracą wynosiła 12,7 tys. dni. Na jednego poszkodowanego przypadło średnio 32 dni niezdolności do pracy.

Bezrobocie rejestrowane

Według stanu w końcu grudnia 2014 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie zarejestrowanych było 5,4 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 520 osób tj. o 8,8% mniej niż rok wcześniej. W ciągu całego 2014 r. nowo zarejestrowanych bezrobotnych było 6756 osób (o 598 osób mniej niż w 2013 r.) a wyrejestrowanych z ewidencji zostało 7276 osób (o 289 mniej niż w roku poprzednim). Bezrobotni w Tarnowie stanowili 3,9% ogółu bezrobotnych w województwie małopolskim i udział ten od 2008 r., w którym osiągnął najwyższą wartość 4,1%, systematycznie maleje.

Wykres 16. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie

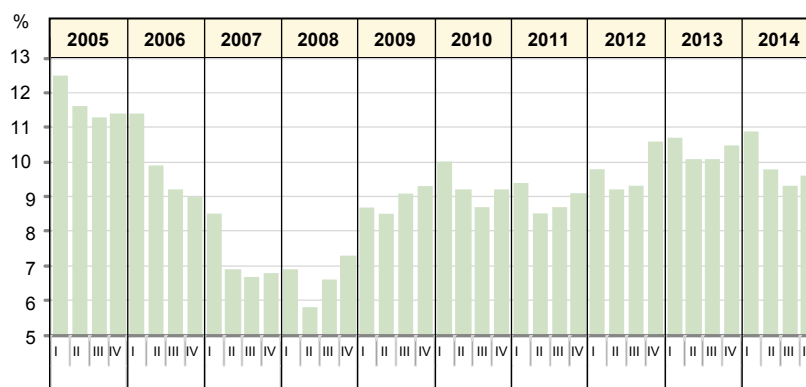
Stan w końcu kwartału

Stopa bezrobocia rejestrowanego, która oznacza udział osób bezrobotnych w populacji aktywnej zawodowo na koniec 2014 r. kształtowała się na poziomie 9,6%. W 2005 r. wynosiła 11,4%. Możliwość wyjazdów do pracy poza granice kraju, zwłaszcza ludzi młodych, często dobrze wykwalifikowanych, jak też większa liczba ofert na rynku pracy sprawiła, że stopa bezrobocia w kolejnych latach systematycznie obniżała się, aż do połowy 2008 r. (5,8%), po czym zaczęła ponownie rosnąć.

Wykres 17. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie

Stan w końcu kwartału

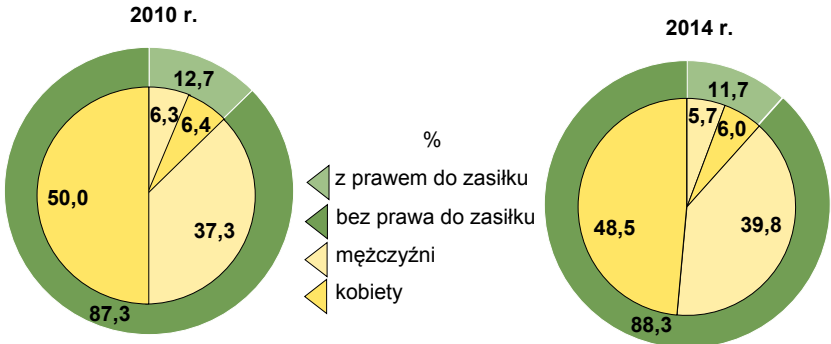

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie w 2014 r. kształtowała się na poziomie nieco korzystniejszym niż wskaźnik dla województwa wynoszący 9,9%. Dla porównania, stopa bezrobocia w Krakowie wynosiła 5,2% a w Nowym Sączu wskaźnik ten osiągnął poziom 8,9%.

W dalszym ciągu kobiety stanowiły większą część populacji bezrobotnych, na 10 zarejestrowanych mężczyzn przypadło 12 kobiet. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec grudnia 2014 r. w Tarnowie wynosił 54,5%. Dla porównania wskaźnik bezrobotnych kobiet w Krakowie wynosił 49,5%, w Nowym Sączu - 54,2%, przy wskaźniku dla województwa kształtującym się na poziomie 52,4%. Nadal jednak, pomimo spadku o 2,0 p. proc. w porównaniu do 2010 r., jest to jeden z najwyższych udziałów bezrobotnych kobiet w województwie.

Prawo do pobierania zasiłku w 2014 r. posiadało 0,6 tys. osób, które stanowiły 11,7% ogółu bezrobotnych (w 2010 r. - 12,7%). Na podobnym poziomie jak w Tarnowie ukształtował się wskaźnik dla województwa i wynosił 12,3%. W pozostałych miastach na prawach powiatu udział osób posiadających prawo do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych był wyższy, w Nowym Sączu wynosił 13,4%, a w Krakowie 13,8%.

Wykres 18. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie według prawa do pobierania zasiłku i płci

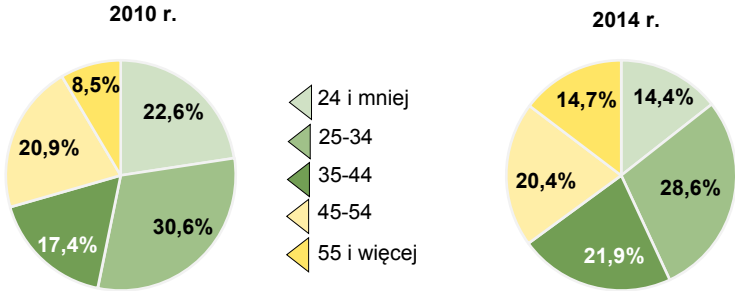

Osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata), a więc w wieku największej aktywności zawodowej w omawianym roku stanowiły w Tarnowie około 65% ogółu poszukujących pracy (w stosunku do 2010 r. spadek o blisko 6 p. proc.) i udział ten był niższy w porównaniu z odsetkiem w województwie, który ukształtował się na poziomie blisko 69%.

W dalszym ciągu w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy byli ludzie młodzi, chociaż od 2010 r. można zaobserwować korzystne zjawisko systematycznego zmniejszania się udziału tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych. W końcu 2014 r. - 14,4% ogółu bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 0,8 tys.) stanowili bezrobotni w wieku do 24 lat, czyli osoby

wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji. W porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o ponad 8 p. proc. W Krakowie ta grupa osób stanowiła 9,4% ogółu bezrobotnych, w Nowym Sączu 15,4%, przy wskaźniku dla województwa wynoszącym 20,7%.

Wykres 19. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku

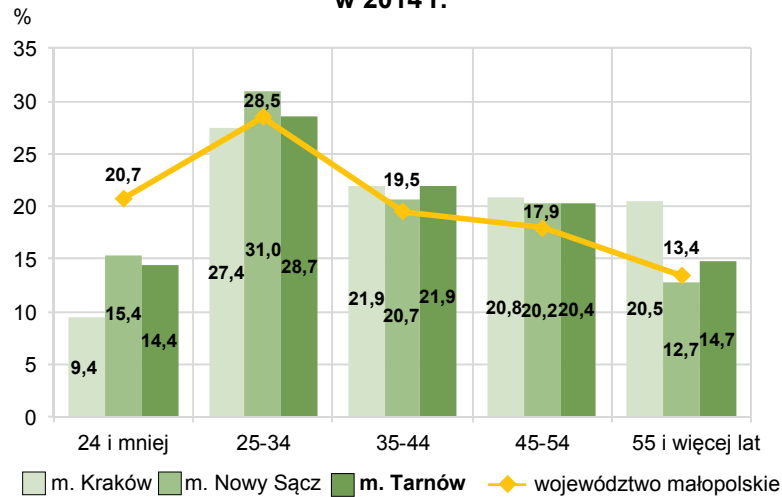
Nadal duże trudności w uzyskaniu pracy miały osoby w wieku 25-34 lata, których na koniec 2014 r. w Tarnobrzegu było 1,5 tys. osób. Ta relatywnie najliczniejsza grupa stanowiła 28,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, ale w porównaniu do 2010 r. udział ten zmniejszył się o 2 p. proc. Na podobnym poziomie ukształtował się odsetek osób pozostających bez pracy w tym wieku w Krakowie i w województwie, natomiast w Nowym Sączu był wyższy o ponad 2 p. proc.

W przedziale wiekowym 35-44 lata udział osób bezrobotnych w omawianym okresie stanowił 21,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnobrzegu (1,2 tys. osób), przy wskaźniku dla województwa wynoszącym 19,5%. W porównaniu do 2010 roku udział tej grupy wiekowej zwiększył się o 4,5 p. proc. W Krakowie odsetek bezrobotnych w tej grupie wiekowej ukształtował się na takim samym poziomie jak w Tarnobrzegu, a w Nowym Sączu wskaźnik ten wyniósł 20,7%.

Kolejną, również liczną grupą poszukujących pracy były osoby w wieku 45-54 lata. W Tarnobrzegu na koniec 2014 r. zarejestrowanych było 1,1 tys. osób w tym wieku (ponad 20% ogółu bezrobotnych) i udział tej grupy wiekowej utrzymał się na poziomie 2010 r. W pozostałych miastach na prawach powiatu, odsetek tej grupy bezrobotnych ukształtował się na takim samym poziomie jak w Tarnobrzegu, przy wskaźniku dla województwa wynoszącym 17,9%.

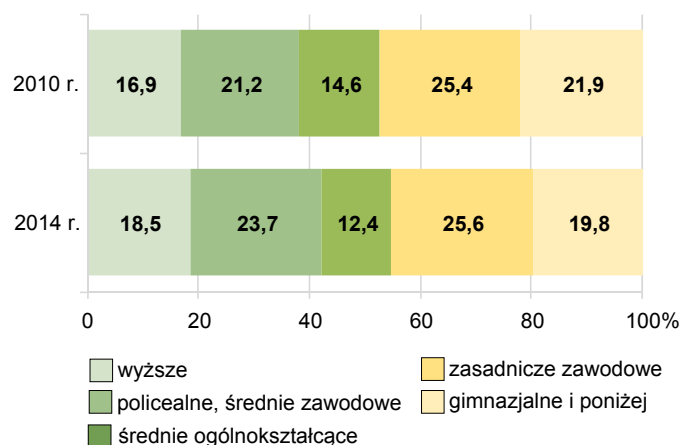
Wykres 20. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku w 2014 r.

W omawianym okresie relatywnie najmniej bezrobotnych zarejestrowanych było wśród osób w wieku powyżej 55 roku życia - 14,7% ogółu bezrobotnych (0,8 tys. osób). Od 2005 r. liczba tych osób systematycznie się powiększa. W porównaniu do 2010 r. udział osób pozostających bez pracy omawianej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł o ponad 6 p. proc. Mimo posiadania dużego doświadczenia zawodowego, utrata pracy przez osoby w wieku powyżej 55 roku życia, praktycznie wyklucza je z rynku pracy, a wiek nie jest w tym przypadku czynnikiem ułatwiającym poszukiwanie nowego miejsca pracy. W 2014 r. w miastach na prawach powiatu najwyższy odsetek osób w tym wieku - 20,5% odnotowano w Krakowie, a wskaźnik dla Nowego Sącza wynosił 12,7%. Dla porównania, wskaźnik dla województwa ukształtował się na poziomie 13,4%.

Czynnikiem mającym istotny wpływ na poszukiwanie pracy jest niski poziom wykształcenia. Na koniec grudnia 2014 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie relatywnie liczne grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i niższe - odpowiednio 25,6% i 19,8% ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu do 2010 r. odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym utrzymał się na takim samym poziomie, natomiast odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym zmniejszył się o 2,1 p. proc. Dość liczną grupą były osoby bezrobotne, które ukończyły szkoły policealne i średnie zawodowe - 23,7% ogółu bezrobotnych (w porównaniu do 2010 r. wzrost o 2,5 p. proc.).

Wykres 21. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według poziomu wykształcenia

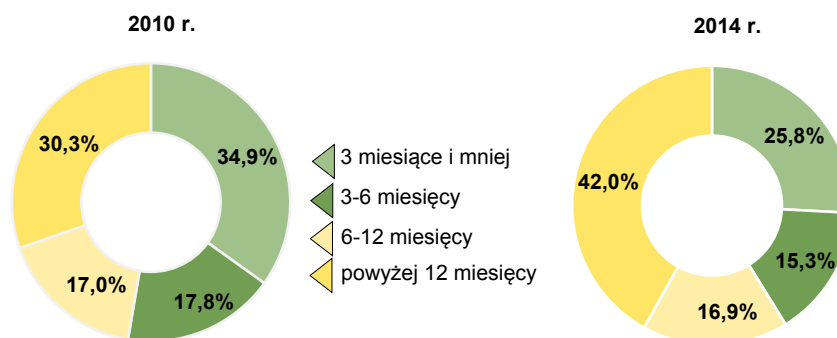

Posiadanie wykształcenia wyższego nie eliminuje osób z populacji bezrobotnych. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych blisko 1,0 tys. osób (18,5%) posiadało wykształcenie wyższe. W stosunku do 2010 r. jest to ponad 9% wzrost liczby bezrobotnych tej grupy.

Pod względem poziomu wykształcenia w omawianym okresie podobną strukturę bezrobotnych jak w Tarnowie, odnotowano w Nowym Sączu - najwięcej było bezrobotnych osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym - po około 26%, wykształceniem wyższym legitymowało się 19,4% bezrobotnych. Nieco inaczej struktura przedstawiała się w Krakowie. Większy dostęp do uczelni i szkół kształcących na poziomie ponadgimnazjalnym sprawiła, że największe grupy bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe oraz policealne i średnie zawodowe - odpowiednio 24,2% i 22,5% ogółu.

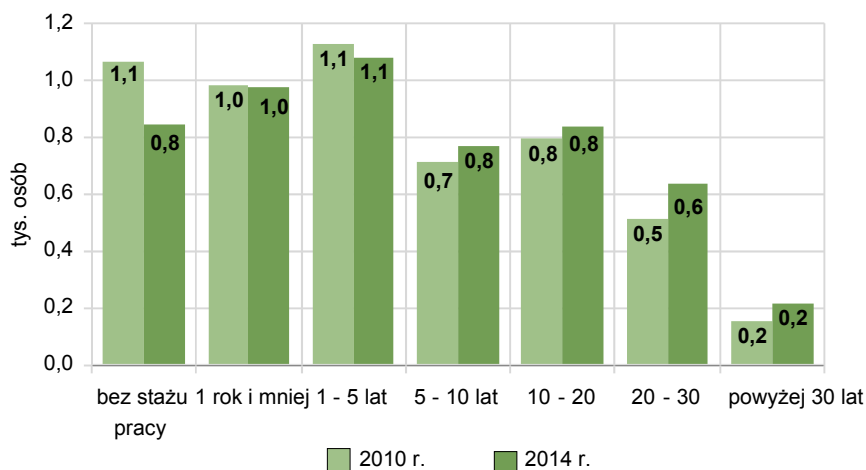
Na koniec 2014 r. bez pracy 3 miesiące i krócej pozostawało 25,8% bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie (1,4 tys. osób) i był to najniższy odsetek wśród miast na prawach powiatu. W Krakowie i Nowym Sączu - osoby krótkotrwale bezrobotne stanowiły odpowiednio 26,8% i 27,0% ogólnej liczby bezrobotnych, przy wskaźniku dla województwa wynoszącym 27,3%. W porównaniu do 2010 r. liczba osób stosunkowo krótko nie posiadająca zatrudnienia zmniejszyła się o blisko 26%.

Wykres 22. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy

Niekorzystnym zjawiskiem mającym negatywne skutki społeczne i ekonomiczne jest bezrobocie długotrwałe. Na koniec 2014 r. w Tarnowie, bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili najliczniejszą grupę - 2,2 tys. osób, tj. blisko 42,0% ogółu bezrobotnych, w tym blisko co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. W stosunku do 2010 r. liczba osób, które poszukiwały pracy dłużej niż 1 rok zwiększyła się o 624 osób, tj. o 38,4%. Wśród miast województwa małopolskiego na prawach powiatu odsetek długotrwałe bezrobotnych w Tarnowie był najwyższy. Dla porównania, w Krakowie liczba tych osób stanowiła 41,3% ogółu bezrobotnych, w Nowym Sączu - 39,0%.

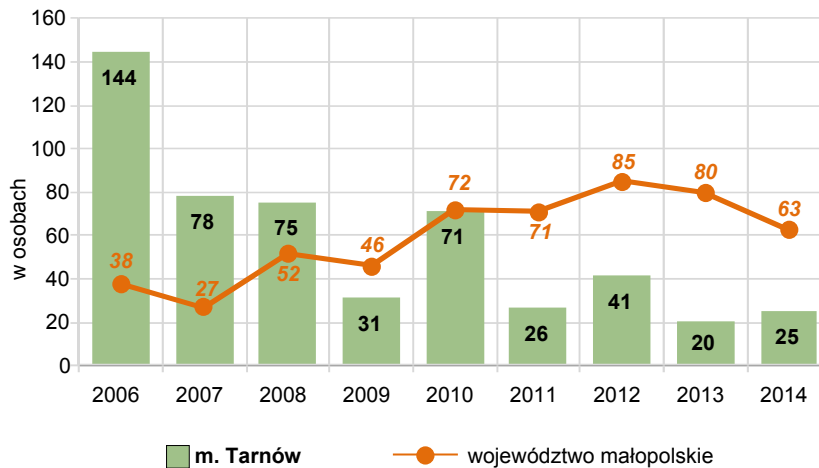
Wykres 23. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według stażu pracy

W 2014 r. bez żadnego doświadczenia zawodowego było 15,7% bezrobotnych (w 2010 r. - blisko 20%). Od 2010 r., na poziomie 18,3%, wśród poprzednio pracujących utrzymuje się udział osób pracujących stosunkowo krótko, tj. mniej niż rok. Odsetek bezrobotnych posiadających staż pracy 1-5 lat ukształtował się na poziomie ponad 20%, w stosunku do 2010 r. zmalał o blisko 1 p. proc. Relatywnie najmniejsze grupy bezrobotnych to osoby mające duże doświadczenie zawodowe, tj. ze stażem pracy 20-30 lat (11,8% ogółu bezrobotnych) i powyżej 30 lat (4,1% ogółu), jednak w porównaniu do 2010 r. łącznie obie grupy bezrobotnych odnotowały wzrost liczby osób o blisko 28%.

Podobnie jak w latach poprzednich, podaż pracy w 2014 r. w Tarnowie była minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. W ciągu całego roku pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 4151 oferty pracy, o 519 ofert więcej niż w roku poprzednim. Na koniec grudnia 2014 r. wolnych było 211 ofert pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 25 bezrobotnych (w 2010 r. - 71 osób).

Wykres 24. Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy

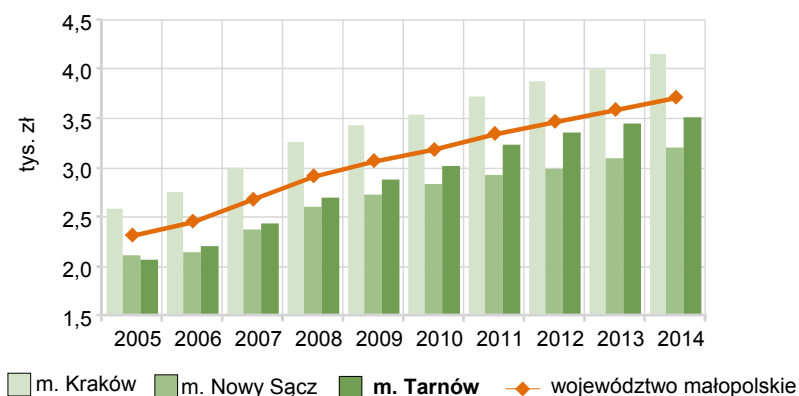
WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Wynagrodzenia

Głównym źródłem utrzymania ludności są wynagrodzenia, czyli dochody z pracy najemnej. W Tarnowie od 2005 r. przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, a najwyższy - ponad 10% wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008.

Należy zaznaczyć, że do 2012 r. przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w województwie małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. W ostatnich dwóch latach tempo wzrostu nieznacznie zmalało i jest zbliżone do przeciętnego w województwie i pozostałych miast na prawach powiatu. Nadal jednak średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie.

Wykres 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Tarnowie w 2014 r. wynosiło 3514 zł i było o 5,0% niższe wobec przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3700 zł). W stosunku do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie wzrosło o 498 zł, tj. o 16,5%. Przeciętne wynagrodzenie w pozostałych miastach na prawach powiatu wynosiło - w Krakowie 4153 zł, a w Nowym Sączu - 3193 zł.

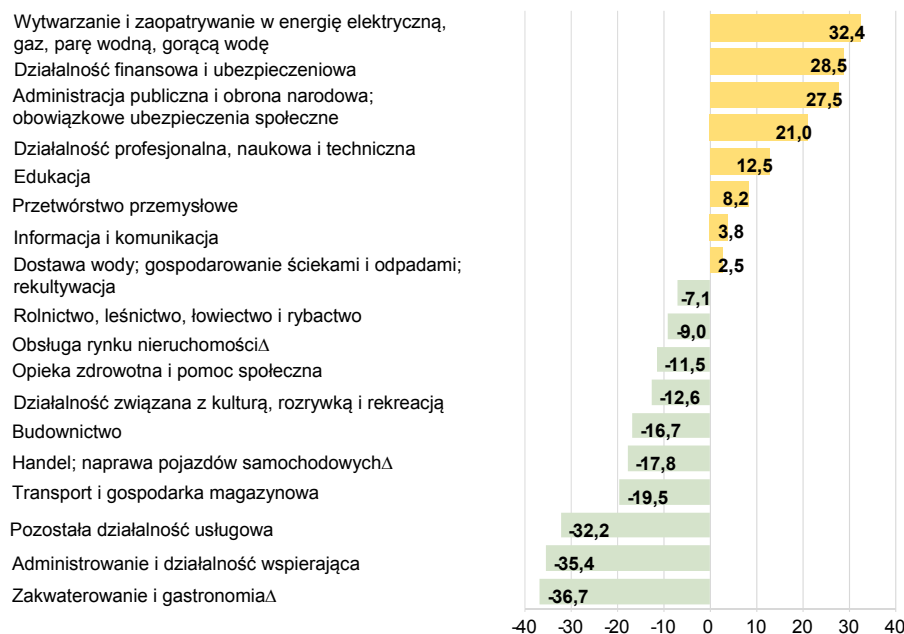
W omawianym okresie w Tarnowie przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze publicznym wynosiło 4061 zł, (w województwie małopolskim 4210 zł) i było wyższe o 15,6% od przeciętnego wynagrodzenia ogółem. Średnia płaca w sektorze prywatnym w 2014 r. wynosiła 3026 zł, (w województwie małopolskim 3457 zł), stanowiąc 86,1% średniego wynagrodzenia ogółem.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W porównaniu do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie w sektorze publicznym wzrosło o 574 zł, natomiast w sektorze prywatnym wzrost wynagrodzenia był nieco niższy i wyniósł 523 zł.

W Tarnowie w 2014 r. w dalszym ciągu w poszczególnych sekcjach PKD występuje duże zróżnicowanie przeciętnego wynagrodzenia. W porównaniu do średniej płacy rozpiętość odchylenia przeciętnego wynagrodzenia wynosiła ponad 69 p. proc. i w stosunku do 2010 r. uległa zmniejszeniu o 25 p. proc.

Wykres 26. Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2014 r.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” - 4652 zł (ponad 32% wyższe od średniej płacy) i „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” - 4515 zł, (wyższe od przeciętnej płacy ogółem o blisko 29%). Również w 2010 r. w obydwu sekcjach odnotowano najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynoszące odpowiednio 4480 zł i 4322 zł.

Najniżej wynagrodzone były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (2225 zł) oraz „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (2269 zł), co stanowiło odpowiednio ponad 63% i blisko 65% średniej płacy w Tarnowie.

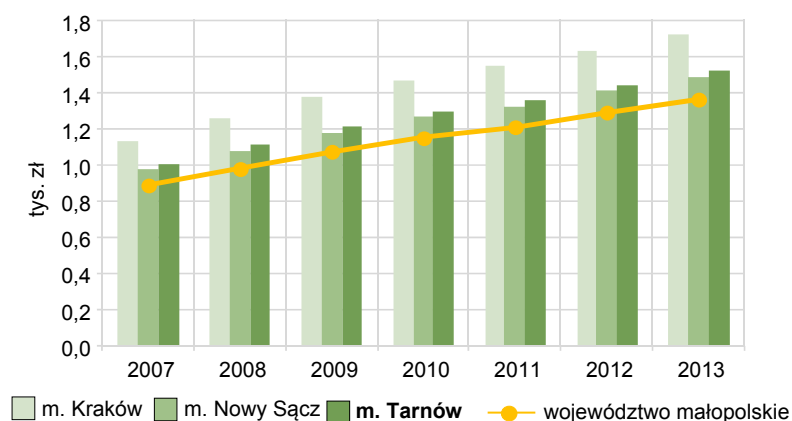
Od kilku lat w obu tych sekcjach obserwuje się najniższe przeciętne wynagrodzenie miesięczne, które w 2010 r. wynosiło odpowiednio 1641 zł (54% przeciętnej) i 1796 zł (60% średniej płacy).

Na podstawie danych o podatku dochodowym od osób fizycznych pochodzących z systemu administracyjnego Ministerstwa Finansów można analizować dochody ludności według faktycznego miejsca zamieszkania. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu wynagrodzeń w Tarnowie w 2013 r. ukształtował się na poziomie 2550 zł i osiągnął o 8,5% poziom wyższy od przychodu uzyskanego w województwie (2350 zł). W porównaniu do 2010 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu wynagrodzeń wzrósł o 304 zł, tj. o blisko 14%. Dla porównania w Krakowie w 2013 r. średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu wyniósł 3025 zł, a w Nowym Sączu - 2334 zł.¹¹

Emerytury i renty¹²

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w Tarnowie w 2013 r. wynosiła 30,0 tys. osób. W porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 821 osób tj. o 2,7%. Emeryci i renciści mieszkający w Tarnowie stanowili 3,8%, a w Nowym Sączu 2,5% ogólnej liczby osób uzyskujących przychody z tego tytułu w województwie i w obu miastach odsetek tych osób od 2010 r. utrzymuje się na tym samym poziomie. W Krakowie w 2013 r. udział emerytów i rencistów ukształtował się na poziomie 24,1% i nieznacznie zmalał w porównaniu do 2010 r. (o 0,2 p. proc.).

Wykres 27. Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty

¹¹ Dane Ministerstwa Finansów za 2013 r.

¹² j.w.

Od 2007 r. obserwuje się wzrost średniomiesięcznego przychodu brutto uzyskiwanego z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego w województwie małopolskim oraz we wszystkich miastach na prawach powiatu.

W 2013 r. w Tarnowie mediana przychodów rocznych brutto z emerytur i rent wynosiła 18,3 tys. zł, co oznacza, że takie przychody w ciągu roku osiągnęła równo połowa podatników uzyskujących przychody z tego tytułu. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskiwany z emerytury lub renty wyniósł 1521 zł i był o ponad 11% wyższy od średniego przychodu w województwie, wynoszącego 1366 zł. W stosunku do 2010 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wzrósł o 226 zł, tj. o 17,5%. Dla porównania średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu w 2013 r. w Krakowie wyniósł 1722 zł, a w Nowym Sączu - 1488 zł.

INFRASTRUKTURA SOCJALNA

Edukacja

Wychowanie przedszkolne jako pierwszy etap kształcenia w systemie oświaty obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat. Realizowane jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Dzieci mają w nich zapewnioną opiekę oraz stopniowo są przygotowywane do nauki w szkole.

Przedszkola przeznaczone są dla dzieci w wieku 3-6 lat, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne dla dzieci w wieku 3-5 lat, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych głównie dla dzieci sześciolletnich.

W Tarnowie w ciągu ostatniego roku nastąpiła nieznaczna poprawa w zakresie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym. W 2014 r. działało 40 przedszkoli (w tym 2 specjalne), co stanowiło 85,1% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego. Było w nich łącznie 4,0 tys. miejsc. W porównaniu do roku poprzedniego przybyło jedno przedszkole i 44 miejsca. Spośród dzieci uczęszczających do przedszkoli na 100 miejsc przypadało 95 dzieci. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu wskaźnik ten wynosił odpowiednio 90 i 87 dzieci.

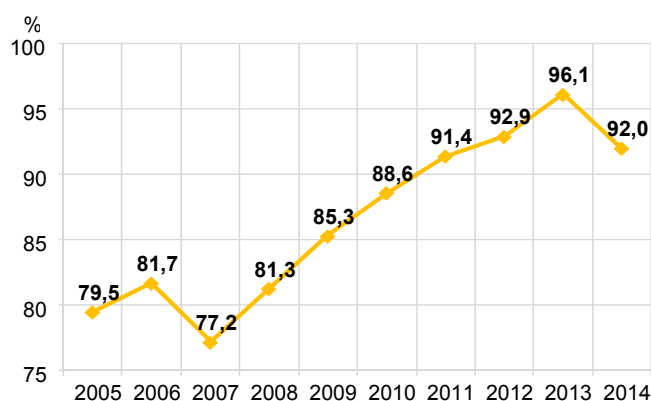
Poza przedszkolami funkcjonowało w Tarnowie, tak jak i w roku poprzednim, 6 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Uczęszczało do nich 153 dzieci, czyli o 4 dzieci mniej niż w 2013 r. Działał również jeden punkt przedszkolny.

Wychowaniem przedszkolnym objętych było 3,9 tys. dzieci, co stanowiło 3,4% uczęszczających do placówek tego typu w województwie małopolskim.

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym rósł od 2008 r. do 2013 r. W 2014 nastąpił znaczny spadek tego wskaźnika do 92,0% (o 4,1 p. proc.). Związane jest to z wejściem w życie nowej ustawy o obowiązku szkolnym dla dzieci w wieku 6 lat. W związku z tym dzieci urodzone w pierwszej połowie 2008 r. rozpoczęły edukację szkolną.

Wykres 28. Odsetek dzieci w wieku 3- 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Tarnowie

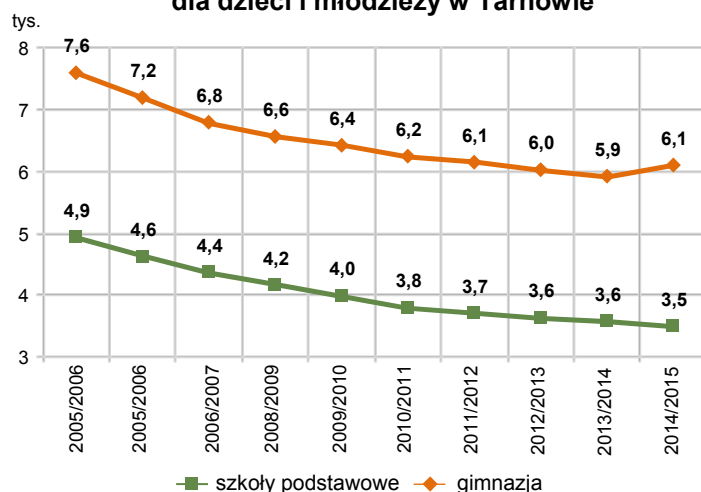

W Tarnowie w roku szkolnym 2014/2015 funkcjonowało 25 szkół podstawowych (jedna więcej niż w roku ubiegłym). Naukę pobierało w nich 6,1 tys. uczniów, tj. 2,9% uczęszczających do szkół podstawowych w województwie małopolskim.

W związku z obserwowanym od kilkunastu lat niżem demograficznym liczba uczniów szkół podstawowych systematycznie malała. Omawiany rok jest pierwszym, w którym o 220 wzrosła liczba uczniów. Mimo wzrostu liczby oddziałów (o 18) na jeden oddział przypadało 20 uczniów, tak jak i rok wcześniej.

W omawianym roku szkolnym działało w Tarnowie 25 szkół gimnazjalnych dla dzieci i młodzieży (o jedno gimnazjum więcej niż rok wcześniej). Liczba oddziałów wzrosła o 2. W roku szkolnym 2014/2015 w tarnowskich gimnazjach uczyło się 3,5 tys. uczniów (3,4% uczących się w gimnazjach w województwie małopolskim), tj. mniej o 1,6% w stosunku do poprzedniego roku i o 7,2% mniej w stosunku do roku szkolnego 2010/2011. Na jeden oddział przypadało 23 uczniów.

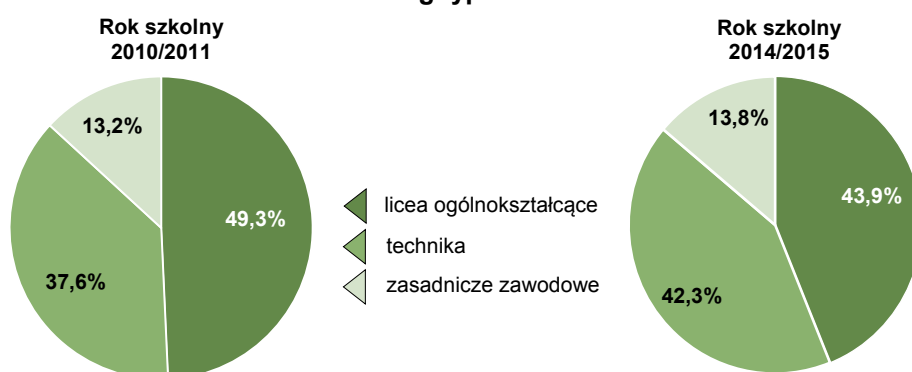
Wykres 29. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży w Tarnowie

W Tarnowie w roku szkolnym 2014/2015 funkcjonowało 39 szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży: 12 zasadniczych szkół zawodowych, 13 liceów ogólnokształcących i 14 techników.

W szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się 10,6 tys. uczniów (8,9% kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w województwie małopolskim) tj. o 210 uczniów mniej niż w ubiegłym roku. Najczęściej przez młodzież wybierane były licea ogólnokształcące, uczęszczało do nich 43,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w następnej kolejności technika - 42,3% ogółu uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego nieznacznie wzrosła liczba uczniów w szkołach zawodowych - o 2,9%, zmalała natomiast liczba uczniów w liceach ogólnokształcących o 4,2% oraz w technikach o 1,1%. Od kilku lat w Tarnowie nie funkcjonuje żadne liceum profilowane.

Wykres 30. Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół

W roku szkolnym 2014/2015 w Tarnowie działało 16 szkół policealnych, to o 7 szkół mniej niż rok wcześniej. Kształciło się w nich 2,8 tys. uczniów (w porównaniu do ubiegłego roku o 7,4% więcej) co stanowiło 13,2% kształcących się w szkołach policealnych w województwie małopolskim.

W nauczaniu języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży największą popularnością nieodmiennie cieszył się język angielski, który za przedmiot obowiązkowy w roku szkolnym 2014/2015 wybrało 95,6% uczniów (0,2 p. proc. więcej niż rok temu). Na drugim miejscu uplasował się język niemiecki - 45,1% uczniów (46,7% w roku ubiegłym). Pozostałe języki wybierane są znacznie rzadziej. Języka francuskiego uczyło się jedynie 4,1% dzieci i młodzieży, łaciny 2,6%, a rosyjskiego 1,9%.

W Tarnowie działa również 7 szkół dla dorosłych, o 4 mniej w porównaniu do roku szkolnego 2013/2014, w których kształciło się 1,2 tys. osób. Najwięcej, bo 98,8% osób wybrało jedno z sześciu liceów ogólnokształcących. W technikum uzupełniającym dla dorosłych kształciło się 14 osób .

W działających w Tarnowie trzech wyższych uczelniach: Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej, Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej oraz Tarnowskiej Szkole Wyższej kształciło się w roku akademickim 2014/2015 (według stanu na 30 listopada) 5,5 tys. studentów, w tym 3,4 tys. na studiach stacjonarnych. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano więc spadek ogólnej liczby studentów o 1,4%, w tym studentów studiów stacjonarnych o 5,1%. Tarnowskie wyższe uczelnie opuściło łącznie 1,7 tys. absolwentów (w ubiegłym roku 1,9 tys. absolwentów). Studia stacjonarne ukończyło 0,9 tys. osób.

Poza tymi uczelniami w mieście funkcjonowały zamiejscowe ośrodki trzech uczelni, tj. Uniwersytetu Pedagogicznego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu. W ośrodkach tych studiowało łącznie 0,5 tys. studentów (rok wcześniej 0,9 tys. studentów), z czego tylko 46,1% w systemie stacjonarnym.

Ochrona zdrowia

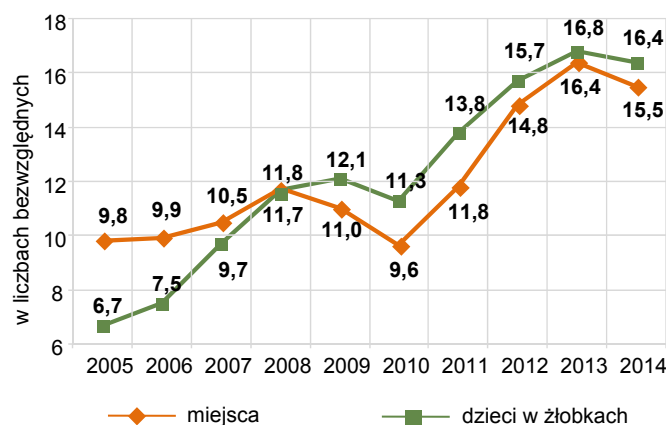
W Tarnowie działają dwa szpitale publiczne. Na koniec 2013 r. dysponowały one łącznie 1023 łózkami, co dawało 91 łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności. W 2014 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniało 80 placówek. Składało się na nie 65 przychodni (o 1 więcej niż w 2013 r.) oraz 15 praktyk lekarskich (o 2 więcej w porównaniu do poprzedniego roku),

świadczących usługi zdrowotne w ramach środków publicznych. Na 10 tys. ludności w Tarnowie przypadało 6 przychodni (w Krakowie 8 a w Nowym Sączu 7 przychodni). W placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2014 r. udzielono łącznie 1498,1 tys. porad, w tym 182,7 tys. porad (12,2%) było udzielonych przez lekarzy dentyistów. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił niewielki spadek liczby udzielonych porad ogółem o 0,3%, natomiast wzrosła liczba porad udzielonych przez lekarzy dentyistów o 5,1%. Liczba udzielonych porad w przeliczeniu na jednego mieszkańca Tarnowa w 2014 r. wynosiła 13. Na takim samym poziomie była w Krakowie i Nowym Sączu.

W 2014 r. działało 60 aptek (5,3% działających w województwie małopolskim). Na jedną aptekę przypadało 1856 mieszkańców, podczas gdy rok wcześniej o 44 mieszkańców więcej. Odnotowano wzrost o 7,0% liczby farmaceutów pracujących w aptekach. W końcu 2014 r. w tarnowskich aptekach pracowało 137 magistrów farmacji.

W 2014 r. w Tarnowie funkcjonowało dziewięć żłobków. Oferowały one 420 miejsc, o 37 mniej niż w roku poprzednim. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w Tarnowie wynosił 16,4% ogółu dzieci w wieku 0-2 (w Krakowie 15,7%, a w Nowym Sączu 7,9%). W ciągu 2014 r. przebywało w żłobkach 782 dzieci co stanowi 9,0% maluchów objętych opieką w tego typu placówkach w województwie małopolskim.

Wykres 31. Miejsca i dzieci objęte opieką w żłobkach w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat

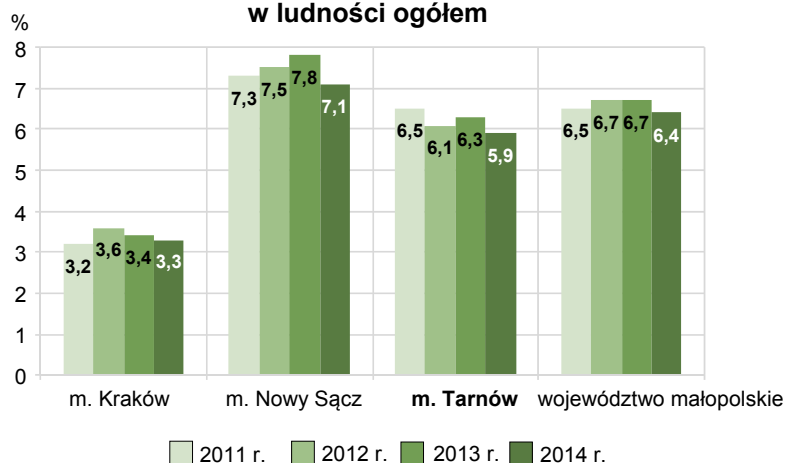

Pomoc społeczna

Informacje o beneficjentach środowiskowej pomocy społecznej uzyskano ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej.

W 2014 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie zarejestrowanych było 2,8 tys. gospodarstw domowych. W gospodarstwach tych żyło 6,5 tys. osób, które określa się jako beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej¹³.

Wykres 32. Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2013 r. było 5,9% mieszkańców Tarnowa (2010 r. - 6,8%). Dla porównania - wskaźnik dla województwa w omawianym okresie wynosił 6,4%, w Nowym Sączu - 7,1%. W mniejszym zakresie ze świadczeń pomocy społecznej korzystali mieszkańcy Krakowa - wskaźnik ten kształtował się na poziomie 3,3%.

Dane o liczbie i rodzajach świadczeń pomocy społecznej pochodzą z bazy danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej - ze sprawozdania MPiPS-03 za 2014 r.

W populacji beneficjentów w Tarnowie w 2014 r. zasiłki stałe przyznano 620 osobom, w tym 491 osobom samotnie gospodarującym, a średnia kwota zasiłku stałego wynosiła 409 zł. Zasiłki okresowe zostały przyznane 1102 osobom i objęły 1053 gospodarstw domowych, liczących łącznie 2980 osób. Przeciętna kwota zasiłku okresowego wynosiła 330 zł. Zdecydowanie najwięcej zasiłków okresowych zostało przyznanych z powodu bezrobocia - 983 zasiłki, co stanowiło 89,2%

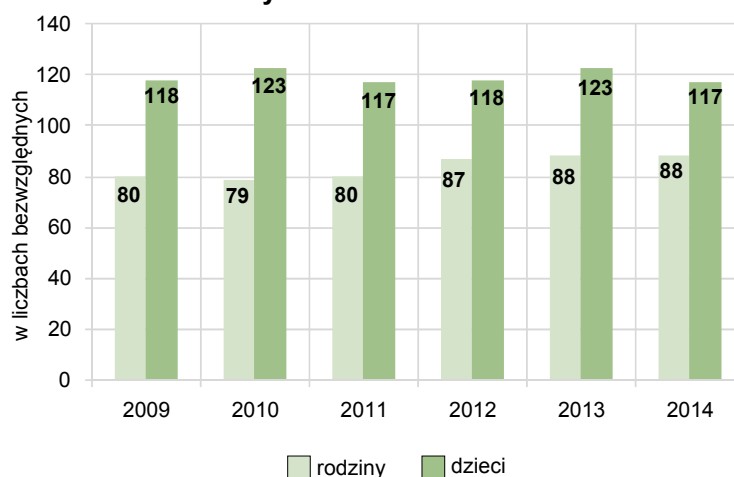
¹³ Rozumianych po pierwsze jako populację gospodarstw domowych, które otrzymały pomoc materialną lub rzeczową za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej; po drugie jako zbiorowość osób, wszystkich członków tych gospodarstw, bez względu na to kto i jakie świadczenie otrzymał.

wszystkich osób, którym przyznano zasiłki okresowe. Skorzystało z nich 946 gospodarstw domowych, w skład których wchodziło 2720 osób. W porównaniu do 2010 r. łączna liczba osób, która otrzymała zasiłki stałe i okresowe zmniejszyła się o 227 osób.

W 2014 r. MOPS w Tarnowie na pomoc skierowaną do gospodarstw domowych wydatkował blisko 9,3 mln zł, tj. o blisko 7% mniej niż w 2010 r.

W Tarnowie w 2014 r. funkcjonowało 10 placówek stacjonarnej opieki społecznej, które miały do dyspozycji łącznie 606 miejsc. W porównaniu do 2010 r. liczba placówek nie uległa zmianie, natomiast o 81, tj. o 15,4% zwiększyła się liczba miejsc. Na koniec omawianego okresu łącznie we wszystkich placówkach przebywało 559 mieszkańców, tj. o 55 osób więcej niż w 2010 r.

Wykres 33. Rodziny zastępcze i dzieci przebywające w tych rodzinach w Tarnowie

W 2014 r. w Tarnowie działały 4 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży - 3 socjalizacyjne i 1 interwencyjna, które miały pod opieką odpowiednio 52 i 25 wychowanków. W porównaniu do 2010 r. w placówkach tych przebywało o 17 podopiecznych mniej.

Dzieci i młodzież częściowo lub całkowicie pozbawione opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze. W 2014 r. funkcjonowało w Tarnowie 88 rodzin zastępczych, w których przebywało 117 dzieci. W porównaniu do 2010 r. liczba rodzin zastępczych wzrosła o 9, natomiast o 6 dzieci mniej objętych było pieczę zastępczą.

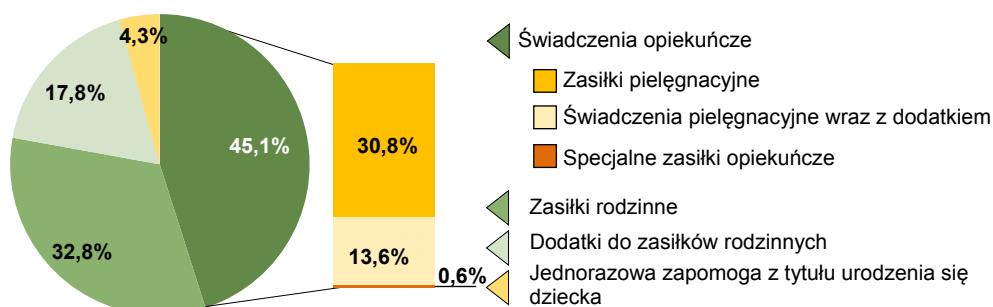
Świadczenia rodzinne

W 2014 r. w Tarnowie średnio miesięcznie 4,7 tys. rodzin korzystało z różnego rodzaju świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz.114). Zgodnie z ustawą świadczenia rodzinne obejmują:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz wprowadzony od 1 stycznia 2013 r. specjalny zasiłek opiekuńczy,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe).

Beneficjenci świadczeń rodzinnych w ciągu 2014 r. otrzymali świadczenia na łączną kwotę 15,9 mln zł, o 7,5% niższą niż w roku poprzednim. W tym samym okresie liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych zmniejszyła się o 6,7%

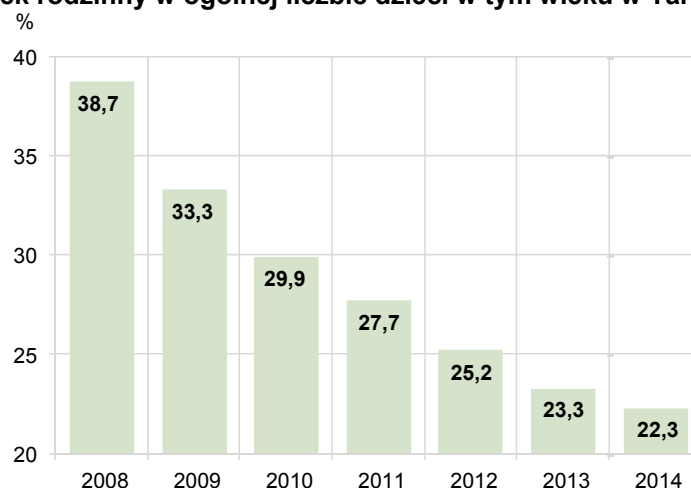
Wykres 34. Struktura wartości wypłacanych świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2014 r.

Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowiły zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, które mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Głównym kryterium uprawniającym do otrzymania zasiłku rodzinnego jest posiadanie dziecka (dzieci) na utrzymaniu i przeciętny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczający progu dochodowego, który w 2014 r. wynosił 574 zł na osobę, a jeżeli w rodzinie występuje dziecko niepełnosprawne 664 zł na osobę. Kwoty zasiłku rodzinnego wynoszą: 77 zł na dziecko do ukończenia 5 roku życia, 106 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia i 115 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia. W 2014 r. zasiłki rodzinne wypłacono na kwotę 5,2 mln zł, a dodatki do zasiłków na kwotę 2,8 mln zł, co razem stanowiło blisko 51% ogólnej kwoty świadczeń

rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami zmniejszyła się o 6,4%. Średnio miesięcznie w Tarnowie zasiłek rodzinny pobierało ponad 2,3 tys. rodzin, o 7,3% mniej niż rok wcześniej. Wśród rodzin pobierających zasiłek rodzinny najczęściej, bo ponad 43% rodzin pobierało zasiłek na jedno dziecko, 38% na dwoje dzieci, 13,5% na troje, a ponad 5% na czworo i więcej dzieci. Przeciętnie miesięcznie rodzice w Tarnowie pobierali zasiłek rodzinny na 4,4 tys. dzieci, w tym na 4,0 tys. dzieci w wieku do lat 17. Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny, stanowiły 22,3% ogólnej liczby dzieci w tym wieku. Dla porównania odpowiedni wskaźnik dla Krakowa wynosił 12,6%, dla Nowego Sącza 28,6%, a średnio dla województwa małopolskiego 30,7%.

Wykres 35. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w Tarnowie

Udział dzieci w wieku do lat 17 na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku zmniejszał się systematycznie od 2008 r., co spowodowane było między innymi spadkiem ogólnej liczby dzieci w wieku uprawniającym do zasiłku rodzinnego, a także niskim kryterium dochodowym obowiązującym od 2004 r., a zmienionym dopiero w listopadzie 2012 r. W 2014 r. w stosunku do roku poprzedniego wskaźnik zmniejszył się o 1,0 p. proc

W ogólnej kwocie wydatków na dodatki do zasiłku rodzinnego największy udział - 21,6% stanowią wydatki na dodatki z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (80 zł miesięcznie), wydatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka (170 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż 340 zł na wszystkie dzieci)

stanowią 21,3%, a z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400 zł miesięcznie) stanowią 18,3%.

Zgodnie z wspomnianą na wstępie ustawą świadczenia opiekuńcze obejmują: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i wprowadzony od 1 stycznia 2013 r. specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 r. świadczenia opiekuńcze wypłacono na kwotę 7,2 mln zł, o 5,2% mniej niż w 2013 r. W Tarnowie średnio miesięcznie świadczenia opiekuńcze pobierało blisko 3 tys. osób, o 8,6% mniej niż rok wcześniej.

Zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł miesięcznie przysługuje niezależnie od dochodu i przeznaczony jest dla niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych niepełnosprawnych w stopniu znacznym (w niektórych przypadkach również w stopniu umiarkowanym) oraz dla osób, które ukończyły 75 lat. Wartość wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych wynosiła 4,9 mln zł, co stanowiło 30,8% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych zmniejszyła się o 2,3%. Przeciętnie miesięcznie w Tarnowie wypłacono 2,7 tys. zasiłków pielęgnacyjnych, z czego 76,3% dla osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia, 17,5% dla niepełnosprawnych dzieci i 6,2% dla osób, które ukończyły 75 lat.

Świadczenie pielęgnacyjne przyznawane jest niepracującym opiekunom osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w czasie nauki w szkole lub w szkole wyższej, ale nie później niż do ukończenia 25 roku życia. Świadczenie to nie jest uzależnione od dochodu i wynosiło od stycznia do końca kwietnia 2014 r. - 620 zł, od 1 maja 800 zł.

Specjalny zasiłek opiekuńczy w wysokości 520 zł przyznawany jest niepracującym opiekunom osób niepełnosprawnych, które nie spełniają wymogów koniecznych do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego. Prawo do tego świadczenia uzależnione jest od kryterium dochodowego, które wynosi 664 zł netto na osobę. W 2014 r. wartość wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych wynosiła blisko 2,2 mln zł, a specjalnych zasiłków opiekuńczych 101,5 tys. zł. Przeciętnie miesięcznie w Tarnowie 262 osoby pobierały świadczenia pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy, o 28,8% mniej niż w roku poprzednim.

W ramach wspomnianej na wstępie ustawy przewidziano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, tak zwane „becikowe” w wysokości 1000 zł. Od 1 stycznia 2013 r. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1922 zł netto. Taka forma pomocy w Tarnowie skierowana została do rodziców 682 dzieci. W 2014 r. odnotowano w Tarnowie 925 urodzeń, co oznacza, że zapomogi wypłacono na 73,7% ogółu urodzonych dzieci. W porównaniu do roku ubiegłego liczba wypłaconych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka zmniejszyła się o 1/3.

Kultura

Działający w Tarnowie teatr im. Ludwika Solskiego dysponuje dwoma salami z 393 miejscami na widowni. W 2014 r. wystawiono 379 spektakli wobec 353 rok wcześniej. Liczba widzów wzrosła w ostatnim roku o 17,2% i wynosiła 63,4 tys.

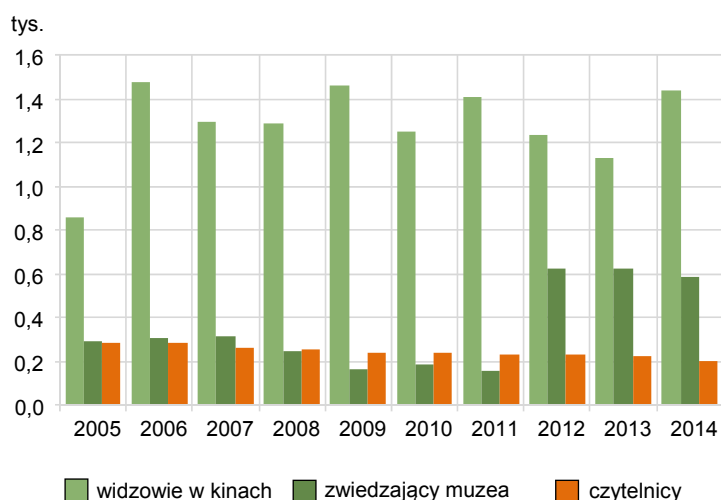
W omawianym roku w Tarnowie działały dwa kina stałe, które dysponowały 1022 miejscami na widowni w trzech salach. W ciągu 2014 r. odbyło się 3,4 tys. seansów (o 13,8% więcej niż rok wcześniej), a uczestniczyło w nich 160,5 tys. widzów, co stanowiło 4,3% ogółu widzów w kinach w województwie małopolskim. Średnio na jeden seans w Tarnowie przypadało 47 widzów, tj. o 4 widzów więcej niż w 2013 r. Dla porównania w Krakowie średnio na seansie było 19 widzów, a w Nowym Sączu 16 widzów.

Działające w 2014 r. cztery tarnowskie muzea przygotowały 16 wystaw własnych (o jedną trzecią więcej wystaw własnych w stosunku do 2013 r.) i 30 obcych, które zwiedziło 65,3 tys. osób (spadek o 6,7% w stosunku do roku poprzedniego). Systematycznie rośnie liczba młodzieży szkolnej odwiedzającej muzea w grupach zorganizowanych. W 2014 r. nastąpił wzrost o 23,3% (około 10,0 tys. zwiedzających).

Z bezpłatnych biletów wstępu na „Noc Muzeów” skorzystało prawie 4,0 tys. zwiedzających.

W 2014 r. pięć tarnowskich galerii przygotowało 88 wystaw i 90 ekspozycji, które zwiedziło 127,9 tys. osób. Mimo większej oferty wystaw i ekspozycji liczba zwiedzających w 2014 r. spadła o 5,7%.

Wykres 36. Widzowie w kinach stałych, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. ludności

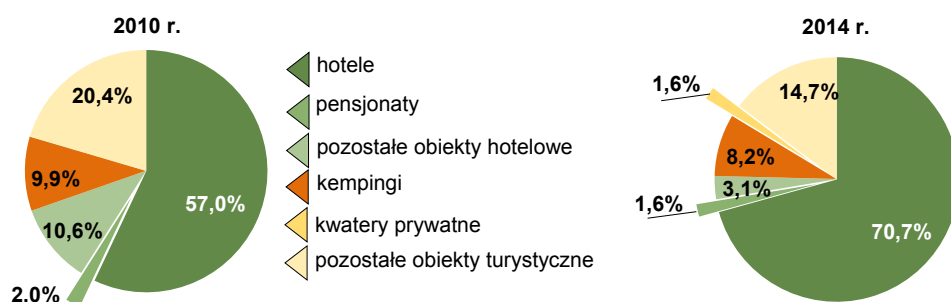

W Tarnowie w 2014 r. działało 10 placówek bibliotecznych. Liczba woluminów w księgozbiorze tarnowskich placówek bibliotecznych wzrosła o 0,2%. W 2014 r. księgozbiór liczył 369,8 tys. woluminów co stanowiło 3,4% zasobów wojewódzkich. W 2014 r. zarejestrowanych było 22,7 tys. czytelników, o 9,2% mniej niż przed rokiem. Wskaźnik wypożyczeń na jednego czytelnika, wynosił 16,8 woluminów, dla porównania w Krakowie 12,5 woluminów, w Nowym Sączu 16,2 woluminów.

Turystyka

W Tarnowie według stanu na koniec lipca 2014 r. funkcjonowało nadal 13 turystycznych obiektów noclegowych (0,9% działających w województwie małopolskim). W mieście działało: 6 hoteli, po jednym pensjonacie, kempingu i innym obiekcie hotelowym oraz jedna kwatera prywatna. Działały również 3 pozostałe obiekty turystyczne. Obiekty te dysponowały 850 miejscami noclegowymi. W stosunku do 2010 r. liczba miejsc noclegowych wzrosła o 20,6%.

Wykres 37. Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w Tarnowie (stan na 31 lipca)

Najwięcej tj. 75,4% miejsc noclegowych oferowały obiekty hotelowe. W 2014 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 41,7 tys. osób (1,1% korzystających z noclegów w województwie małopolskim).

Liczba udzielonych noclegów wynosiła 64,3 tys. (0,6% noclegów udzielonych w województwie małopolskim), wobec 68,0 tys. w roku ubiegłym. Rok 2014 był rokiem, w którym wzrosła liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Tarnowie. Z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 7,9 tys. turystów zagranicznych, wobec 5,8 tys. w 2013 r. Udzielono im 12,4 tys. noclegów, o 29,9%, więcej niż w 2013 r.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w Tarnowie wyniósł 21,6% (spadek w porównaniu do 2013 r. o 2,1 p. proc.) podczas gdy w Krakowie i Nowym Sączu był wyższy i wynosił odpowiednio 47,8% i 25,2%.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

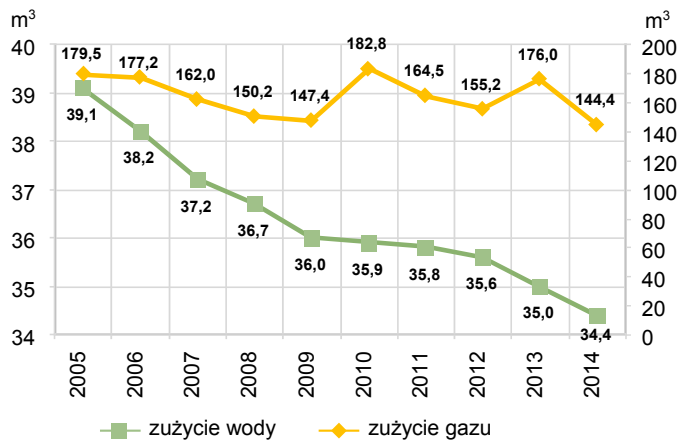
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w Tarnowie na koniec 2014 r. wynosiła 304,3 km i w porównaniu do roku ubiegłego wzrosła o 0,7% (o 4,4% względem 2010 r.). W badanym okresie na niezmiennym poziomie (11,3 tys.) pozostała liczba czynnych połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania (względem 2010 r. wzrost o 2,5%).

W porównaniu do 2013 r. o 2,1% spadło zużycie wody przez gospodarstwa domowe na cele komunalno-bytowe (do 2010 r. spadek o 6,3%).

Sposób gospodarowania wodą obrazuje wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W ostatnim dziesięcioleciu następował ciągły spadek średniego zużycia wody na jednego mieszkańca Tarnowa z 39,1 m³ w 2005 r. do

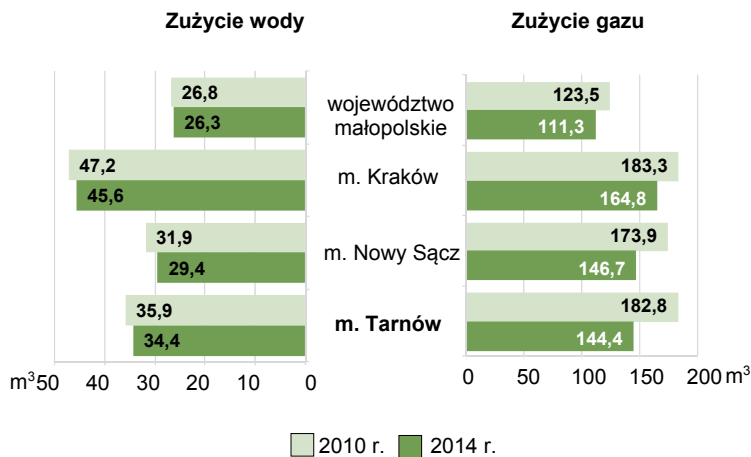
34,4 m³ w 2014 r. Dla porównania mieszkańcy Krakowa w 2014 r. średnio zużyli 45,6 m³ wody, a mieszkańcy Nowego Sącza 29,4 m³.

Wykres 38. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie

Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2014 r. wyniosła 347,2 km i zwiększyła się w porównaniu do 2013 r. o 0,5%. Podobnie jak w roku ubiegłym liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania na koniec 2014 r. wyniosła 7,6 tys. szt.

Wykres 39. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca

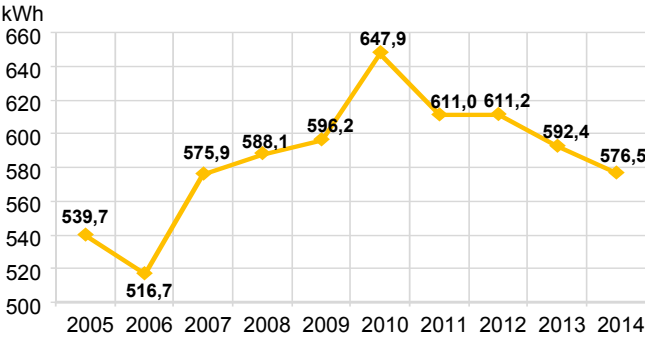
Długość sieci gazowej w 2014 r. wyniosła 412,6 km i w porównaniu do ubiegłego roku wzrosła o 0,6% (o 3,9% względem 2010 r.). Zwiększeniu uległa też liczba połączeń gazowych (wzrost do 2013 r. o 0,7% i o 4,2% do 2010 r.).

W badanym okresie o 18,4% spadło zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 22,9%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa zużycie gazu wyniosło 144,4 m³ (do roku ubiegłego spadek o 18,0%), a na jednego odbiorcę 461,4 m³ (spadek o 18,5%). Spadek zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych odnotowano również w Nowym Sączu - na jednego mieszkańca spadek o 11,8%, a na jednego odbiorcę o 12,3%, a w Krakowie spadek obu wskaźników o 10,2%.

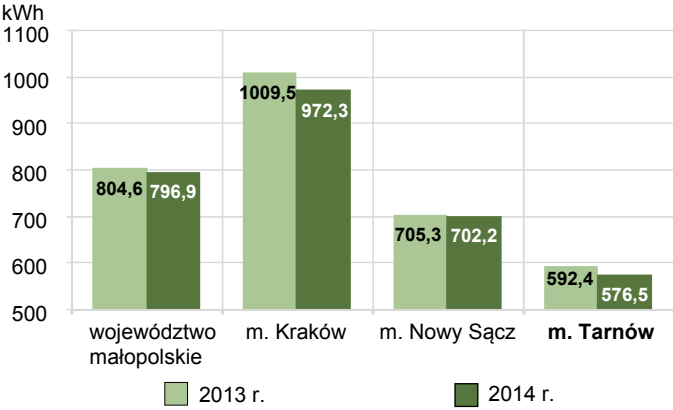
W 2014 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Tarnowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 576,5 kWh (w województwie małopolskim 796,9 kWh) i było niższe o 2,7% niż w 2013 r. Spadek zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca zanotowano również w Krakowie (o 3,7%) i w Nowym Sączu (o 0,4%).

Wykres 40. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w Tarnowie

W Tarnowie średnie zużycie wody i gazu z sieci na 1 mieszkańca było wyższe niż przeciętne zużycie w województwie, natomiast średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca było niższe.

Wykres 41. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca

HANDEL

W porównaniu do poprzedniego roku zarówno liczba targowisk stałych jak i ich powierzchnia nie uległy zmianie. W 2014 r. w Tarnowie, poza siecią sklepów, hipermarketów i domów towarowych działało 15 targowisk stałych o łącznej powierzchni 96,5 tys. m². Na tarnowskich targowiskach handel prowadzono, podobnie jak rok wcześniej w 297 czynnych codziennie punktach sprzedaży drobnodetalicznej. W Krakowie i Nowym Sączu liczba i powierzchnia działających targowisk stałych również nie uległa zmianie w stosunku do poprzedniego roku i wyniosła odpowiednio 16 targowisk o powierzchni 85,4 tys. m² i 2 targowiska o powierzchni 17,4 tys. m². We wszystkich trzech miastach zmniejszyła się natomiast liczba targowisk sezonowych. W 2014 r. w Tarnowie działały 2 targowiska sezonowe, w Krakowie 942, a w Nowym Sączu 28. Oznacza to spadek do poprzedniego roku odpowiednio o 1 targowisko (o 33,3%), o 11 targowisk (o 1,2%) i o 2 targowiska (o 6,7%).

W 2014 r. wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych w Tarnowie wyniosły 2169,1 tys. zł i były o 38,8% wyższe jak w 2013 r. W Krakowie wpływy z opłat wyniosły 9089,8 tys. zł, tj. o 7,7% mniej jak rok wcześniej, a w Nowym Sączu 143,0 tys. zł tj. o 7,3% mniej jak przed rokiem.

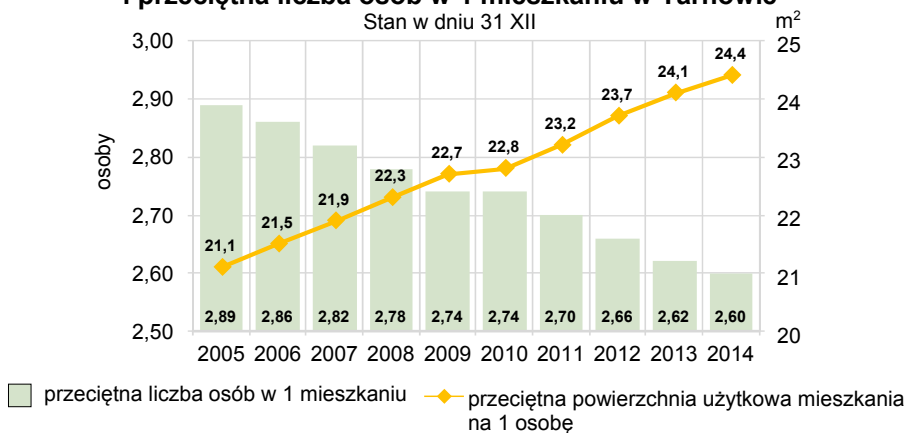
ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe Tarnowa na koniec 2014 r. wyniosły 42,9 tys. mieszkań i tak jak w 2013 r. stanowiły 3,8% ogółu mieszkań w województwie (w 2010 r. 3,9%).

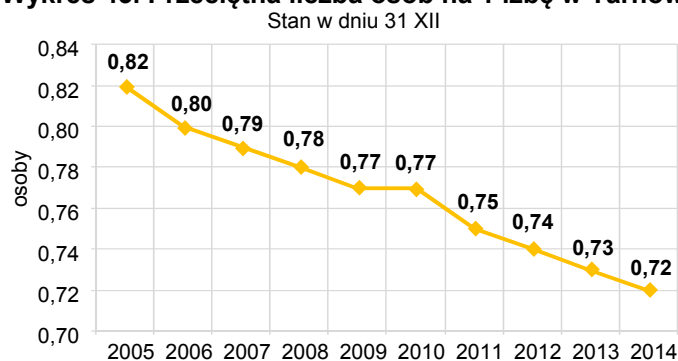
W omawianych mieszkaniach znajdowało się 154,1 tys. izb o powierzchni użytkowej 2716,5 tys. m². W porównaniu do 2010 r. przybyło 1,2 tys. mieszkań (wzrost o 2,9%), 117,8 tys. m² powierzchni użytkowej (wzrost o 4,5%) i 5,0 tys. izb (wzrost o 3,3%). Dla porównania zasoby mieszkaniowe Nowego Sącza w 2014 r. stanowiły - 2,6% ogółu zasobów województwa, a Krakowa odpowiednio - 31,2%.

W ostatnim dziesięcioleciu następowała systematyczna poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców Tarnowa, o czym świadczą podstawowe wskaźniki. Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i na 1 izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę.

Wykres 42. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę i przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu w Tarnowie

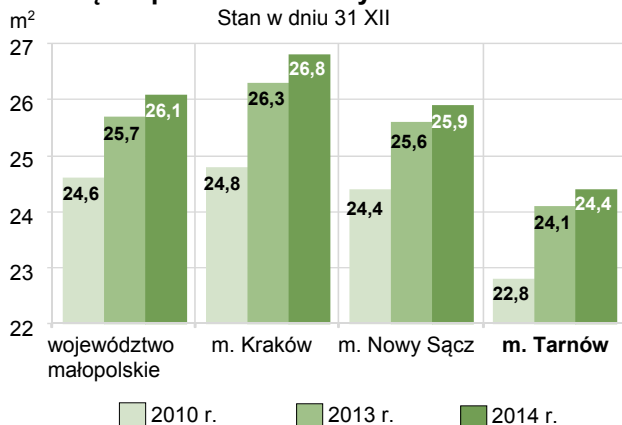

Wykres 43. Przeciętna liczba osób na 1 izbę w Tarnowie

Na jedno mieszkanie w Tarnowie w 2014 r. przypadało przeciętnie 2,60 osoby (w województwie 2,98), a na jedną izbę 0,72 osoby (w województwie 0,76). Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 1,6 m² i na koniec 2014 r. wyniosła 24,4 m² (w województwie - 26,1 m²).

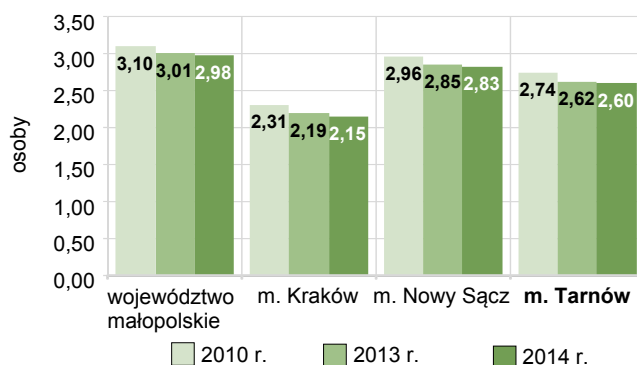
Wykres 44. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na osobę

Wykres 45. Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu

Stan w dniu 31 XII

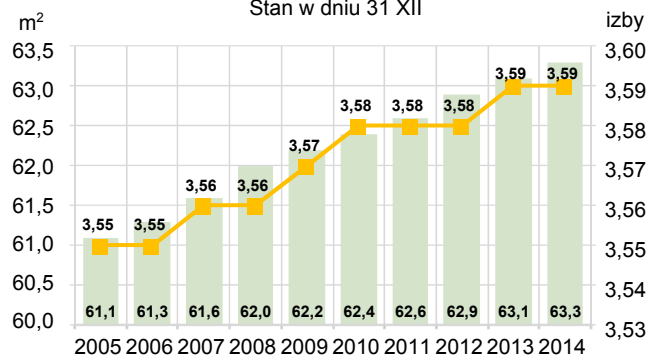

Dla porównania mniejsze zaludnienie mieszkań było w mieście Krakowie, gdzie w 2014 r. na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 2,15 osoby, na jedną izbę 0,68 osób, a większe w mieście Nowy Sącz odpowiednio 2,83 i 0,73 osoby. Mieszkańcy Krakowa i Nowego Sącza mieli do dyspozycji większą powierzchnię użytkową mieszkania niż mieszkańcy Tarnowa. W Krakowie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 26,8 m², a w Nowym Sączu 25,9 m².

W badanym okresie począwszy od 2005 r. uległ znacznej poprawie standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne.

Wykres 46. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

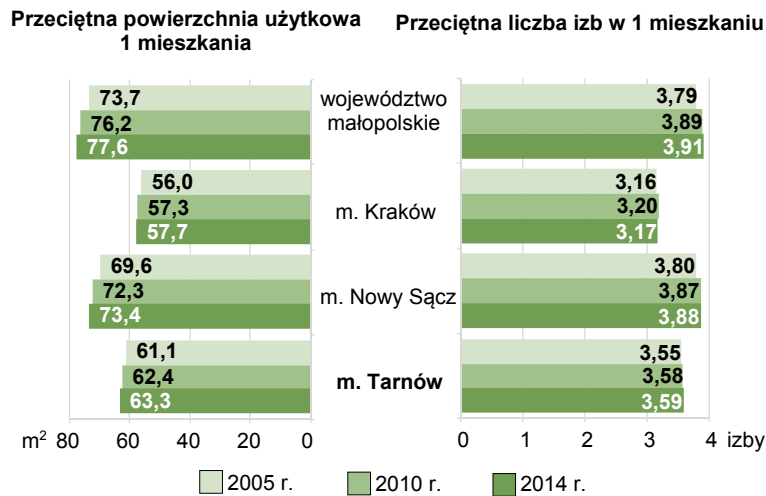

■ przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania   —■— przeciętna liczba izb w mieszkaniu

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Tarnowie w końcu 2014 r. wynosiła 63,3 m² i zwiększyła się o 0,9 m² w porównaniu z 2010 r., a mieszkanie posiadało 3,59 izby (wzrost o 0,01 izby). W odniesieniu do przeciętnego mieszkania w województwie było mniejsze o 14,3 m² i miało o 0,32 izby mniej.

Wykres 47. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i przeciętna liczba izb w mieszkaniu

Stan w dniu 31 XII

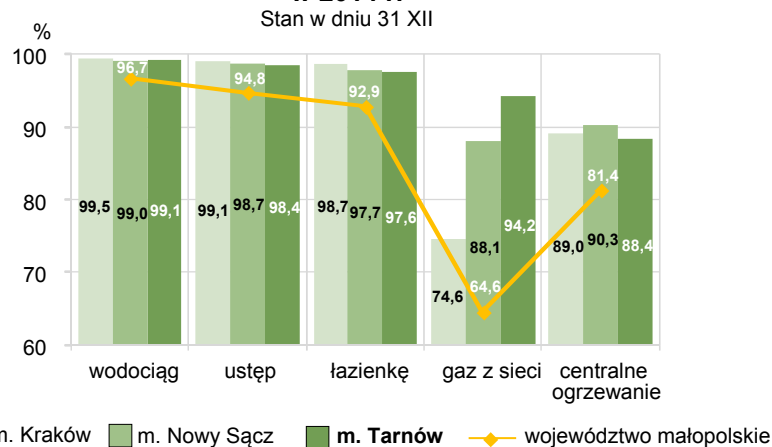
Dla porównania niższy standard mieszkań był w mieście Krakowie gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na koniec 2014 r. wynosiła 57,7 m², a przeciętna liczba izb w mieszkaniu 3,17, a wyższy standard w mieście Nowy Sącz, odpowiednio 73,4 m² i 3,88 izb.

W porównaniu do roku ubiegłego w 2014 r. w Tarnowie na niezmiennym poziomie pozostało wyposażenie mieszkań w wodociąg, ustęp, łazienkę i centralne ogrzewanie. Jedynie wyposażenie mieszkań w gaz sieciowy uległo zmniejszeniu o 0,1%. Najwięcej mieszkań wyposażonych było w wodociąg - 99,1% ogółu mieszkań, w mniejszym stopniu w ustęp - 98,4% i łazienkę - 97,6%. W gaz sieciowy wyposażonych było 94,2%, a w centralne ogrzewanie 88,4% mieszkań.

Standard mieszkań Tarnowa pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne był wyższy w porównaniu do standardu mieszkań w województwie małopolskim.

Podobnie jak w Tarnowie, ponad 99% mieszkań w miastach: Krakowie i Nowym Sączu było wyposażonych w wodociąg, w łazienkę około 98%, a w ustęp około 99%. W instalację gazową wyposażonych było ponad 88% mieszkań w Nowym Sączu i ponad 74% mieszkań w Krakowie, a w centralne ogrzewanie w Nowym Sączu ponad 90% mieszkań i w Krakowie - 89%.

Wykres 48. Mieszkania wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne w 2014 r.

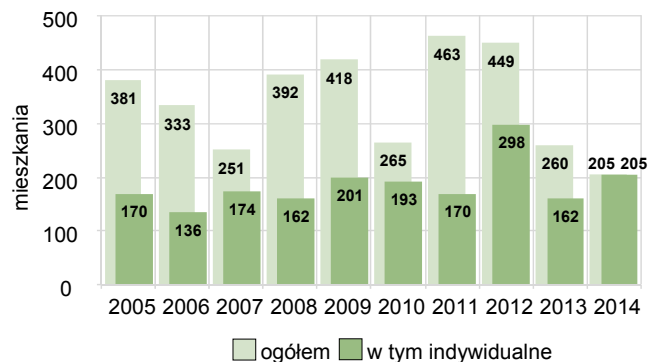
Stopień nasycenia mieszkaniami, wyrażany liczbą mieszkań na 1 tys. ludności jest również jednym z mierników ogólnego standardu mieszkaniowego. W 2014 r. wskaźnik ten dla miasta Tarnowa wyniósł 385 (w 2013 r. - 381) i był wyższy od wskaźnika wojewódzkiego o 49. W mieście Krakowie na 1 tys. osób przypadało 464 mieszkań, a w mieście Nowy Sącz - 353.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W 2014 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 205 mieszkań o łącznej powierzchni 20,9 tys. m² tj. o 55 mieszkań mniej niż w 2013 r. Wszystkie wybudowane przez inwestorów indywidualnych. Brak efektów w pozostałych formach budownictwa spowodował spadek liczby przekazanych mieszkań w porównaniu do 2013 r. o 21,2% (o 22,6% mniej względem 2010 r.). Był to pierwszy rok w ostatnim dziesięcioleciu, w którym w Tarnowie przekazano do użytkowania najmniejszą liczbę mieszkań.

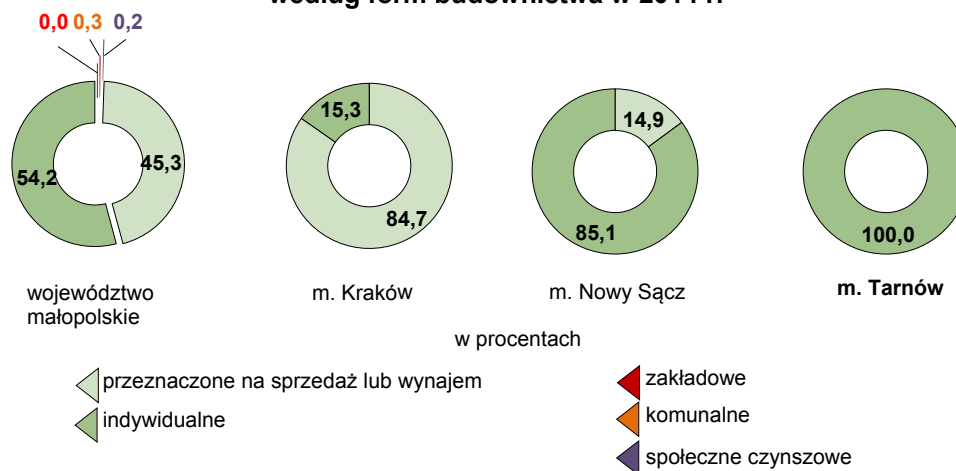
Udział mieszkań oddanych do użytkowania w Tarnowie stanowił 1,3% efektów mieszkaniowych w województwie (w 2013 r. - 1,7%).

Wykres 49. Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie

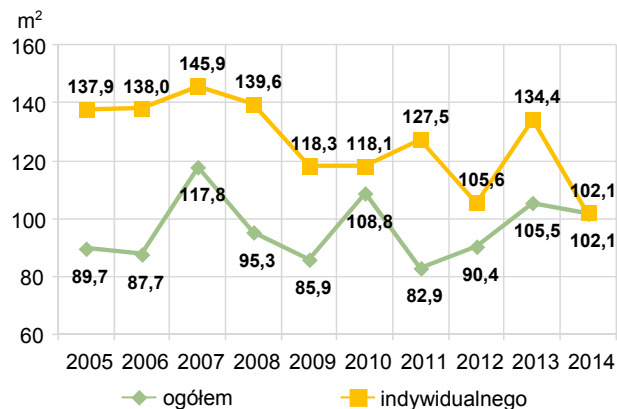
W Krakowie i w Nowym Sączu w 2014 r., podobnie jak w roku ubiegłym dominowały dwie grupy inwestorów: indywidualni i deweloperzy. W Krakowie z ogólnej liczby przekazanych do użytkowania mieszkań 84,7% to mieszkania oddane do użytkowania przez inwestorów budujących mieszkania na sprzedaż lub wynajem. W Nowym Sączu dominowali inwestorzy indywidualni. Ich udział w ogólnej liczbie oddanych mieszkań do użytkowania w 2014 r. wyniósł 85,1%.

Wykres 50. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2014 r.

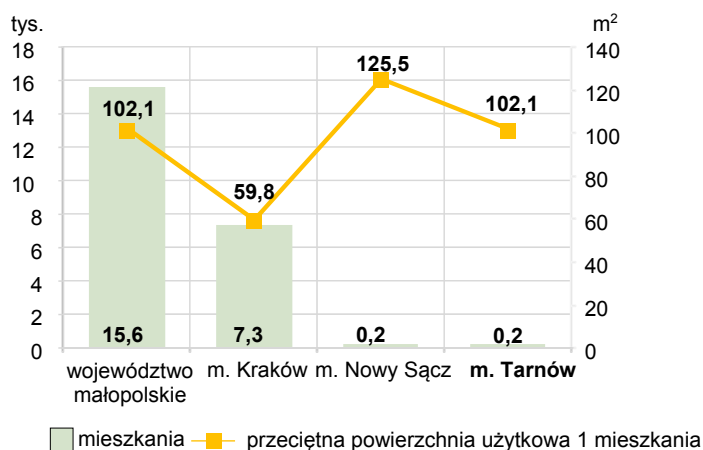
Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie w 2014 r. osiągnęła poziom średniej wojewódzkiej 102,1 m², w stosunku do 2013 r. spadła o 3,4 m². (względem 2010 r. spadek o 6,7 m²). Mniejsze mieszkania oddali inwestorzy indywidualni. W porównaniu z 2013 r. przeciętna powierzchnia użytkowa zrealizowana przez tę grupę inwestorów była mniejsza o 32,3m² (o 16,0 m² mniejsza względem 2010 r.).

Wykres 51. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie

Dla porównania przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Krakowie wynosiła 59,8 m², a w Nowym Sączu 125,5 m².

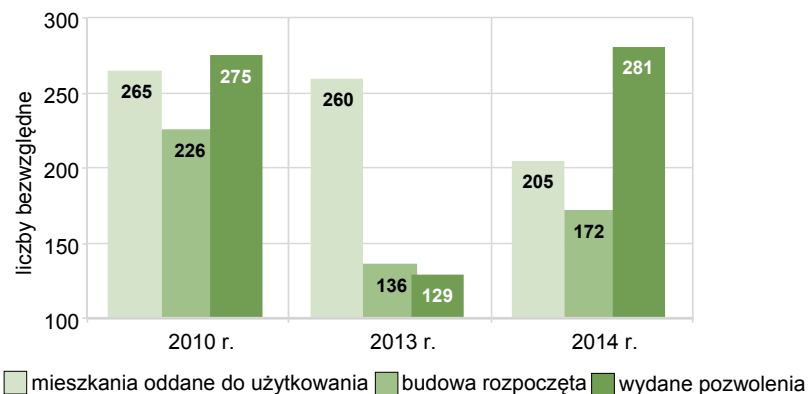
Wykres 52. Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2014 r.

Wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego mierzony liczbą mieszkań oddanych do użytkowania na 1 tys. ludności w 2014 r. w Tarnowie wyniósł 1,83 i był niższy o 0,48 niż w 2013 r. Wskaźnik ten był mniejszy od odpowiadającego mu wskaźnika wojewódzkiego o 2,82 (w 2013 r. mniejszy o 2,30).

Wyższy poziom wskaźnika od średniej w województwie małopolskim wynoszącym 4,65 odnotowano w Krakowie - 9,67, a niższy w Nowym Sączu - 2,97.

Wykres 53. Ruch budowlany w budownictwie mieszkaniowym w Tarnowie

W 2014 r. w mieście Tarnowie wydano 74 pozwolenia na budowę 101 nowych budynków mieszkalnych o łącznej liczbie 277 mieszkań (w porównaniu do 2013 r. wzrost o: 7,2%, 29,5%, 2,5-krotny). Wśród nowych mieszkań, na które wydano pozwolenia 30,0% stanowiły mieszkania w nowych budynkach jednorodzinnych. Ponadto wydano 3 pozwolenia na rozbudowę budynków mieszkalnych (w 2013 r. - 6) oraz 1 na adaptację pomieszczeń niemieszkalnych (w 2013 r. - 8).

W 2014 r. na terenie miasta Tarnowa inwestorzy rozpoczęli budowę 172 mieszkań (o 26,5% więcej niż w 2013 r.) w tym 74 w ramach budownictwa indywidualnego (o 10,8% mniej niż w 2013 r.).

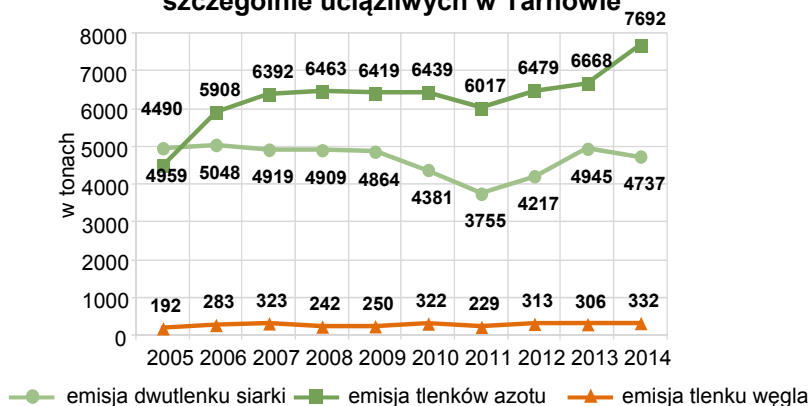
OCHRONA ŚRODOWISKA

Oceny stanu środowiska na obszarze miasta Tarnowa w 2014 r. dokonano w oparciu o dane statystyczne oraz wyniki monitoringu prowadzonego przez WIOŚ w Krakowie - Delegatura w Tarnowie.

Tarnów nadal należy do miast o dużej skali zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza - wskazują na to wyniki badań statystycznych. W 2014 r. 9 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w Tarnowie wyemitowało łącznie 14,4 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), tj. 13,2% całkowitej emisji gazów (bez CO₂) w województwie małopolskim. W stosunku do 2013 r. emisja tych zanieczyszczeń wzrosła o 4,7%, a w porównaniu z 2010 r. - o 14,0%. Wysoki był w 2014 r. wskaźnik wzrostu emisji tlenków azotu, dominujących w całkowitej emisji zanieczyszczeń gazowych w Tarnowie, wyniósł 15,4%. Wzrósł również, w porównaniu do roku ubiegłego, o 8,5% wskaźnik emisji

tlenku węgla. W porównaniu do 2013 r. odczuwalnie zmniejszyła się emisja dwutlenku siarki - spadek wyniósł 208 ton SO₂, tj. 4,2%.

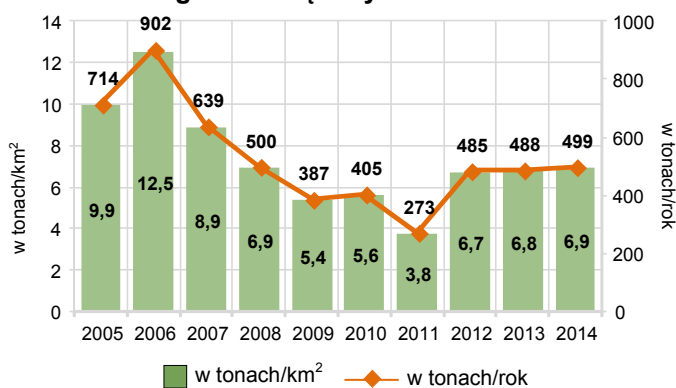
Wykres 54. Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

W zakresie emisji gazów cieplarnianych w 2014 r., w porównaniu do roku poprzedniego, odnotowano spadek emisji dwutlenku węgla o 96,4 tys. ton, tj. o 6,7%, zmniejszyła się również o 7,0% całkowita emisja podtlenku azotu. W Krakowie emisja CO₂ zmniejszyła się w skali roku o 3,5%, a w Nowym Sączu o ponad 10%.

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w Tarnowie wyemitowały do atmosfery w 2014 r. 499 ton pyłów (16,5% całkowitej emisji pyłowej w województwie). Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza w skali roku wzrosła w Tarnowie o 2,3%. W przeliczeniu na 1 km² zakłady przemysłowe wyemitowały 9 ton pyłów, dla porównania w Krakowie 4,0 tony, a w Nowym Sączu 1,8 ton.

Wykres 55. Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

Podobnie jak w latach poprzednich, w całkowitej emisji pyłów zdecydowanie dominowały pyły ze spalania paliw, które stanowiły w Tarnowie 65,3% całej emisji pyłowej (w Krakowie 50,6% a w Nowym Sączu 62,3%).

Dane o ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza, zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla czystości atmosfery. W 2014 r. w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w tych zakładach zlokalizowanych na terenie Tarnowa zatrzymano i zneutralizowano 21,2 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 59,6% wytworzonych i 91,8 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (99,5% wytworzonych). W porównaniu z rokiem ubiegłym zatrzymano o 8,8% mniej zanieczyszczeń gazowych i o 1,6% mniej pyłów.

Pomiary zanieczyszczeń powietrza w sieci monitoringu w automatycznej stacji pomiarów na terenie Tarnowa prowadzi WIOŚ Kraków - Delegatura w Tarnowie¹⁴. Roczna ocena jakości powietrza w strefie miasto Tarnów została dokonana pod kątem spełniania kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla 12 substancji zgodnie z Dz. U. z 2012 r. poz. 1032. Na podstawie wyników uzyskanych ze stacji pomiarowej dokonano klasyfikacji stref określonych w celu ochrony zdrowia. W zakresie 10 substancji tj. dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku azotu, benzenu, ozonu, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, ołowiu w pyle zawieszonym PM₁₀, arsenu, kadmu i niklu zawartych w pyle PM₁₀ strefa miasto Tarnów została zaliczona do klasy A, co oznacza, że stężenia tych substancji nie przekroczyły w 2014 r. poziomu dopuszczalnego lub częstość przekroczenia dopuszczalnego poziomu - nie została przekroczona.

W zakresie stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ stężenie średnioroczne wyniosło 31 µg/m³ i dopuszczalne stężenie wynoszące 40 µg/m³ nie zostało przekroczone, natomiast dopuszczalne stężenia dobowe (50 µg/m³) zostały w 2014 r. przekroczone w Tarnowie 36 razy (przy dopuszczalnej częstości przekroczeń 35 razy), co skutkowało zaliczeniem strefy miasto Tarnów do klasy C. W zakresie średniorocznego stężenia benzo(a)pirenu w pyle PM₁₀ w 2014 r. miasto

---

¹⁴ Dane w zakresie wyników pomiaru zanieczyszczeń powietrza pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska w Tarnowie w 2014 r.”, Tarnów, lipiec 2015.

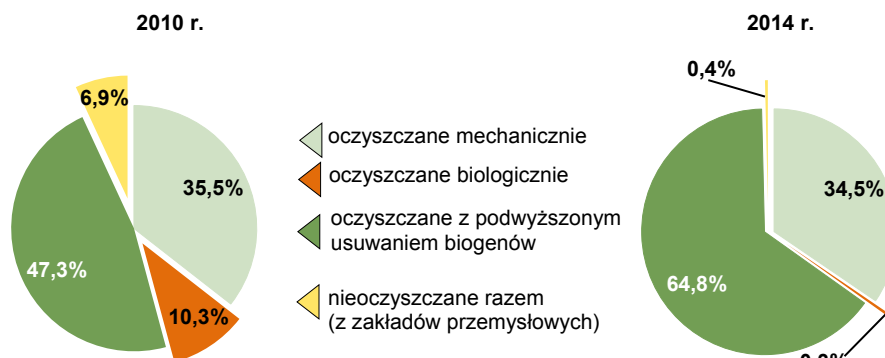
Tarnów z wynikiem 4 ng/m³ zaliczono do strefy C, została bowiem 3,5 krotnie przekroczona wartość poziomu docelowego dla tej substancji.

W porównaniu z rokiem ubiegłym w 2014 r. na stacji pomiarowej w Tarnowie odnotowano spadki wielkości stężeń we wszystkich monitorowanych zanieczyszczeniach powietrza. W skali województwa małopolskiego, ze względu na uzyskane w 2014 r. wartości średniorocznych stężeń PM10, stanowisko w Tarnowie znalazło się w grupie o stężeniach najniższych.

W 2014 r. Tarnów zajął 23 miejsce wśród 119 miast Polski o znaczącym zużyciu wody w gospodarce narodowej (w województwie małopolskim 3 miejsce po Skawinie i Krakowie). Zużycie wody wyniosło 17,3 hm³, w tym 11,4 hm³ przeznaczono na cele przemysłowe a 5,5 hm³ na eksploatację wodociągów sieciowych. W porównaniu z rokiem 2013 całkowite zużycie wody wzrosło o 5,4%, w tym na rzecz przemysłu o 5,0%. Zużycie wody z sieci wodociągowej przez tarnowskie gospodarstwa domowe zmniejszyło się w skali roku o 2,1%. W 2014 r. statystyczny mieszkaniec miasta zużył 34,4 m³ wody pochodzącej z miejskiej sieci wodociągowej (w 2013 r. 35,1m³).

Zanieczyszczenie i degradację zasobów wodnych powodują przede wszystkim ścieki wytwarzane zarówno przez przemysł jak i gospodarkę komunalną. Poprawę jakości wód uzyskuje się przede wszystkim poprzez doskonalenie procesów zbierania i oczyszczania ścieków, co pozwala na dalsze wykorzystanie wody i zmniejsza obciążenie środowiska naturalnego. W 2014 r. Tarnów zajął 34 miejsce wśród 198 miast Polski o dużej skali zagrożenia ściekami (w województwie małopolskim 3 miejsce po Bukownie i Krakowie). Do wód lub do ziemi odprowadzono łącznie 10,4 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania (o 5,9% mniej niż w 2013 r.). Pięć oczyszczalni ścieków działających w Tarnowie oczyściło w 2014 r. wszystkie ścieki wymagające oczyszczania dopływające do nich siecią kanalizacyjną, tj. 10,3 hm³. Udział ścieków nieoczyszczanych odprowadzonych do wód lub do ziemi, a wymagających oczyszczania, obniżył się w 2014 r. z 2,1% w 2013 r. do 0,4%. Z oczyszczalni ścieków komunalnych korzystali w 2014 r. wszyscy mieszkańcy Tarnowa, podczas gdy w Krakowie - 97,6% mieszkańców, a w Nowym Sączu - 86,4%.

Wykres 56. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie

W 2014 r. na obszarze miasta Tarnowa służby ochrony środowiska WIOŚ dokonały oceny stanu wód powierzchniowych¹⁵ trzech jednolitych części wód, tj. na rzekach Dunajec, Biała i Wątok, w czterech punktach pomiarowo-kontrolnych. W zakresie elementów biologicznych III klasę jakości wód wykazała Biała i Wątok (przed rokiem wody te wykazały IV klasę), natomiast Dunajec, podobnie jak przed rokiem, wykazał II klasę. Podobnie jak w 2013 r., w zakresie elementów fizykochemicznych wykazano II klasę jakości wód dla Białej i I klasę jakości wód dla Dunajca i Wątku.

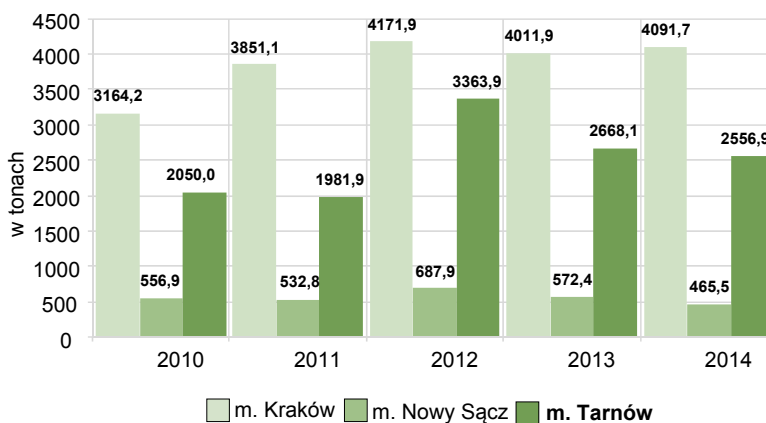
Potencjał ekologiczny Białej i Wątku oceniono jako umiarkowany (przed rokiem oceniany był jako słaby), natomiast Dunajca, podobnie jak przed rokiem, jako dobry. Stan chemiczny wód we wszystkich trzech jednolitych częściach wód oceniono jako dobry. W wyniku klasyfikacji jednolitych części wód dla miasta Tarnowa w latach 2012-2014 stwierdzono, że stan wód Dunajca był dobry, natomiast stan wód Białej i Wątku był zły.

Ocena stanu chemicznego wód podziemnych miasta Tarnowa badanych w 2014 r. przez WIOŚ w Krakowie, Delegaturę w Tarnowie wykazała, że wody w ujęciach Tarnów - Świerczków oraz Kępa Bogumiłowicka odpowiadały III klasie jakości (wody zadowolającej jakości) i znajdują się w dobrym stanie chemicznym. Klasyfikacja według wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykazała, że wody w ujęciu Kępa Bogumiłowicka spełniały wymagania dla wód do spożycia, natomiast wody podziemne w ujęciu Tarnów-Świerczków nie spełniały wymagań dla wód przeznaczonych do spożycia, ze względu na przekroczenia poziomu amoniaku.

¹⁵ Dane w zakresie oceny stanu wód powierzchniowych i podziemnych pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska w Tarnowie w 2014 r.”, Tarnów, lipiec 2015.

Odpady przemysłowe i komunalne, które powstają na terenie miasta stanowią poważne zagrożenie dla środowiska. Zakłady przemysłowe objęte statystyką GUS wytworzyły w 2014 r. 184,1 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), o 4,2% mniej jak przed rokiem. Stanowiło to, podobnie jak przed rokiem, 3,0% całej masy odpadów wytworzonych w województwie małopolskim. Procesowi odzysku w zakładach, które je wyprodukowały poddano 16,5 tys. ton wytworzonych odpadów, 3,3 tys. ton zmagazynowano czasowo, a 164,3 tys. ton przekazano innym odbiorcom.

Wykres 57. Odpady wytworzone^a na 1 km²

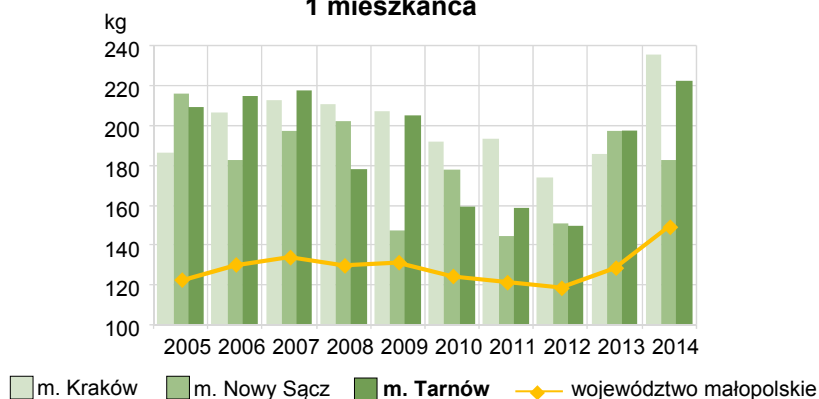

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

Na własnych składowiskach tarnowskie zakłady produkcyjne nagromadziły łącznie 1636,0 tys. ton odpadów, co daje 22,7 tys. ton na 1 km².

Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie miasta zależy nie tylko od liczby jego mieszkańców, ale także od liczby biur i instytucji, zakładów handlowych i usługowych. W 2014 r. w Tarnowie zebrano 27,3 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych tj. o 6,3% mniej jak w 2013 r., z czego aż 24,9 tys. ton (tj. 91,2% ogółu zebranych odpadów) pochodziło z gospodarstw domowych. Natomiast z handlu, małego biznesu, biur i instytucji zebrano 2,3 tys. ton, a z usług komunalnych 0,1 tys. ton. Z gospodarstw domowych zebrano w Tarnowie o 12,1% odpadów zmieszanych więcej jak w 2013 r. Na 1 mieszkańca przypadło w Tarnowie 222,6 kg zebranych zmieszanych odpadów komunalnych (przed rokiem 197,4 kg), dla porównania w Krakowie - 235,4 kg (w 2013 r. - 185,5 kg), a w Nowym Sączu - 185,5 kg (w 2013 r. 197,5 kg). Zbieraniem odpadów komunalnych z gospodarstw domowych objętych było 9737 budynków mieszkalnych.

Wykres 58. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Powstawanie „dzikich” wysypisk odpadów nadal jest poważnym problemem. W 2014 r. zlikwidowano w Tarnowie 52 nielegalne wysypiska (przed rokiem - 67). W czasie ich likwidacji zebrano ponad 143 tony odpadów komunalnych.

Ochrona prawna obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych, a także poszczególnych gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk jest prostą drogą do ich zachowania. W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu Tarnów lokuje się poza czołówką miast województwa. Na obszarze miasta znajduje się zaledwie 9,5 ha obszarów prawnie chronionych - jest to rezerwat stanowiący 0,1% powierzchni miasta. Dla porównania w Krakowie obszary prawnie chronione stanowiły w 2014 r. 14,9% powierzchni miasta, a w Nowym Sączu - 7,1%. Według stanu na 31 XII 2014 r. objęto w mieście ochroną 41 obiektów w formie pomników przyrody żywej i nieożywionej. Wśród nich 28 to pojedyncze drzewa, 4 - grupy drzew, 3 - aleje, 2 - głązy narzutowe i 4 inne obiekty.

Na obszarze miast ochronie środowiska przyrodniczego i różnorodności biologicznej a także poprawie warunków bytowych ludności i kształtowaniu zdrowego otoczenia służą tereny zieleni. Mają one pozytywny wpływ na warunki ekologiczne miast i pełnią istotną funkcję estetyczną. W 2014 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła w Tarnowie 137,0 ha. Stanowiło to 1,9% powierzchni miasta (w Krakowie 4,8%). Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało zaledwie 12,3 m² zieleni, podczas gdy w Krakowie 20,4 m² a przeciętnie w miastach Polski 20,6 m². W 2014 r. w Tarnowie dokonano nasadzeń 396 drzew, natomiast z terenu miasta ubyły 1602 drzewa. Przed rokiem posadzono 169 drzew, a ubyło 516. Dla porównania:

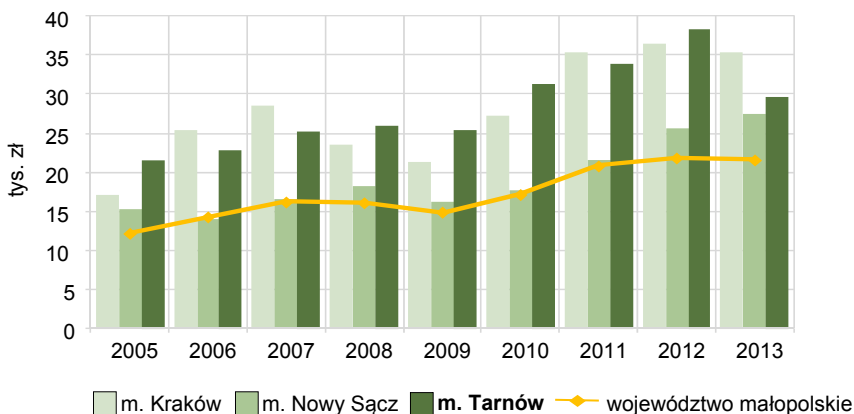
w Krakowie w 2014 r. posadzono 2562 drzewa, ubyło 2237, w Nowym Sączu ubyło 35 drzew, natomiast posadzono 510.

Dodatkowe funkcje ogólnodostępnych terenów zieleni pełnią również lasy gminne (komunalne). Na koniec 2014 r. powierzchnia gminnych gruntów leśnych w Tarnowie wynosiła 68 ha i zajmowała 0,9% całkowitej powierzchni miasta. W Krakowie gminne grunty leśne zajmowały 2,9% powierzchni miasta, a w Nowym Sączu - 1,1% jego powierzchni.

PRZEMYSŁ

W Tarnowie w 2013 r. działało 107 przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących przekraczającej 9 osób. Stanowiło to 3,9% ogólnej liczby omawianej grupy przedsiębiorstw w województwie. W Krakowie działało 654 przedsiębiorstw (24,1% w skali województwa), natomiast w Nowym Sączu 86 przedsiębiorstw (3,2% w skali województwa). Zdecydowaną większość zarówno w miastach na prawach powiatu jak i w skali województwa stanowiły przedsiębiorstwa sektora prywatnego. Produkcja sprzedana omawianej grupy przedsiębiorstw w Tarnowie w 2013 r. osiągnęła wartość 3328,0 mln zł, co stanowiło 4,6% produkcji sprzedanej przemysłu województwa. Udział ten zmalał w porównaniu do 2012 r. kiedy to wynosił 5,9%. Przedsiębiorstwa z Krakowa zrealizowały 37,1% produkcji sprzedanej przemysłu województwa (26811,5 mln zł), natomiast przedsiębiorstwa z Nowego Sącza 3,2% (2306,0 mln zł).

Wykres 59. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej przypadającej na jednego zatrudnionego wyniosła w Tarnowie 334 tys. zł i była

niższa o 19,5% od wydajności osiągniętej w przemyśle województwa (415 tys. zł). W Krakowie wydajność pracy była wyższa od średniej wojewódzkiej i wyniosła 483 tys. zł, natomiast w Nowym Sączu nie osiągnęła poziomu wojewódzkiego i wyniosła 296 tys. zł.

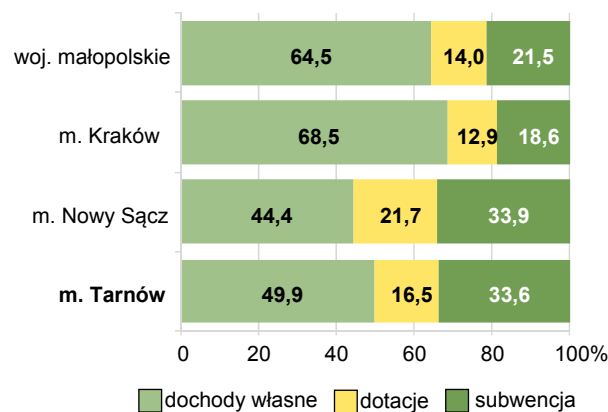
Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2013 r. wyniosła w Tarnowie 30 tys. zł i była wyższa od osiągniętej zarówno w województwie ogółem (22 tys. zł), jak i w Nowym Sączu (27 tys. zł). W Krakowie wartość ta była najwyższa i osiągnęła poziom 35 tys. zł.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA

Dochody budżetu

W 2014 r. budżet miasta Tarnowa po stronie dochodów zamknął się kwotą dochodów ogółem w wysokości 539 mln zł, czyli o 4 mln zł wyższą od ubiegłorocznych. Oznaczało to wzrost zarówno nominalny jak i realny o 0,8%, najniższy od 2005 r. (za wyjątkiem 2011 r. w którym nie osiągnęły poziomu z 2010 r.). Było to również najniższe tempo wzrostu wśród miast na prawach powiatu w województwie małopolskim. W porównaniu z 2013 r. łączne dochody tej kategorii jednostek okazały się średnio o 7,6% wyższe, a spowodowały je zmiany w dochodach Nowego Sącza i Krakowa (odpowiednio o 9,7% i o 8,4%). Obniżył się udział dochodów budżetu Tarnowa w ogólnych dochodach tego typu jednostek w województwie. W 2014 r. stanowiły one 10,8% wobec 11,5% w 2013 r. i 12,1% w 2012 r.

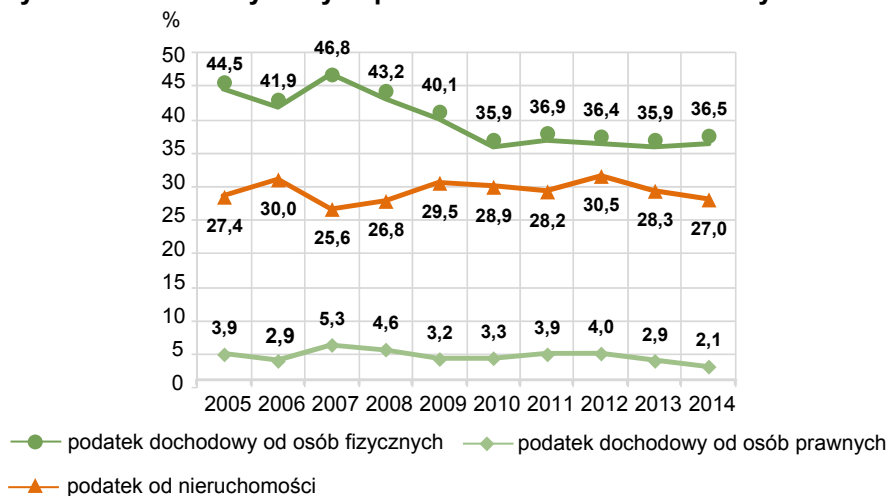
Wykres 60. Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2014 r.

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało średnio 4822 zł (o 64 zł więcej niż w 2013 r.), natomiast w Krakowie była to kwota 5328 zł (wyższa o 406 zł od ubiegłorocznej), a w Nowym Sączu - 5010 zł (wyższa o 451 zł).

W porównaniu do 2013 r. odnotowano nieznaczne różnice w strukturze dochodów ogółem według rodzajów. Udział dochodów własnych zwiększył się z 48,3% w 2013 r. do 49,9%, co przekłada się na większą samodzielność w ich rozdysponowaniu. Równocześnie obniżył się udział obu transferów z budżetu państwa: dotacji o 0,5 p. proc. i subwencji o 1,1 p. proc., czyli do poziomu odpowiednio 16,5% i 33,6%.

Wykres 61. Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa

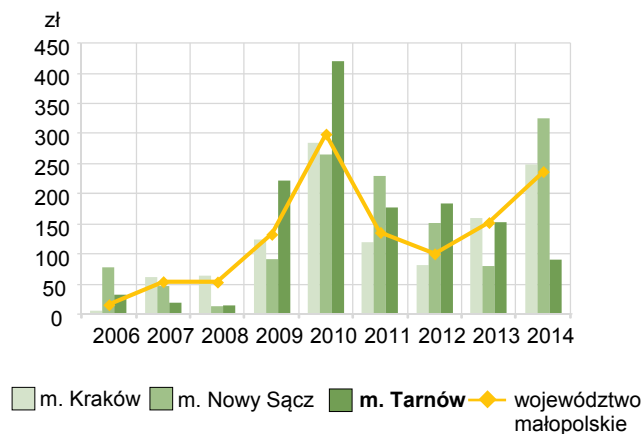
Dochody własne w kwocie 269 mln zł (o 11 mln zł wyższe od ubiegłorocznych) pochodziły z tych samych, co w latach poprzednich głównych źródeł. Tworzyły je przede wszystkim wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (z podatku PIT - 36,5% a z CIT - 2,1%), ponadto wpływy z podatku od nieruchomości (27,0%), dochody z majątku (3,4%) oraz dochody określane jako pozostałe (27,4%). Z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło 98 mln zł (podobnie jak w roku poprzednim o 5 mln zł więcej), co świadczy o rosnących dochodach mieszkańców miasta. Natomiast niepokojącym sygnałem jest trwający od kilku lat spadek wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych - w 2014 r. o blisko 2 mln zł do kwoty 6 mln zł, gdyż oznacza gorszą kondycję finansową firm działających na terenie miasta. Dotacje zasiliły budżet miasta w wysokości 89 mln zł, z czego 70 mln zł przypadało na dotacje celowe z budżetu państwa

przeznaczone na finansowanie zadań zleconych (m.in. na wypłaty świadczeń rodzinnych i opłatę składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczeń dla osób nieobjętych ubezpieczeniem społecznym).

Od kilku lat stopniowo maleje strumień środków zasilających budżet miasta w postaci środków pochodzących z funduszy unijnych. W omawianym roku wpłynęło ponad 10 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych, czyli 1,9% łącznych dochodów miasta. Dla porównania: w latach 2010-2013 środki te stanowiły odpowiednio 9,9%, 4,2%, 4,0% i 3,2% dochodów ogółem. Pozyskane w 2014 r. środki w przeliczeniu na 1 mieszkańca dały kwotę 91 zł, przez co Tarnów pozostał daleko w tyle za pozostałymi miastami, za Nowym Sączem - 323 zł oraz Krakowem - 249 zł.

Natomiast nadal pozostał liderem pod względem ilości środków unijnych zgromadzonych w budżecie na przestrzeni lat 2006-2014 w przeliczeniu na 1 mieszkańca, chociaż wyraźnie zmniejszył się dystans do pozostałych miast. W Tarnowie była to kwota 1316 zł, w Nowym Sączu - 1269 zł a w Krakowie - 1151 zł.

Wykres 62. Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca

Subwencja ogólna przekazana do budżetu miasta w kwocie 181 mln zł była o blisko 5 mln zł niższa od ubiegłorocznej, przy czym obniżenie to dotyczyło w głównej mierze jej część oświatową (ze 178 mln zł w 2013 r. do 175 mln zł w 2014 r.).

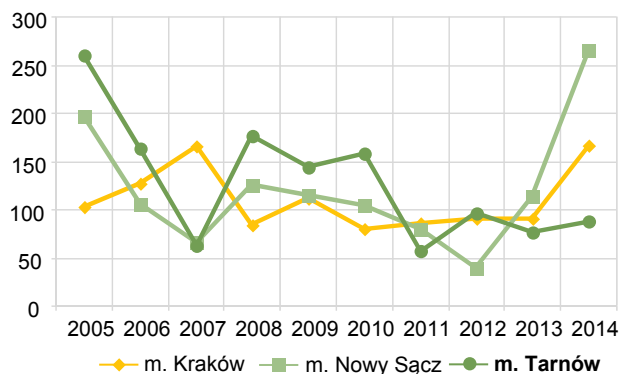
Wydatki budżetu

Wolniej, niż przeciętnie wśród małopolskich miast na prawach powiatu zwiększyły się również wydatki z budżetu miasta. W 2014 r. wyniosły one 541 mln zł i były wyższe o 2 mln zł od ubiegłorocznych, czyli nominalnie i realnie o 0,4% (w miastach na prawach powiatu w województwie średni wzrost wydatków był wyższy i wynosił 10,4%).

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało przeciętnie 4839 zł, czyli o 50 zł więcej, niż w roku poprzednim (średnio w miastach województwa małopolskiego 5274 zł i o 496 zł więcej).

Podobnie jak w przypadku dochodów, również struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów nieznacznie zmieniła się w odniesieniu do roku poprzedniego. Kolejny raz zmniejszone zostały wydatki majątkowe, natomiast wzrosły wydatki bieżące (m. in. wynagrodzenia i ich pochodne, dotacje, zakup materiałów i usług). Finansowanie bieżącej działalności pochłonęło 489 mln zł (o 8 mln zł więcej niż przed rokiem) i stanowiło 90,3% ogólnych wydatków miasta, wobec 89,3% w 2013 r. Natomiast wydatki majątkowe stanowiły 9,7% wydatków ogółem, podczas gdy przed rokiem było to 10,7%.

Wykres 63. Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu
rok poprzedni=100

Rok 2014 upłynął pod znakiem kontynuacji inwestycji wcześniej rozpoczętych. Na ten cel przekazano łącznie 50 mln zł (o 7 mln zł mniej, niż przed rokiem), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało kwotę 451 zł (w Krakowie była to kwota 881 zł a w Nowym Sączu - 529 zł).

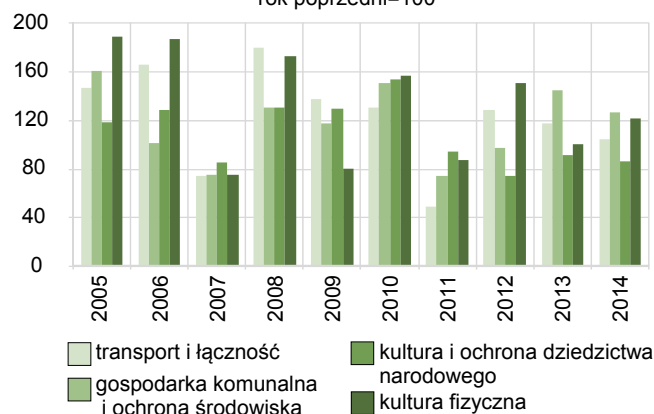
Priorytetowym zadaniem inwestycyjnym w dalszym ciągu traktowana była poprawa infrastruktury drogowej, ponad 60% łącznych środków inwestycyjnych zostało

zaangażowanych właśnie w tym zakresie. W efekcie - remonty ulic i chodników, nowe miejsca parkingowe i ścieżki rowerowe w znaczący sposób poprawiły estetykę miasta oraz jego funkcjonalność. Znaczne środki inwestycyjne zaangażowano również w dziedzinie oświata i wychowanie. W 2014 r. oddano do użytku budowany w tarnowskim Zespole Szkół Budowlanych „Poligon Energooszczędny”, czyli nowoczesne laboratorium do nauki i praktycznej realizacji technologii budownictwa wysoko energooszczędnego (pasywnego). Obiekt ten jest efektem współpracy miasta z Politechniką Krakowską i służyć będzie do prowadzenia badań nad najnowocześniejszymi technologiami jak również do prowadzenia zajęć dydaktycznych dla młodzieży.

Nie zmieniły się główne kierunki wydatkowania środków z budżetu miasta według działów klasyfikacji budżetowej, gdyż determinowane są zarówno realizacją funkcji miasta wobec własnych mieszkańców jak i funkcji stolicy subregionu. Nadal największym obciążeniem budżetu było finansowanie zadań w zakresie działów: Transport i łączność, Oświata i wychowanie oraz zadań z obszaru pomocy społecznej (Pomoc społeczna i Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej). Tylko w tych czterech działach zrealizowano 70,0% łącznych wydatków miasta (w 2013 r. - 69,5%, a w 2010 r. - 67,5%).

Wydatki w dziale Transport i łączność w kwocie blisko 72 mln zł stanowiły 13,3% całego budżetu miasta. W znacznej mierze zostały wykorzystane na bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej w mieście (remonty, oświetlenie), natomiast na inwestycje skierowano kwotę przekraczającą 31 mln zł, ponad 7 mln zł wyższą od ubiegłorocznej.

Wykres 64. Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów
rok poprzedni=100

Wydatki w zakresie działu Oświata i wychowanie nadal stanowiły pozycję najsilniej obciążającą budżet miasta. W dziale tym rozdysponowano (podobnie jak przed rokiem) kwotę 225 mln zł, czyli 41,6% całego budżetu miasta (w Krakowie - 26,0% a w Nowym Sączu - 38,2%). Środki przeznaczone były głównie na wydatki bieżące, zwłaszcza wynagrodzenia i ich pochodne, które pochłonęły 170 mln zł (o 2 mln zł więcej, niż przed rokiem). Natomiast na inwestycje przekazano kwotę 4 mln zł (połowę niższą, niż rok wcześniej), która została zaangażowana m. in. w budowę Poligonu Energooszczędnego oraz Centrum Kształcenia Budowlanego w Zespole Szkół Budowlanych.

Na wydatki w obszarze pomocy społecznej przeznaczono łącznie kwotę przekraczającą 82 mln zł, przy czym w dziale Pomoc społeczna zaangażowano ponad 68 mln zł a 14 mln zł w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. Przekazane środki finansowały głównie wypłaty świadczeń i zasiłków, a także wydatki bieżące związane z utrzymaniem infrastruktury w tym obszarze (domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, żłobki).

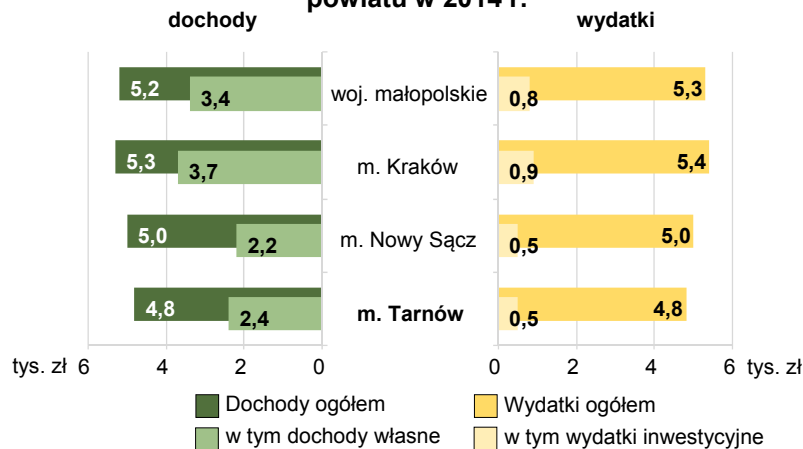
Ponownie obniżyła się pula środków przeznaczonych na finansowanie zadań w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. W 2014 r. wydatki w tym dziale przekroczyły 10 mln zł (1,9% łącznych wydatków miasta) i były o 2 mln zł niższe, niż przed rokiem. W widocznym stopniu zmniejszyła się skala prowadzonych inwestycji w tym zakresie, niemniej jednak zauważone zostało rozpoczęcie remontu amfiteatru przy ul. Kopernika. Stanowi to zapowiedź ożywienia tej części miasta poprzez przywrócenie funkcjonalności remontowanego obiektu. Na działalność bieżącą przeznaczono ponad 9 mln zł, a środki przekazano na finansowanie różnych imprez, w tym takich, które na trwale wpisały się w krajobraz miasta np. Ogólnopolski Festiwal Komedii „TALIA” czy festiwal „Tarnowska Nagroda Filmowa”.

Z kolei wydatki w dziale Kultura fizyczna okazały się wyższe o 2 mln zł od ubiegłorocznych i przekroczyły kwotę 14 mln zł (2,6% ogólnego budżetu miasta). Ponad 30% tej kwoty zostało przeznaczony na inwestycje, czego efektem było m.in. oddanie dwóch boisk sportowych przy III LO. Zakończono również budowę bazy rekreacyjno-sportowej na Górze św. Marcina, w ramach której powstały trasy do biegania na rolkach i nartorolkach oraz narciarstwa biegowego.

W relacji do roku poprzedniego kolejny rok wzrosły również wydatki w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Zrealizowane w kwocie 30 mln zł stanowiły 5,5% ogólnego budżetu i były wyższe o 25,9% w porównaniu do

ubiegłorocznych. Środki przeznaczone były głównie na zadania w zakresie gospodarki odpadami, a także utrzymanie zieleni, oczyszczanie i oświetlenie ulic.

Wykres 65. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2014 r.

Rok 2014 budżet miasta zamknął ponownie deficytem budżetowym, ale został on zredukowany o połowę, z 4 mln zł w 2013 r. do kwoty 2 mln zł w 2014 r.

Idea budżetu obywatelskiego zainicjowana w Tarnowie w 2013 r. spotkała się z szerokim zainteresowaniem mieszkańców miasta. W II edycji, czyli w 2014 r. do ich dyspozycji wyodrębniono z budżetu miasta kwotę 3 mln zł (w I edycji - 2 mln zł). Z informacji podanych przez Urząd Miasta wynika, że spośród 58 zgłoszonych projektów pozytywnie zaopiniowano i poddano pod głosowanie 45, a do realizacji przyjęto 12 projektów, z czego połowa dotyczyła inwestycji w szkołach i przedszkolach.

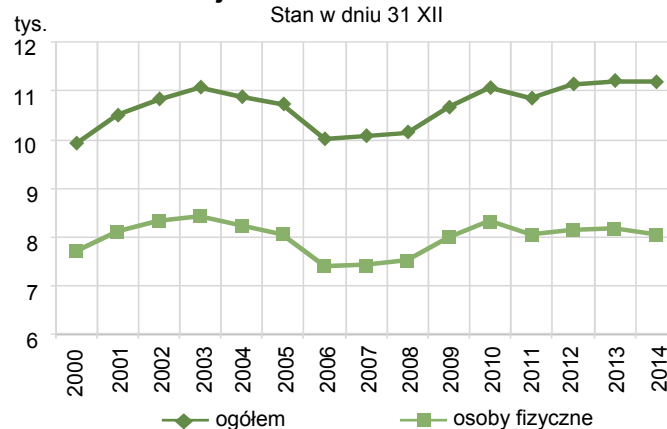
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Źródłem publikowanych danych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON prowadzony przez Prezesa GUS w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2012 r., poz. 591 z późniejszymi zmianami) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. Nr 69, poz. 763 z późniejszymi zmianami).

W Tarnowie od 2006 r. do 2013 r. odnotowano systematyczny wzrost liczby podmiotów. Wyjątkiem był 2011 r., w którym spadek liczby podmiotów był

następstwem weryfikacji zgodności danych zawartych w Ewidencji Działalności Gospodarczej ze stanem rzeczywistym. Natomiast w 2014 r. w porównaniu do roku ubiegłego wystąpił nieznaczny spadek liczby podmiotów o 0,2%. Na koniec grudnia 2014 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej.

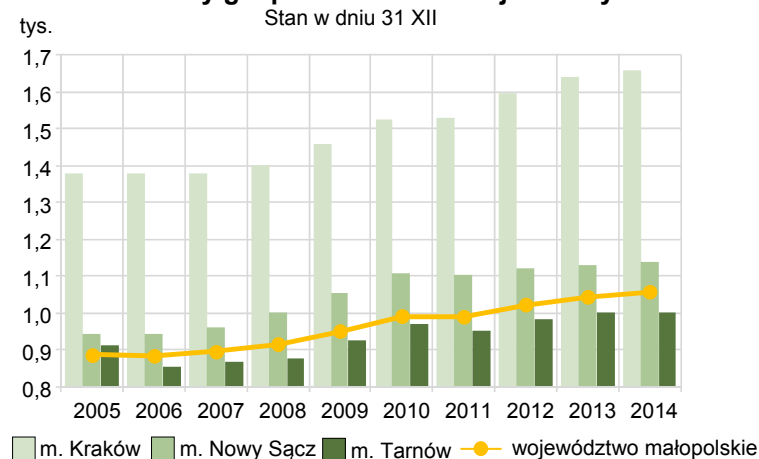
Wykres 66. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON w Tarnowie

Wśród podmiotów zarejestrowanych w Tarnowie zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego - 10,9 tys., tj. 97,2% ogółu (w województwie małopolskim - 97,7%, w Krakowie - 98,8%, w Nowym Sączu - 97,7%).

Liczba podmiotów przypadających na 10 tys. ludności Tarnowa w 2014 r. wynosiła 1004 i była niższa niż średnia w województwie małopolskim - 1059, w Krakowie - 1661 oraz w Nowym Sączu - 1140 podmiotów.

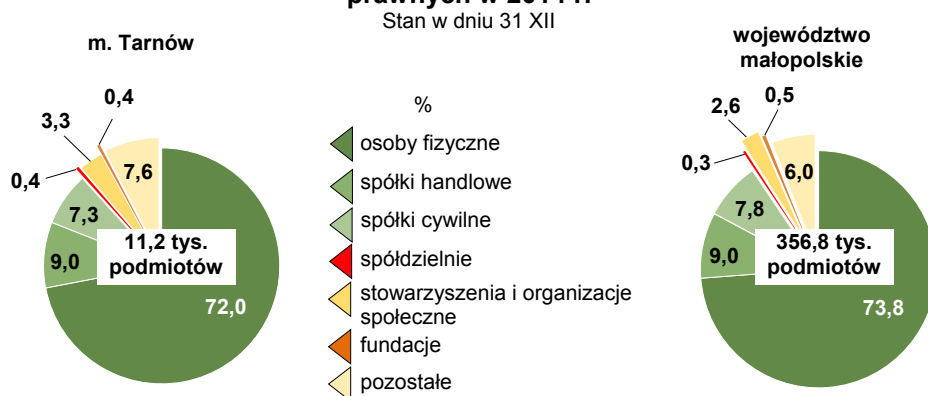
Wykres 67. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności

Podmioty według form prawnych

Uwzględniając formę prawną prowadzonej działalności największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne - 72,0% (8,1 tys.), w dalszej kolejności spółki cywilne - 7,3% (815 podmiotów). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 1006 podmiotów, a 109 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Ponadto według stanu w końcu 2014 r. w Tarnowie działały 46 spółdzielnie, 50 fundacji oraz 368 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Wykres 68. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2014 r.

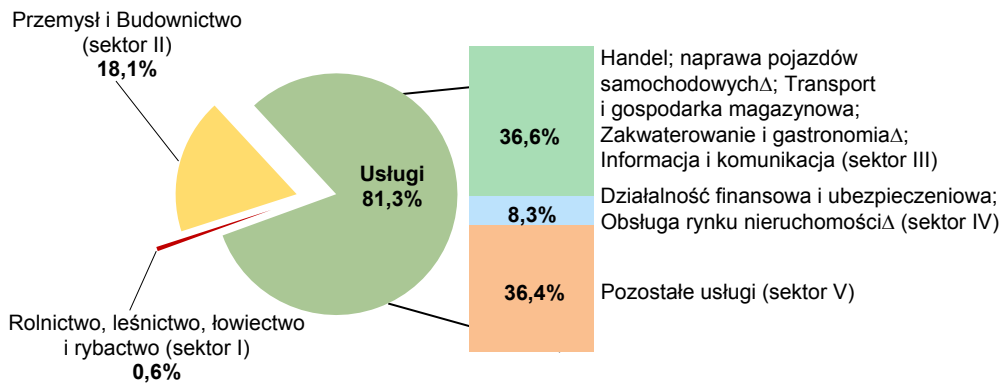

Podmioty według rodzaju działalności

Podstawowe sektory gospodarki to rolnictwo, przemysł z budownictwem oraz usługi. Znaczenie sektora przemysłowego i budownictwa oraz rolnictwa w Tarnowie jest mniejsze niż przeciętnie w województwie małopolskim. Znajduje to odzwierciedlenie w strukturze podmiotów według działalności. Udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa w ogólnej liczbie podmiotów stanowił 18,1%, a w województwie małopolskim - 23,9%. Na podstawie danych o liczbie podmiotów podawanych bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne udział podmiotów sektora rolnictwa wynosił 0,6% wobec 1,1% w województwie. Podobnie jak w każdym innym powiecie województwa, także w Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi (sektor III, IV, V), a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,3%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (75,0%).

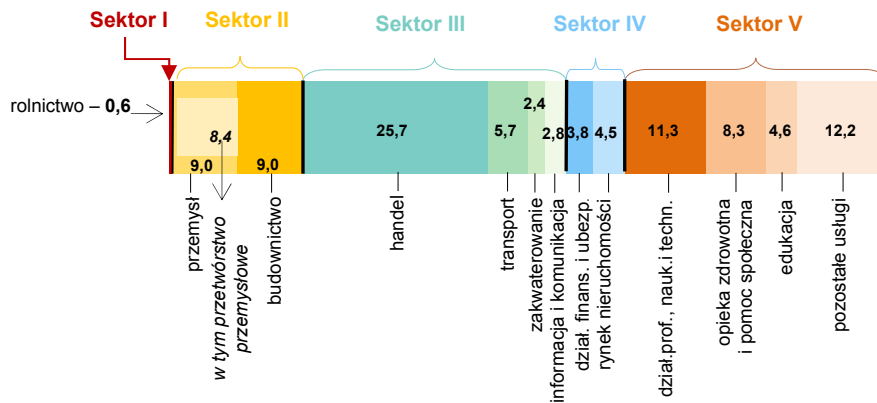
Wykres 69. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w Tarnowie w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

Wykres 70. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w Tarnowie w 2014 r.^{ab}

Stan w dniu 31 XII

^a Dane na wykresie podano w procentach.

^b Dla czytelności wykresu pominięto pełne nazewnictwo sekcji.

Do każdego sektora ekonomicznego przyporządkowane są sekcje stanowiące uszczegółowienie rodzaju prowadzonej działalności.

W zakresie sekcji Budownictwo działalność prowadziło 1011 podmiotów (9,0% ogółu podmiotów), a wśród nich 603 podmioty (tj. 59,6%) zajmowało się robotami budowlanymi specjalistycznymi, natomiast blisko 1/3 wykonywała roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (322 podmioty).

Do przemysłu zaliczane są rodzaje działalności pogrupowane w różne sekcje. W Tarnowie dominujące było przetwórstwo przemysłowe skupiające 939 podmiotów

(8,4% ogółu podmiotów), które przede wszystkim zajmowały się produkcją różnego rodzaju wyrobów (778 podmiotów). Wśród nich największa liczba podmiotów zajmowała się produkcją metalowych wyrobów gotowych - 151, artykułów spożywczych - 87, mebli - 83, odzieży - 62 oraz wyrobów z drewna, korka i wikliny - 45 podmiotów. Natomiast 95 podmiotów prowadziło działalność z zakresu naprawy, konserwacji i instalowania maszyn i urządzeń. Drukowaniem i działalnością usługową związaną z poligrafią zajmowało się 66 podmiotów.

Aktywność usługowa najczęściej skupia się w sekcji obejmującej handel hurtowy i detaliczny oraz naprawę pojazdów samochodowych. W Tarnowie sprzedażą detaliczną zarówno towarów konsumpcyjnych jak również niekonsumpcyjnych oraz konserwacją i naprawą pojazdów samochodowych zajmowało się 2125 podmiotów (19,0% ogółu). Zdecydowana większość podmiotów prowadziła działalność handlową - 2876 tj. 25,7% ogółu.

Struktura prowadzonej działalności handlowej przedstawiała się następująco:

- handel detaliczny - 16,0% ogółu podmiotów (1789 podmiotów),
- handel hurtowy - 6,7% (751 podmioty),
- handel i naprawa pojazdów samochodowych - 3,0% (336 podmiotów).

Działalność finansową i ubezpieczeniową łącznie z obsługą rynku nieruchomości zaliczaną do IV sektora prowadziło 928 podmiotów (8,3%).

Znaczna liczba podmiotów (4076) skupiona była w sekcjach pozostałych usług (V sektor), które stanowiły 36,4% ogółu i zawierały m.in. „Działalność profesjonalną, naukową i techniczną” - 1259 podmiotów, „Opiekę zdrowotną i pomoc społeczną” - 932 podmioty oraz „Edukację” - 515 podmiotów.

Na przestrzeni lat 2009-2014 znaczenie sektora przemysłowego i budowlanego wzrasta. Zarówno w Tarnowie jak i w województwie wzrost wynosił 0,3 p. proc. Znaczenie sektora rolnictwa maleje, w Tarnowie o 0,1 p. proc., w województwie o 0,9 p. proc. W omawianych latach udział sektora usług w Tarnowie zmniejszył się o 0,3 p. proc. podczas, gdy w województwie odnotowano wzrost o 0,6 p. proc.

Podmioty według liczby pracujących

W 2014 r. podział podmiotów przy uwzględnieniu liczby pracujących kształtował się podobnie jak rok wcześniej. Podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób stanowiły 94,1% (10531 podmioty),
- od 10-49 osób stanowiły 4,4% (487 podmiotów),
- powyżej 49 osób stanowiły 1,5% (167 podmiotów), przy czym podmiotów z liczbą pracujących od 50-249 było 148, od 250 do 999 osób 17, a w 2 podmiotach liczba pracujących była wyższa niż 1 tys. osób.

Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane

W 2014 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 923 nowe podmioty. Udział podmiotów nowo zarejestrowanych w 2014 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 8,3% i był niższy niż w województwie małopolskim (9,0%) oraz w Nowym Sączu (9,6%), a wyższy niż w Krakowie (8,2%).

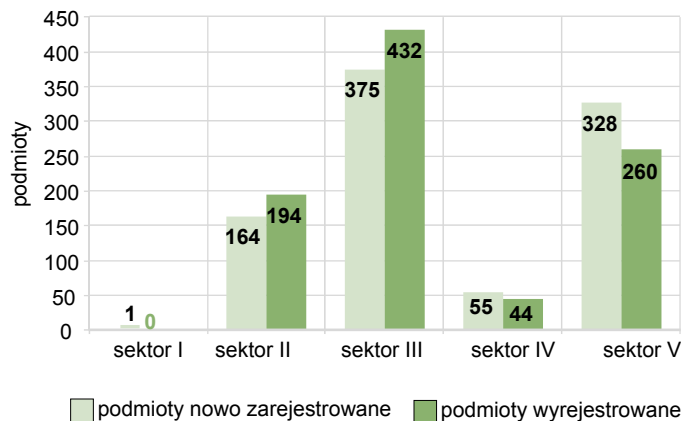
Najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych, podobnie jak w latach poprzednich, wybrało jako działalność dominującą handel; naprawa pojazdów samochodowych - 269 (29,1% ogółu nowych podmiotów).

Znaczna część podmiotów (117) rozpoczęła działalność zaliczaną do Sekcji M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, co stanowiło 12,7% ogółu podmiotów. Dużą grupę stanowiły także podmioty, które wybrały działalność zaliczaną do sekcji F - Budownictwo - 88 podmiotów (9,5%) oraz sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe - 72 podmioty (7,8%).

Mniej podmiotów niż w roku ubiegłym jako działalność dominującą wybrało działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - 27 podmiotów (spadek o 0,8 p. proc.) oraz działalność finansową i ubezpieczeniową - 31 podmioty (spadek o 0,7 p. proc.)

W omawianym okresie wyrejestrowano 930 podmiotów. Udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2014 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 8,3%. Dla porównania udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2014 r. w stosunku do ogółu podmiotów wynosił w województwie małopolskim 7,3%, w Krakowie 6,4%, a w Nowym Sączu 9,1%.

Wykres 71. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2014 r.

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sektor I)	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomościΔ (sektor IV)
Przemysł i Budownictwo (sektor II)	Pozostałe usługi (sektor V)
Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomiaΔ; Informacja i komunikacja (sektor III)	

Największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ - 299 podmiotów (32,2% ogółu wyrejestrowanych podmiotów), budownictwo - 126 (13,5%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 91 podmioty (9,8%) oraz transport i gospodarka magazynowa - 71 podmioty (7,6%).

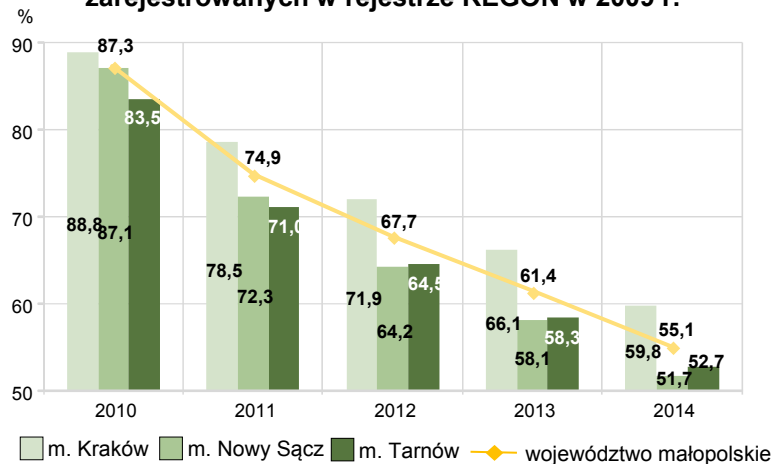
Z powyższych danych wynika, że w 2014 r. nieco więcej podmiotów zlikwidowało działalność niż ją zarejestrowało. Liczba podmiotów zmniejszyła się o 7.

Spadek odnotowano w sektorze III - Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomiaΔ; Informacja i komunikacja o 57 podmiotów oraz w sektorze II - Przemysł i Budownictwo o 30 podmiotów.

Wzrost wystąpił w trzech sektorach ekonomicznych:

- Pozostałe usługi (sektor V) o 68 podmiotów,
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomościΔ (sektor IV) o 11 podmioty,
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sektor I) o 1 podmiot.

Wykres 72. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2009 r.

Spośród 1238 nowych podmiotów zarejestrowanych w 2009 r. w rejestrze REGON w Tarnowie, po pięciu latach, czyli do końca 2014 r. nadal prowadziło działalność 52,7% podmiotów.

Dla porównania wskaźnik przeżycia podmiotów w województwie małopolskim wyniósł - 55,1%, w Krakowie - 59,8%, w Nowym Sączu - 51,7%.

MIASTO TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU

Podobnie jak w poprzednich edycjach Informatora do porównania Tarnowa z innymi miastami w 2014 r. wybrano 20 miast, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu ze zbliżoną liczbą mieszkańców (Bielsko-Biała, Chełm, Elbląg, Gorzów Wielkopolski, Jelenia Góra, Kalisz, Konin, Koszalin, Legnica, Leszno, Łomża, Nowy Sącz, Piotrków Trybunalski, Płock, Przemyśl, Siedlce, Słupsk, Suwałki, Włocławek, Zamość).

Zastosowana metoda taksonomiczna pozwoliła wyodrębnić 4 skupienia miast. Miasta należące do tego samego skupienia mają przybliżone wartości miernika syntetycznego.

W pierwszej kolejności wybrano cechy diagnostyczne kierując się istotnością cechy do określenia poziomu rozwoju miast, dostępnością i kompletnością informacji. Wybrano cechy o charakterze wskaźnikowym ponieważ tylko za pomocą takich cech można jednoznacznie i precyzyjnie porównać wybrane miasta.

Następnie wyeliminowano cechy o małej zmienności i wysoko ze sobą skorelowane. Ostatecznie uwzględniono następujące wskaźniki:

- saldo migracji stałej na 1 tys. ludności,
- podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagrodzeń na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym,
- stopa bezrobocia rejestrowanego,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- podmioty na 10 tys. mieszkańców (podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON),
- dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł,
- udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności,
- udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem,
- udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku,
- widzowie w kinach na 10 tys. ludności,
- korzystający z noclegów na 1 tys. ludności.

Spośród cech diagnostycznych destymulantami są stopa bezrobocia, udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem i udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (wzrost wartości cechy decyduje o gorszym poziomie rozwoju miasta). Pozostałe cechy zakwalifikowano jako stymulanty (wzrost wartości cechy decyduje o lepszym poziomie rozpatrywanego zjawiska w badanym mieście). W dalszej kolejności dokonano normalizacji cech diagnostycznych i obliczenia syntetycznych mierników przez zastąpienie wartości wielu normalizowanych zmiennych diagnostycznych wartością agregatową, w tym wypadku przyjęto miarę syntetyczną opartą na średniej arytmetycznej. W następnym kroku dokonano podziału miast na 4 skupienia. Przyjęto podział obejmujący obiekty o zbliżonych wartościach zmiennej syntetycznej przyjmując następujące punkty podziału: średnia, plus/minus odchylenie standardowe.

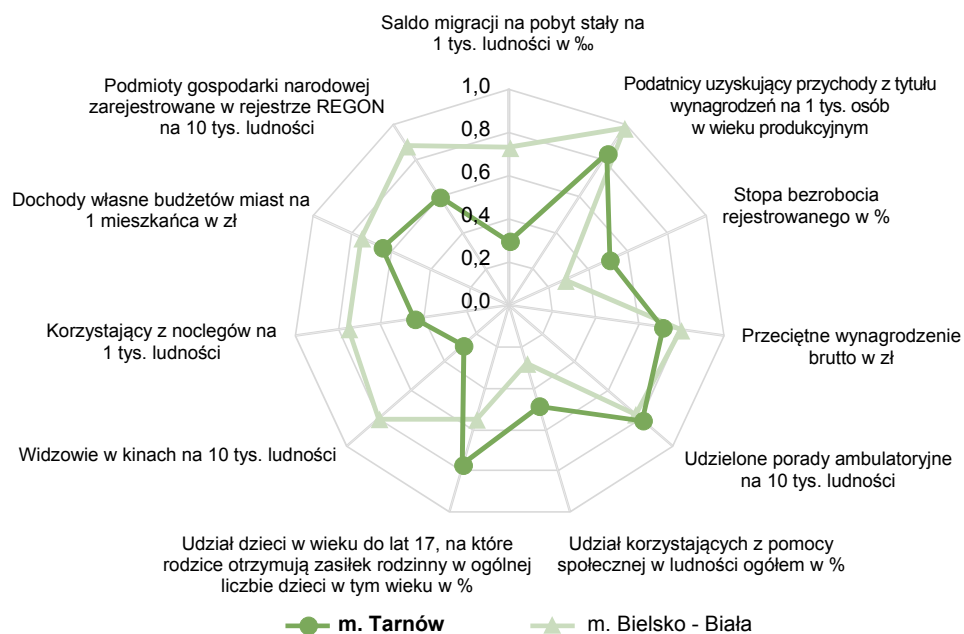
W wyniku zastosowania opisanej metody wyodrębniono 4 skupienia miast:

Skupienie	Miasta należące do skupienia
I	Bielsko-Biała, Koszalin, Gorzów Wielkopolski, Siedlce
II	Leszno, Jelenia Góra, Płock, Kalisz, Legnica
III	Słupsk, Zamość, Nowy Sącz, Tarnów, Suwałki, Piotrków Trybunalski, Elbląg, Przemyśl, Konin,
IV	Łomża, Włocławek Chełm

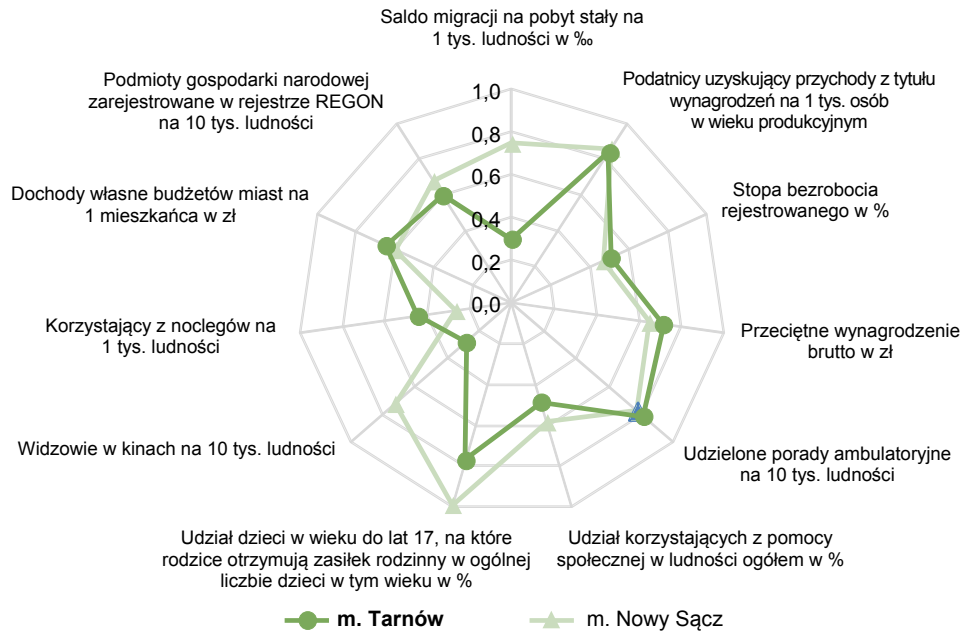
W 2014 r. Tarnów znalazł się w III grupie obok następujących miast na prawach powiatu: Słupsk, Zamość, Nowy Sącz, Suwałki, Piotrków Trybunalski, Elbląg, Przemyśl, Konin.

Na wykresach przedstawiono podstawowe wskaźniki dla Tarnowa w porównaniu do wskaźników Nowego Sącza - kolejnego miasta na prawach powiatu w województwie małopolskim ze zbliżoną liczbą ludności - dla Bielska-Białej ze względu na najwyższą wartość miernika syntetycznego i dla Chełma, miasta z najniższą wartością miernika.

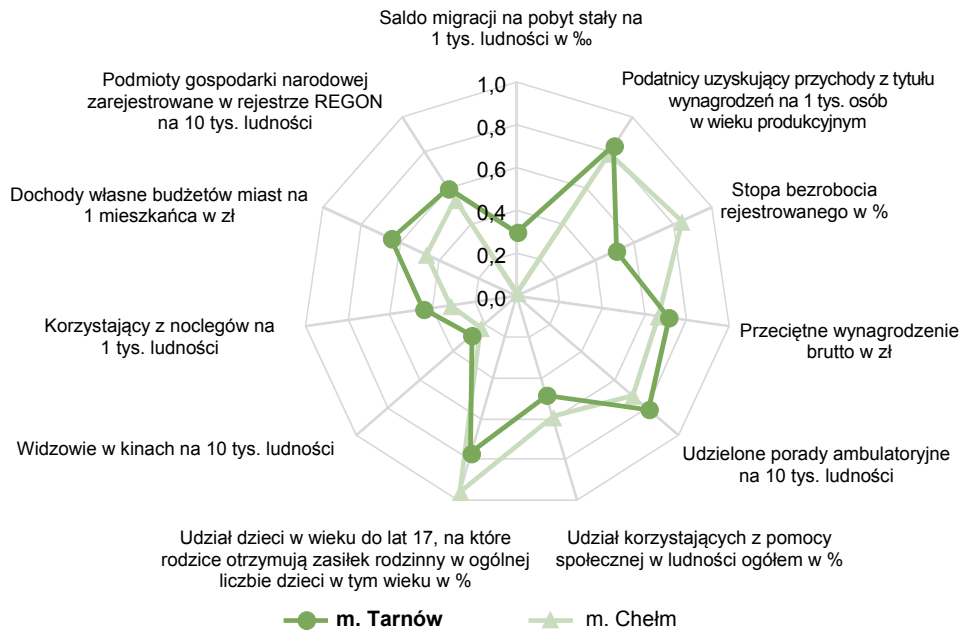
Wykres 73. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2014 r. (m. Tarnów i m. Bielsko-Biała)

Wykres 74. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2014 r. (m. Tarnów i m. Nowy Sącz)

Wykres 75. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2014 r. (m. Tarnów i m. Chełm)

Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2014 r.

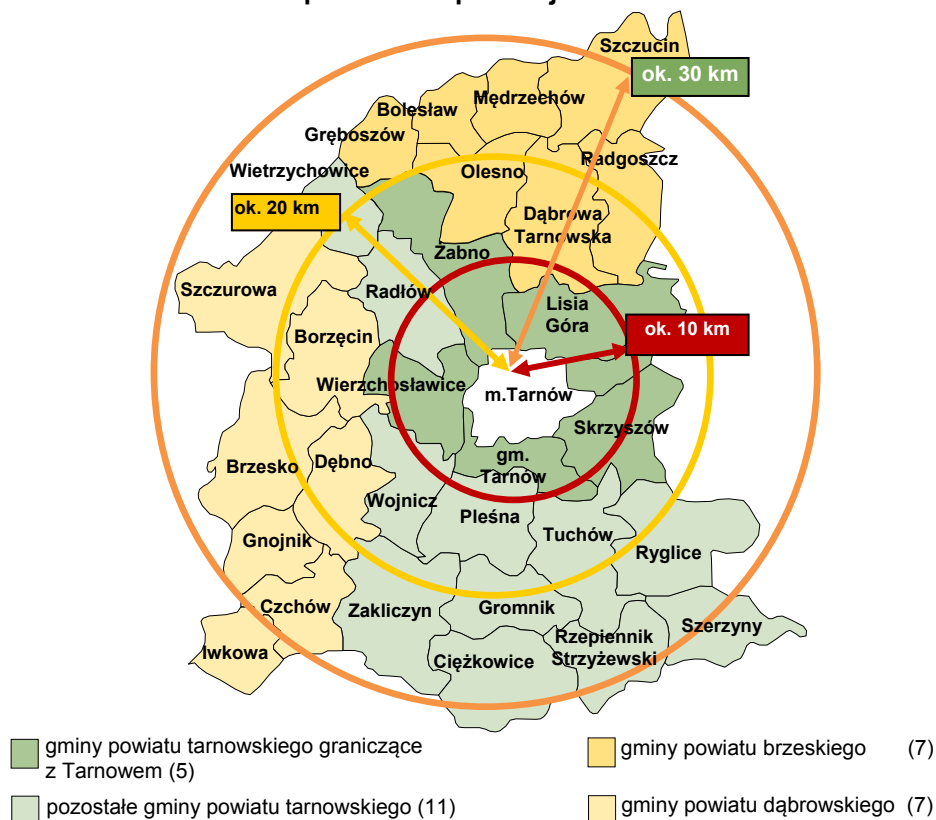
Lokata	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności																						
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagrodzeń na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym																						
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %																						
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł																						
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności																						
Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł																						
Udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności																						
Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem																						
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku																						
Widzowie w kinach na 1 tys. ludności																						
Korzystający z noclegów na 1 tys. ludności																						

■ m. Tarnów   ■ m. Nowy Sącz

SUBURBANIZACJA GMIN POWIATU TARNOWSKIEGO

Tarnów stanowi siłę napędową rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Istotna jest także jego rola w zakresie dostępu do nauki i kultury, usług ochrony zdrowia oraz pozostałych usług. Gminy w najbliższym położeniu Tarnowa: Lisia Góra, Tarnów, Skrzyszów, Wierzchosławice, Żabno wykazują największe powiązanie z miastem pełniąc uzupełniającą funkcje mieszkaniową i gospodarczą. Gminy te zlokalizowane są maksymalnie do 20 km od miasta. Analizę wzajemnych oddziaływań Tarnowa odniesiono do sąsiadujących gmin powiatu tarnowskiego.

Mapa 1. Strefa podmiejska Tarnowa

W 2014 r. w dalszym ciągu widoczny jest proces przemieszczania się funkcji miejskich z centrum miasta poza jego granice na tereny przyległych gmin, czyli proces suburbanizacji, co przedstawiono na wykresach dla lat 2000-2014. W dalszym ciągu obserwuje się nasilenie funkcji gospodarczych gmin otoczenia miasta Tarnowa.

Podobnie jak w latach ubiegłych w 2014 r. ludność przemieszczała się z centrum miasta na bardziej atrakcyjne inwestycyjnie tereny na jego obrzeżach, a także do gmin z najbliższego otoczenia. W 2014 r. w Tarnowie nastąpił dalszy spadek liczby mieszkańców, którego przyczyną w głównej mierze było głębokie ujemne saldo migracji stałej ludności. Migracje miały różne kierunki. Część z nich związana była z wyjazdami mieszkańców Tarnowa za granicę kraju, do innych województw lub do Krakowa, ale w przeważającej części były to przemieszczenia na teren gmin powiatu tarnowskiego przyległych do miasta Tarnowa. Wzrost liczby ludności w 2014 r. w porównaniu do 2013 r., obserwowano w gm. Tarnów (0,8%), gm. Lisia Góra (0,7%), gm. Skrzyszów (0,6%), gm. Wierzchosławice (0,3%), co było w głównej mierze następstwem dodatniego salda migracji stałej wewnętrznej. Z każdym rokiem wzrastał wiek ludności zarówno w mieście Tarnowie jak i w okolicznych gminach. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa jest wyraźniej widoczny w mieście Tarnowie niż w gminach. W 2014 r. mediana wieku mieszkańców miasta Tarnowa wynosiła 41,7 lata, a w gminach od 35,1 lat w Lisiej Górze do 38,4 lat w Żabnie.

Efektom migracji ludności z Tarnowa do gmin ościennych był wzrost budownictwa mieszkaniowego na wsi. W 2014 obserwuje się jednak niewielki spadek liczby mieszkań oddanych do użytku. W latach 2010-2014 najwięcej mieszkań w gminach bezpośrednio graniczących z Tarnowem oddano w gm. Tarnów - 691 mieszkań, w gm. Lisia Góra - 303 mieszkań oraz w gm. Skrzyszów - 270 mieszkań.

W każdej gminie sąsiadującej z Tarnowem obserwuje się wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2014 r. najwięcej podmiotów prowadziło działalność na terenie gmin: Tarnów - 1940, Żabno - 1076 i Skrzyszów - 923 podmiotów.

Stosunkowo niski udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym około 7% odnotowano w gminach: Skrzyszów, Tarnów, Wierzchosławice i równocześnie w tych gminach udział podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń¹⁶ był najwyższy (od 45,2% w gm. Skrzyszów do 48,3% w gm. Wierzchosławice). W gm. Lisia Góra i w gm. Żabno udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosił blisko 9%, co znajdowało odzwierciedlenie w udziale podatników uzyskujących przychody z tytułu

---

¹⁶ Dane Ministerstwa Finansów za 2013 r.

wynagrodzeń wynoszącym odpowiednio 42,5% i 41,2%. W 2013 r. mediana przychodów rocznych brutto z tytułu wynagrodzeń¹⁷ wśród gmin otoczenia Tarnowa kształtowała się od 23,7 tys. zł w gm. Lisia Góra do 29,9 tys. zł w gm. Wierzchosławice.

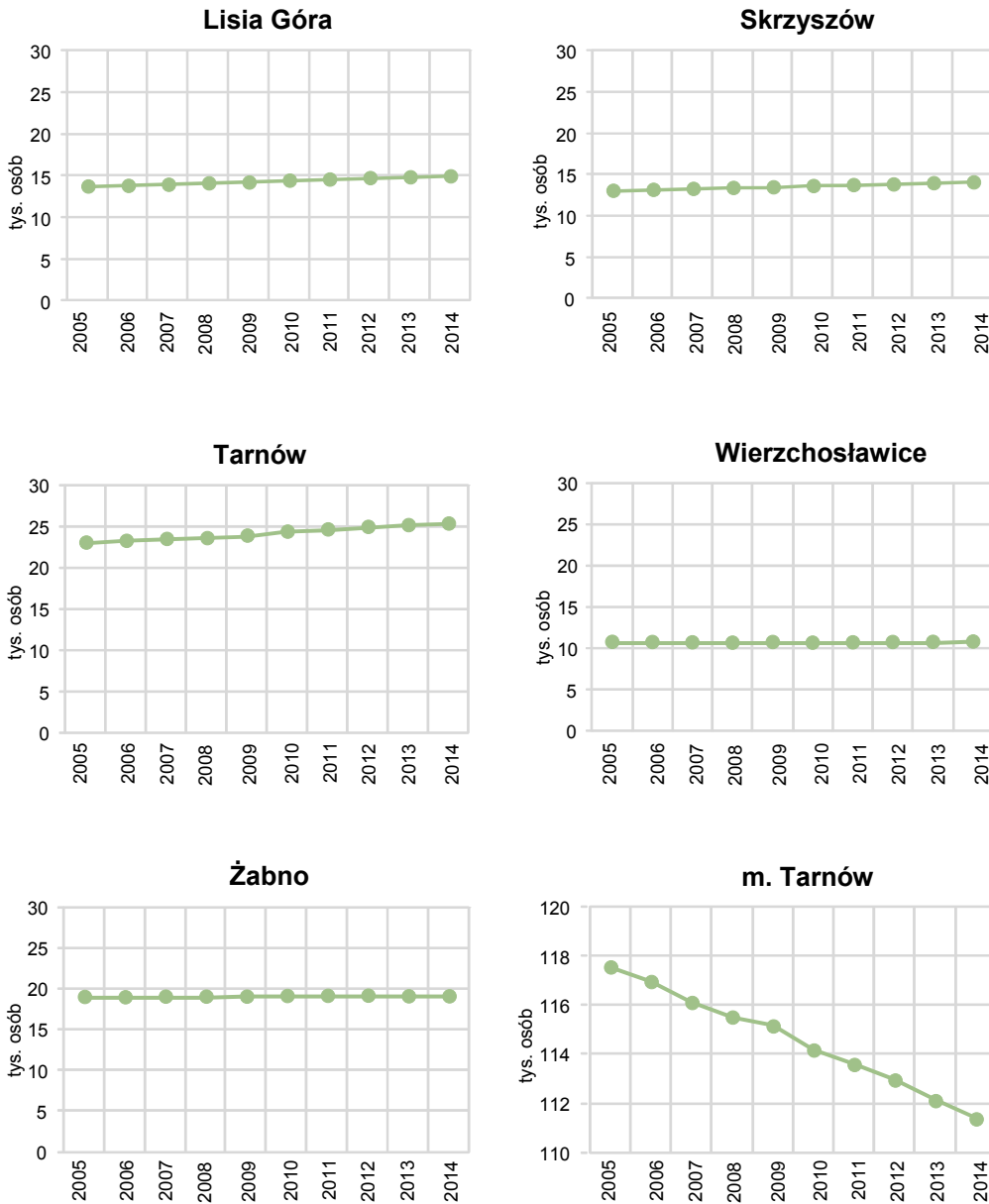
Konsekwencją przedstawionych tendencji były w 2014 r. dalsze zmiany w poziomie i strukturze dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Zmiana miejsca zamieszkania na tereny otoczenia miasta, oznaczała niekiedy przeniesienie prowadzonej działalności gospodarczej na teren wiejski, w pozostałych przypadkach zamieszkanie na terenach wiejskich wiązało się z dalszym prowadzeniem działalności zawodowej w mieście. W efekcie wpływy do budżetu z tytułu podatku dochodowego oraz innych podatków były rozproszone poza obszar miasta. Widoczne było również rozwarstwienie zamożności gmin i zróżnicowanie poziomu dochodów własnych, spowodowane koncentracją relatywnie wysokich dochodów własnych w jednostkach leżących wokół Tarnowa. Dochody własne na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie od 865 zł w gm. Lisia Góra do 1357 zł, w gm. Wierzchosławice, a podatek CIT i PIT na 1 mieszkańca od 348 zł w gm. Lisia Góra do 627 zł w gm. Tarnów. Zróżnicowanie obserwuje się także w zakresie udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem od 5,1% w gm. Wierzchosławice do 26,7% w gm. Skrzyszów.

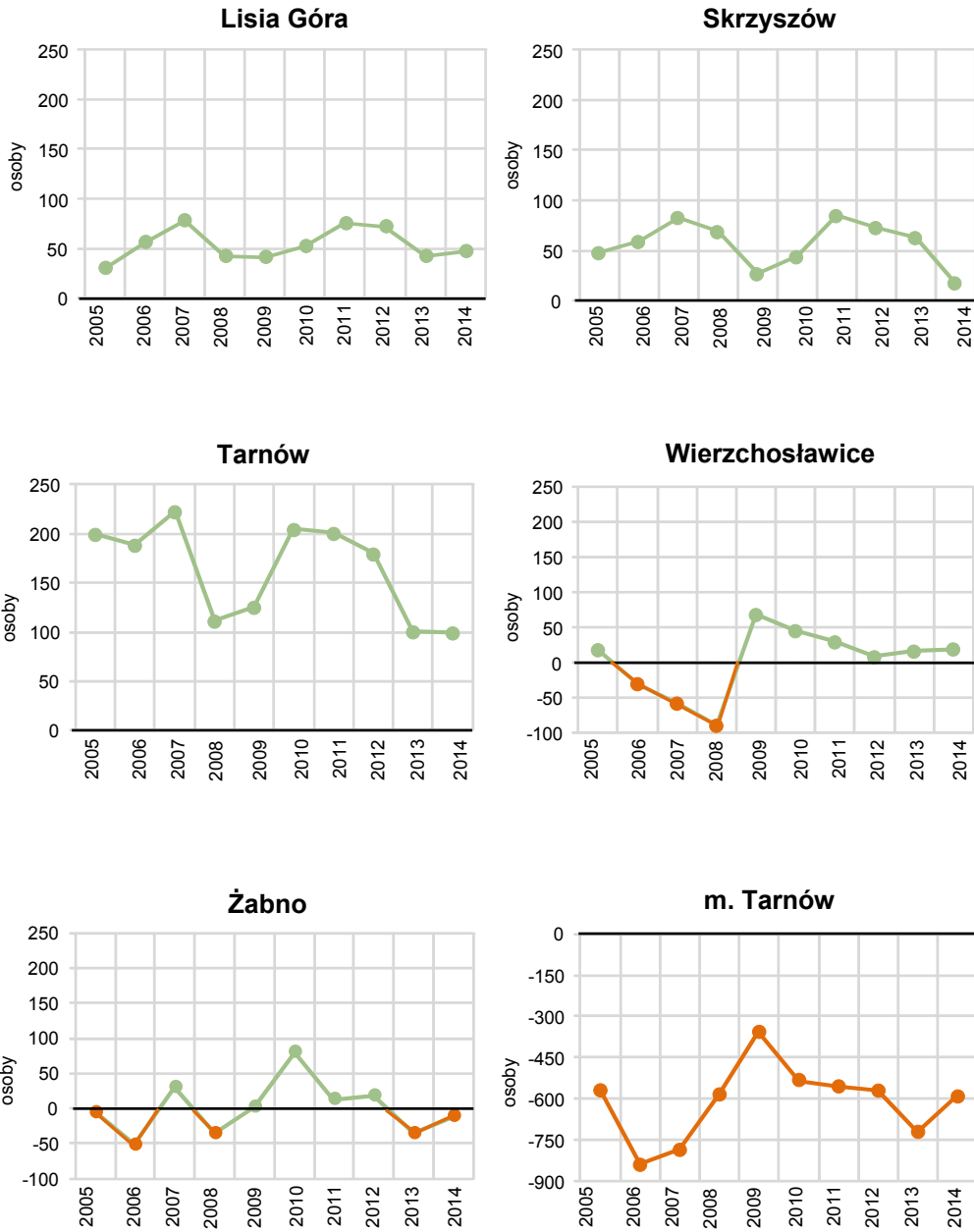
¹⁷ Dane Ministerstwa Finansów za 2013 r.

Wykres 76. Ludność gmin graniczących z Tarnowem

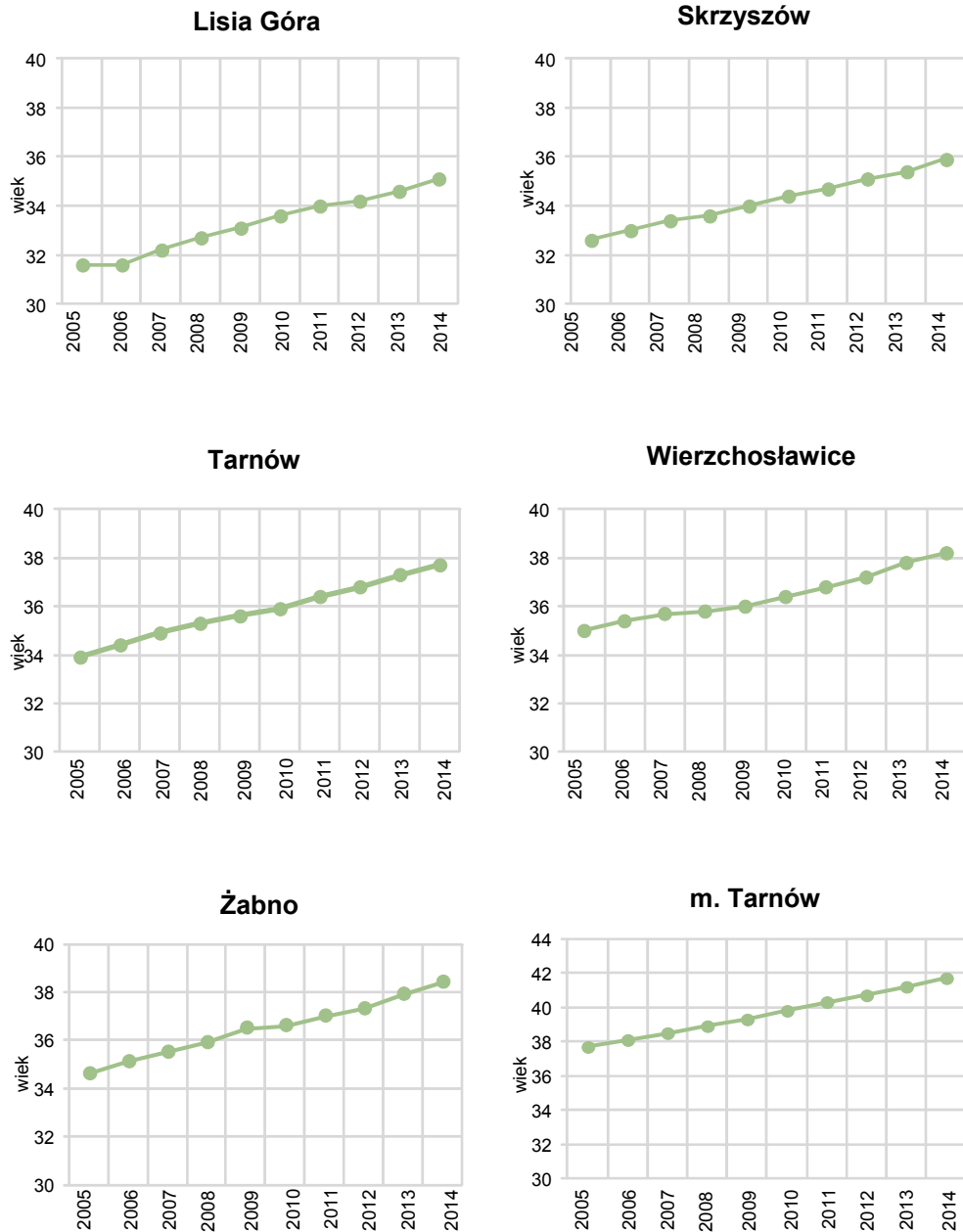
Stan w dniu 31 XII

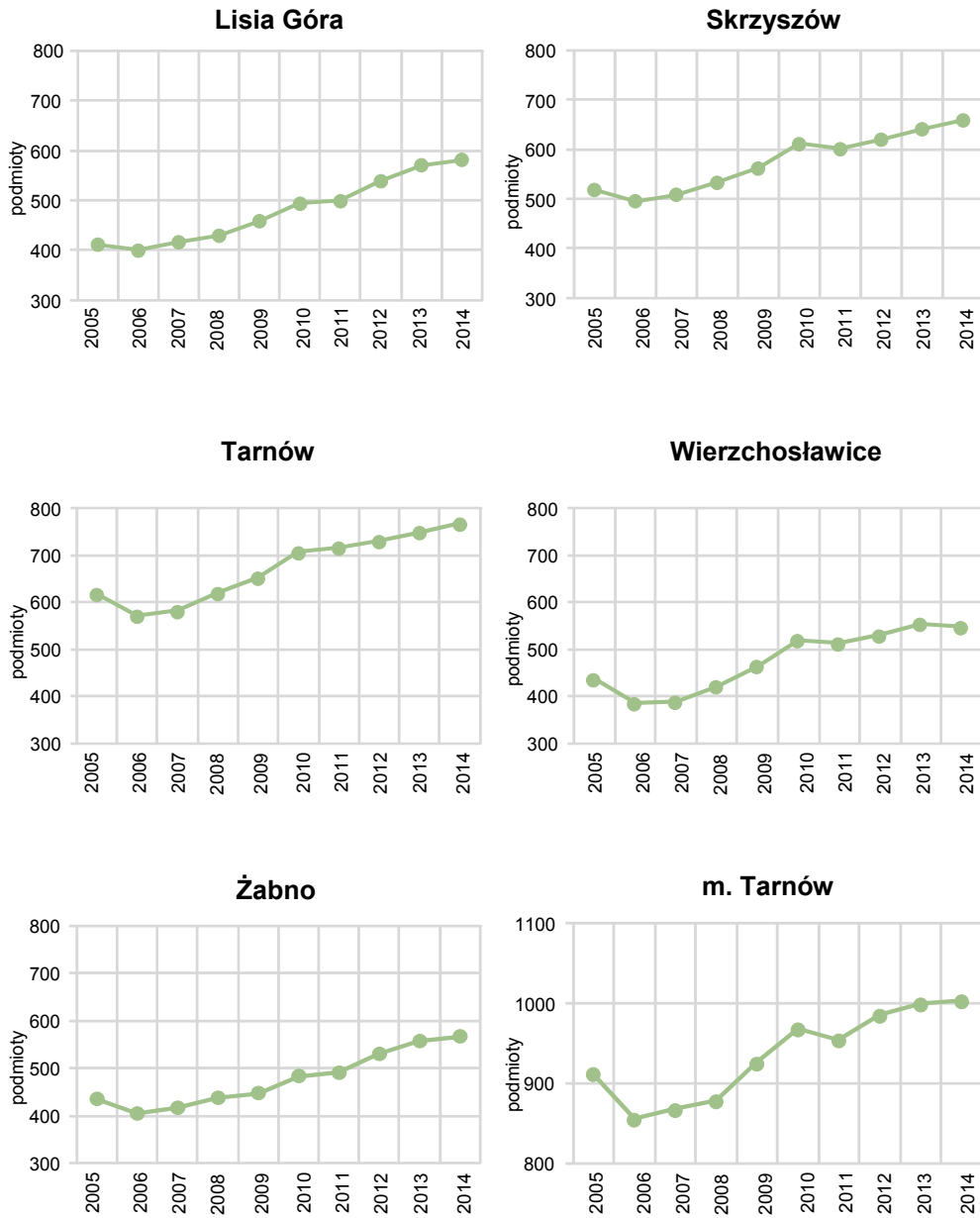
Wykres 77. Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem

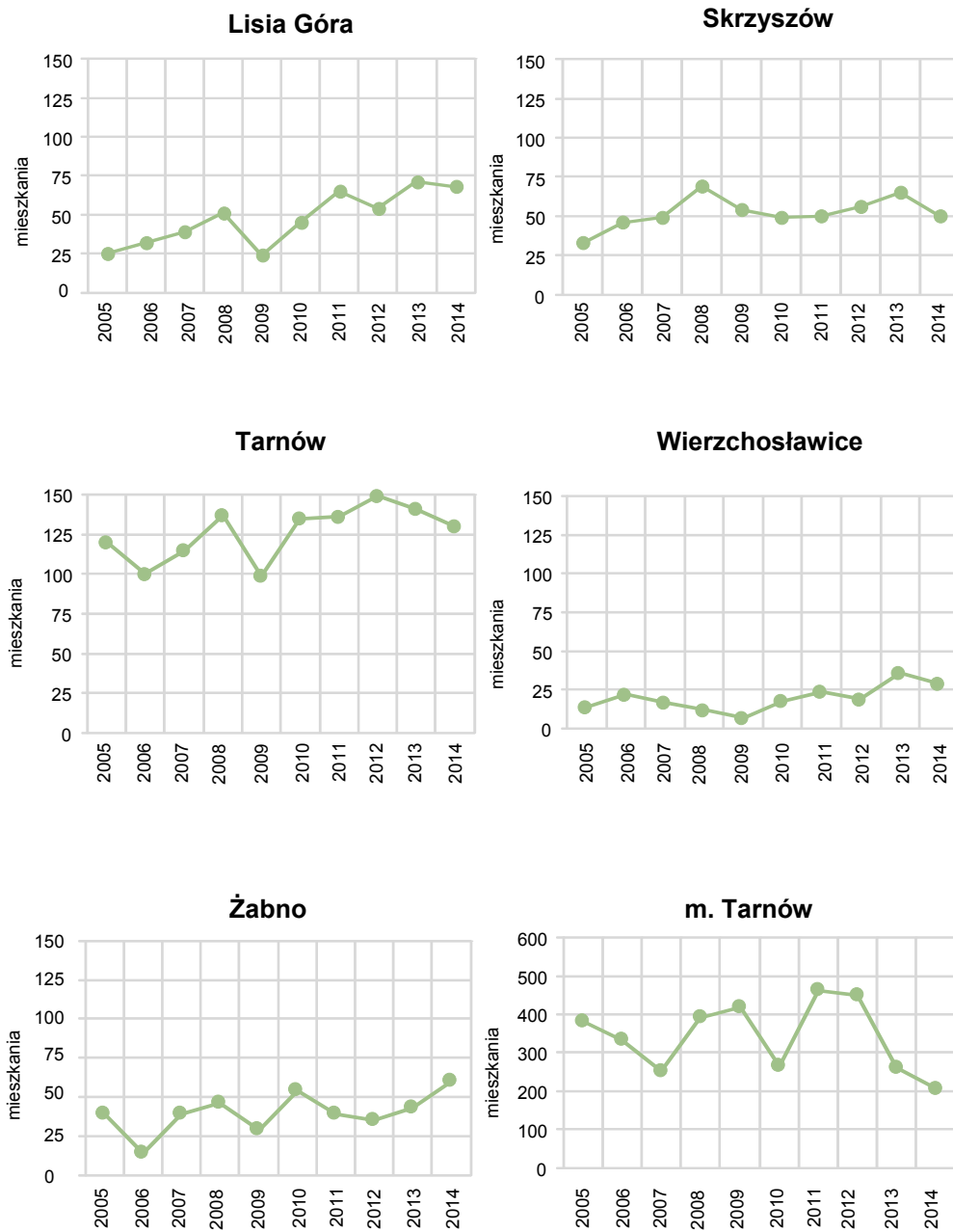
Wykres 78. Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem

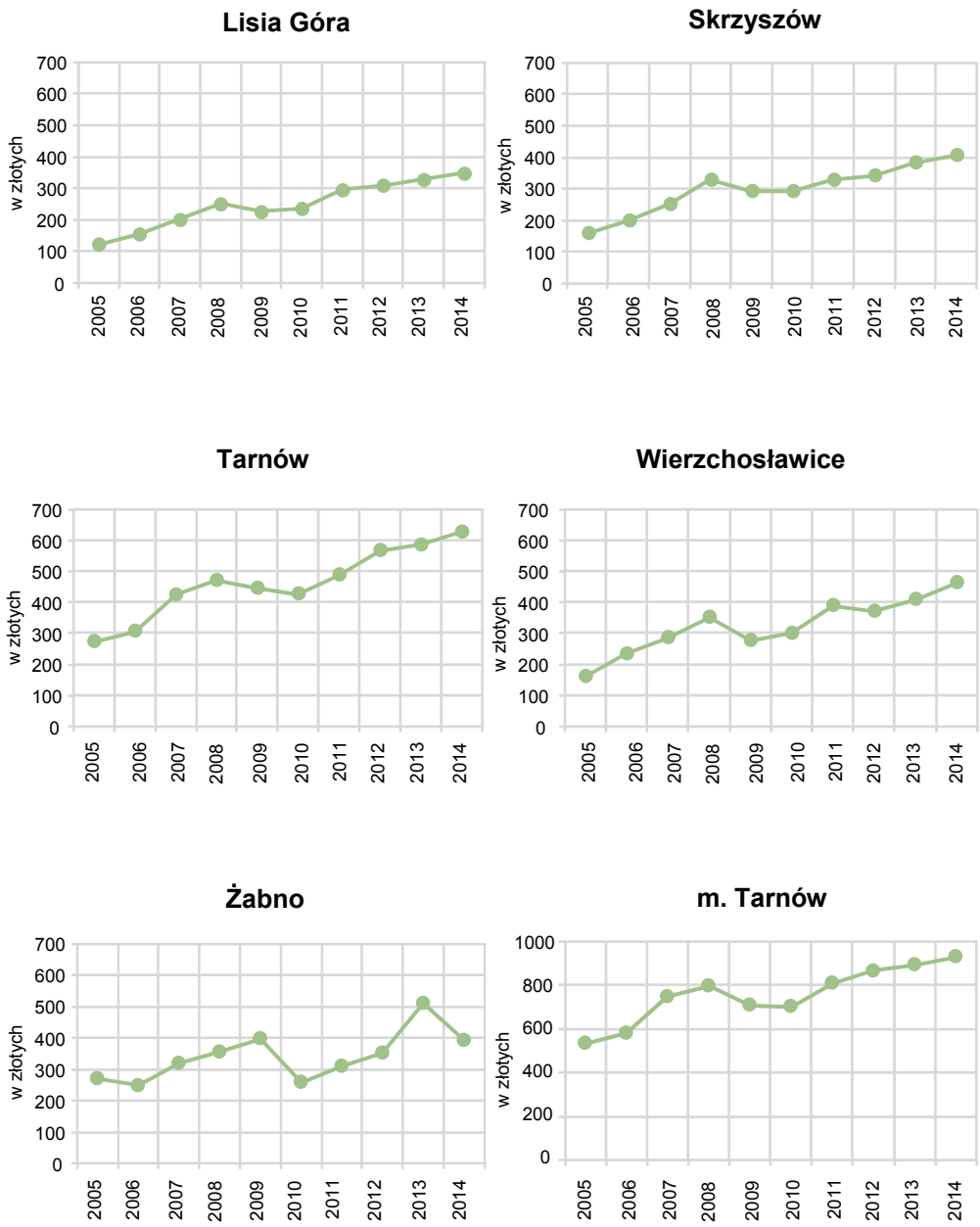
Wykres 79. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 80. Mieszkania oddane do użytku w gminach graniczących z Tarnowem

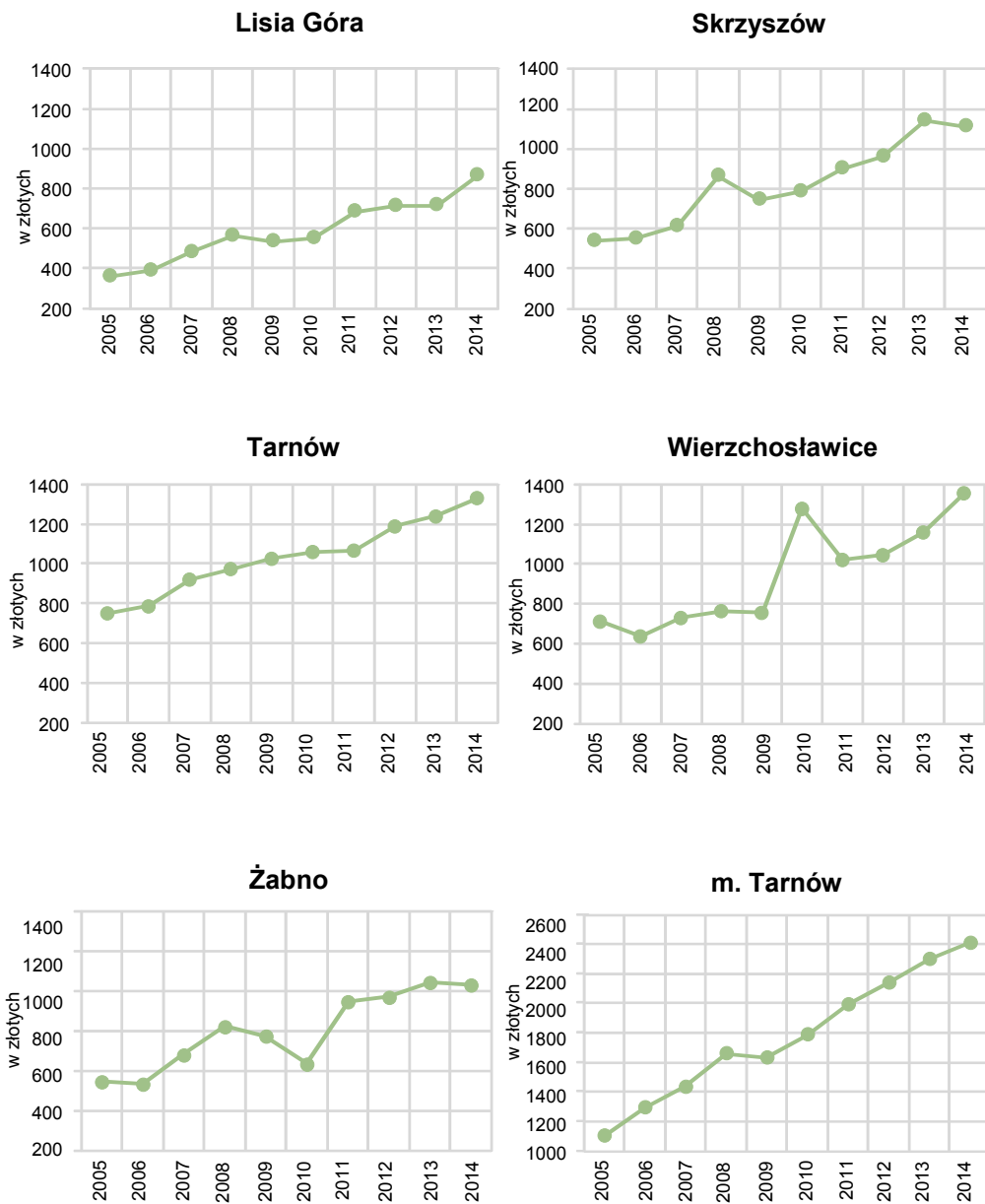

Wykres 81. Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

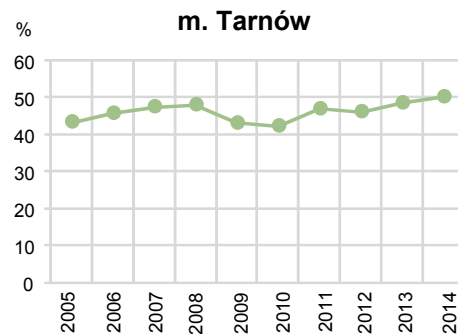
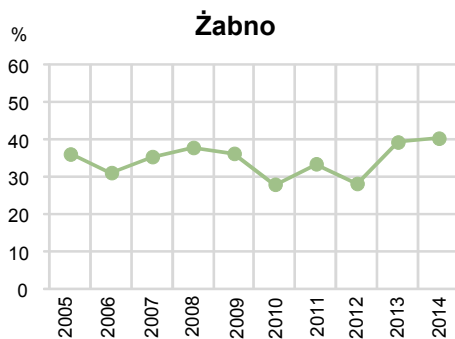
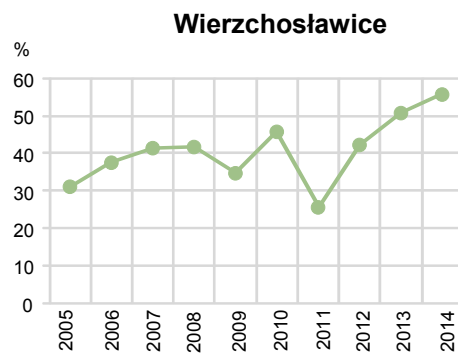
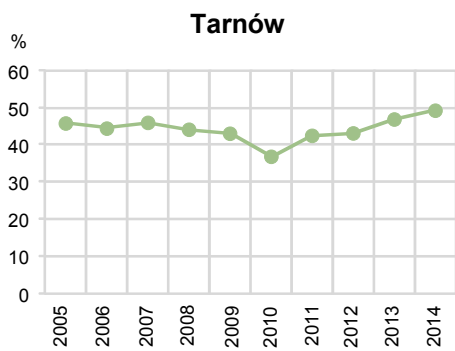
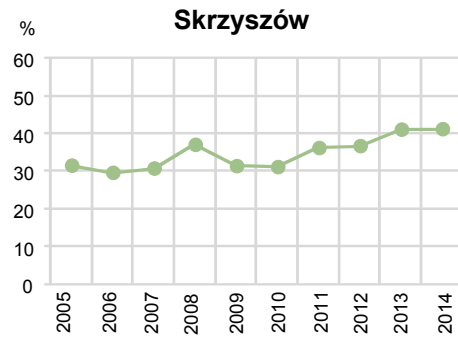
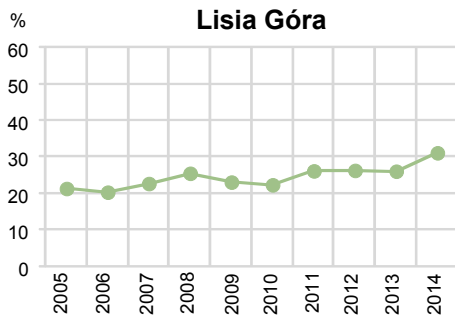

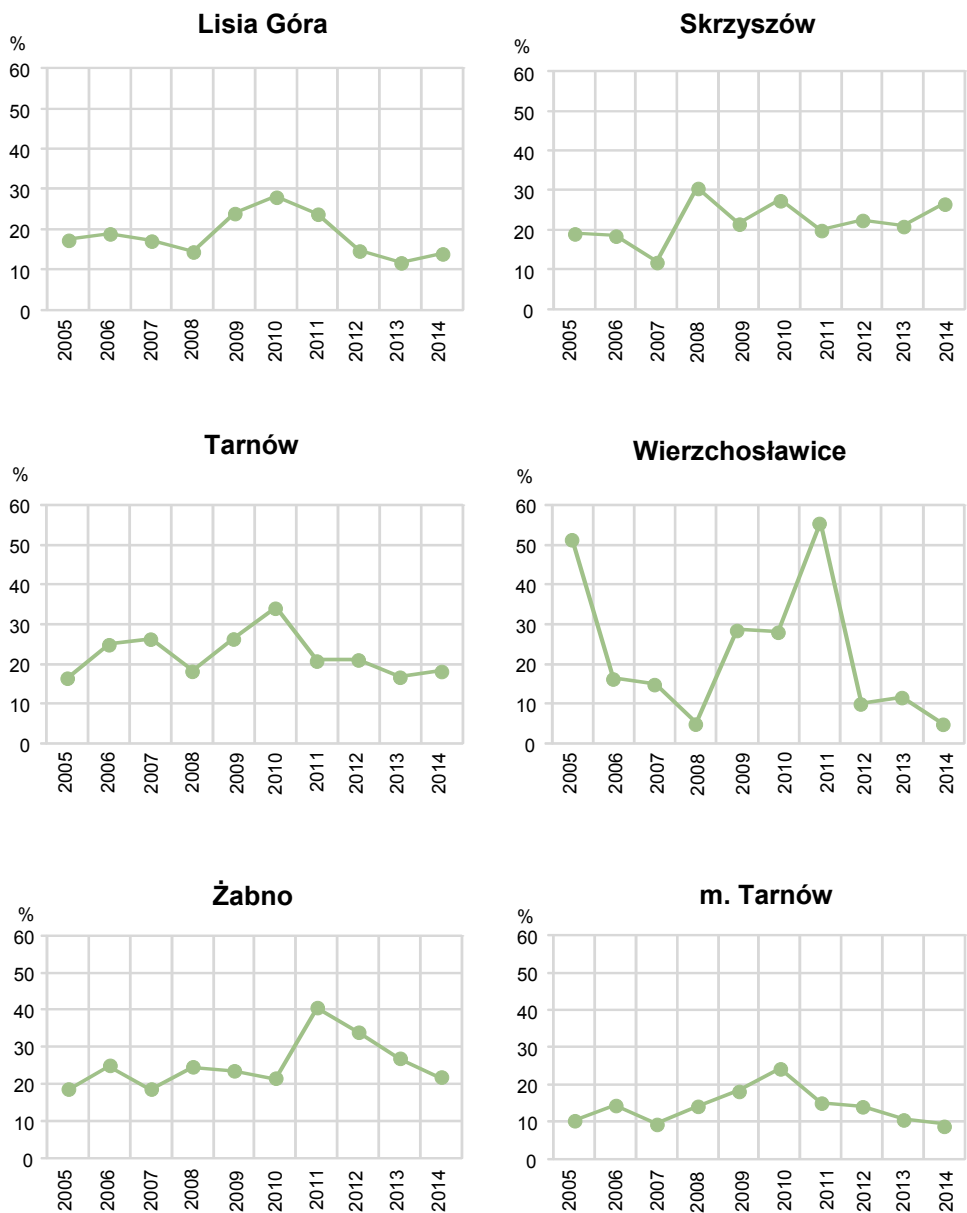
Wykres 82. Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 83. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 84. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2014 R.

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII) w km ²	15183	72	0,5
Ludność ^a (stan w dniu 31 XII)	3368336	111376	3,3
Małżeństwa	17361	539	3,1
Rozwody	4404	211	4,8
Separacje orzeczone	150	7	4,7
Urodzenia żywe	34419	925	2,7
Zgony	29611	982	3,3
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,4	-0,5	x
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	0,9	-5,3	x
Pracujący ^b (stan w dniu 31 XII)	739922	38897	5,3
w tym kobiety	376716	18766	5,0
w tym pracujący:			
w przemyśle i budownictwie B, C, D, E, F.....	230244	13497	5,9
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^c	193709	9270	4,8
łącznie w sekcjach K, L ^c	31083	1185	3,8
Bezrobotni zarejestrowani ogółem (stan w dniu 31 XII)	139027	5363	3,9
w tym kobiety	72800	2921	4,0
z ogółem:			
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	57643	2249	3,9
w wieku 24 lata i mniej	28753	770	2,7
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	9,9	9,6	x
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^d w zł .	3700,06	3513,75	95,0
sektor publiczny	4209,74	4061,19	96,5
sektor prywatny	3457,42	3025,98	87,5

a Na podstawie bilansów. **b** Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. **c** Patrz uwagi ogólne, str. 16. **d** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2014 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu emerytury lub renty ^a	798788	29991	3,8
Mediana przychodów rocznych z tytułu emerytury lub renty w zł ^a	16396,62	18250,90	111,3
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	8722	782	9,0
Dzieci w przedszkolach ^{bc}	88435	3768	4,3
Uczniowie ^{bc} w szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)			
podstawowych	208722	6142	2,9
gimnazjach	102394	3526	3,4
ponadgimnazjalnych ^d	119213	10615	8,9
policealnych ^e	21134	2786	13,2
Studenci ^f szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami)	183431	6016	3,3
Przychodnie ^g (stan w dniu 31 XII)	1743	65	3,7
Apteki (stan w dniu 31 XII)	1131	60	5,3
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej	9573	559	5,8
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej ^h	215447	6525	3,0
Dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ^h	196946	4021	2,0
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	724	10	1,4
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w woluminach	10955316	369790	3,4

a Dane Ministerstwa Finansów za 2013 r. **b** Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej. **c** Stan na początku roku szkolnego 2014/2015. **d** Zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających, liceach ogólnokształcących i profilowanych, uzupełniających liceach ogólnokształcących, ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe, szkołach specjalnych przysposabiających do pracy. **e** Łącznie z osobami dorosłymi. **f** Stan w dniu 30 XI. **g** Do 2011 r. określane jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. **h** Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej MPiPS.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2014 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	116	4	3,4
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne.	8038158	65334	0,8
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	47	2	4,3
Widzowie w kinach stałych	3693929	160544	4,3
Turystyczne obiekty noclegowe (stan w dniu 31 VII)	1418	13	0,9
w tym hotele	300	6	2,0
Korzystający z noclegów w osobach	3748438	41687	1,1
w tym turyści zagraniczni w osobach	1191163	7913	0,7
Udzielone noclegi	10166161	64282	0,6
w tym turystom zagranicznym	2842639	12393	0,4
Mieszkania oddane do użytkowania	15630	205	1,3
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	17521	172	1,0
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	13536	281	2,1
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:			
pyłowych	3032	499	16,5
gazowych (bez dwutlenku węgla)	108963	14352	13,2
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³	260,7	10,4	4,0
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	6079,2	184,1	3,0
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	790795	9,5	0,0

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2014 R. (dok.)

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Lasy ^a w ha (stan w dniu 31 XII)	435292	274,1	0,1
Produkcja sprzedana przemysłu ^b			
w mln zł	72329,9	3328,0	4,6
na 1 mieszkańca w zł	21547	29588	137,3
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{bc}			
w mln zł	9316,0	453,3	4,9
na 1 mieszkańca w zł	2775	4030	145,2
Dochody budżetów miast na prawach powiatu			
na 1 mieszkańca w zł	5241	4822	92,0
w tym dochody własne	3382	2408	71,2
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu			
na 1 mieszkańca w zł	5274	4839	91,8
w tym:			
bieżące	4395	4372	99,5
inwestycyjne	800	451	56,4
Podmioty gospodarki narodowej ^d zarejestrowane			
w rejestrze REGON (stan w dniu 31 XII)	356785	11185	3,1
w tym:			
spółki handlowe	32096	1006	3,1
spółki cywilne	27847	815	2,9
osoby fizyczne	263142	8054	3,1

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną w lasach prywatnych. **b** Dane za 2013 r.; dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. **c** Według lokalizacji inwestycji. **d** Bez osób prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
LUDNOŚĆ^a Stan w dniu 31 XII				
OGÓŁEM	114176	112120	111376	99,3
mężczyźni	54000	53010	52636	99,3
kobiety	60176	59110	58740	99,4
Kobiety na 100 mężczyzn	111	112	112	x
Ludność na 1 km ²	1577	1549	1539	x
Ludność w wieku:				
przedprodukcyjnym ^b	19260	18255	17902	98,1
produkcyjnym ^b	73533	70383	69207	98,3
poprodukcyjnym ^b	21383	23482	24267	103,3
Współczynnik obciążenia demograficznego ^b ..	55	59	61	x
Według grup wieku:				
0 - 2 lata	3217	2788	2718	97,5
3 - 6	3889	4125	4104	99,5
7 - 12	6077	5637	5530	98,1
13 - 15	3392	3161	3037	96,1
16 - 18	4102	3617	3761	104,0
19 - 24	9629	8228	7555	91,8
25 - 29	9831	8677	8201	94,5
30 - 39	17275	18100	18227	100,7
40 - 49	14635	14336	14329	100,0
50 - 59	17583	16530	16145	97,7
60 - 69	12104	14014	14503	103,5
70 - 79	8531	8238	8360	101,5
80 - 89	3566	4177	4352	104,2
90 lat i więcej	345	492	554	112,6

^a Na podstawie bilansów. ^b Patrz uwagi metodyczne str. 20.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych		2013=100	
RUCH NATURALNY^a				
Małżeństwa	665	504	539	106,9
na 1000 ludności	5,8	4,5	4,8	x
Urodzenia żywe	1013	933	925	99,1
na 1000 ludności	8,8	8,3	8,3	x
Zgony ogółem	1003	1025	982	95,8
na 1000 ludności	8,8	9,1	8,8	x
w tym niemowląt	2	4	2	50,0
na 1000 urodzeń żywych	2,0	4,3	2,2	x
Przyrost naturalny	10	-92	-57	62,0
na 1000 ludności	0,1	-0,8	-0,5	x
Rozwody	225	204	211	103,4
na 1000 ludności	2,0	1,8	1,9	x
Separacje orzeczone	8	11	7	63,6
na 10 tys. ludności	0,7	1,0	0,6	x
MIGRACJE LUDNOŚCI				
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały^a				
Zameldowania ogółem	801	778	768	98,7
w tym:				
z miast	263	291	278	95,5
z zagranicy	110	55	52	94,5
Wymeldowania ogółem	1334	1496	1357	90,7
w tym:				
do miast	348	407	335	82,3
za granicę	266	344	330	95,9
Saldo migracji ogółem	-533	-718	-589	82,0
na 1000 ludności	-4,7	-6,4	-5,3	x
Migracje czasowe^b				
Zameldowani na pobyt czasowy ogółem	.	2310	2223	96,2
Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania ogółem	.	2030	2041	100,5
Saldo ludności czasowo obecnej (nieobecnej)	.	280	182	65,0

a W ciągu roku. **b** Stan w dniu 31 XII.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
PRACUJĄCY^a <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
OGÓŁEM	42022	39538	38897	98,4
w tym kobiety	19529	18938	18766	99,1
sektor publiczny	19459	17777	17894	100,7
sektor prywatny	22563	21761	21003	96,5
W tym pracujący:				
w przemyśle i budownictwie B, C, D, E, F....	15905	13786	13497	97,9
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^b	9819	9310	9270	99,6
łącznie w sekcjach K, L ^b	1314	1232	1185	96,2
ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA^c				
Przeciętne zatrudnienie	37378	33630	32612	97,0
sektor publiczny	19474	17517	15366	87,7
sektor prywatny	17904	16114	17246	107,0
W tym:				
przemysł i budownictwo B, C, D, E, F	17437	13891	12659	91,1
łącznie sekcje G, H, I, J ^b	5295	5321	5406	101,6
łącznie sekcje K, L ^b	1134	798	738	92,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	3015,78	3448,15	3513,75	101,9
sektor publiczny	3487,39	4088,04	4061,19	99,3
sektor prywatny	2502,81	2752,33	3025,98	109,9
W tym:				
przemysł i budownictwo B, C, D, E, F.....	3069,33	3648,12	3645,41	99,9
łącznie sekcje G, H, I, J ^b	2458,01	2699,48	2856,34	105,8
łącznie sekcje K, L ^b	3491,80	3345,38	3605,63	107,8
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^d				
Poszkodowani ogółem	250	291	396	136,1
w tym kobiety.....	72	89	180	202,2
Liczba dni niezdolności do pracy				
ogółem	11316	14086 ^f	12665	89,9
na 1 poszkodowanego ^e	45	48 ^f	32	x

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. **b** Patrz uwagi ogólne str. 16. **c** Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. **d** Według miejsca zdarzenia; zgłoszonych w ciągu roku, bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, za 2014 r. dane nieostateczne. **e** Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób. **f** Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W TARNOWIE				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	5358	5883	5363	91,2
mężczyźni	2331	2626	2442	93,0
kobiety	3027	3257	2921	89,7
Z liczby ogółem:				
osoby dotychczas niepracujące	1068	939	842	90,0
posiadający prawo do zasiłku	678	697	627	90,0
bez kwalifikacji zawodowych	1108	1046	911	87,1
niepełnosprawni	611	712	691	97,1
Według wieku:				
poniżej 25 lat	1211	966	770	79,7
25 - 34 lata	1640	1677	1538	91,7
35 - 44	930	1235	1174	95,0
45 - 54	1119	1198	1092	91,2
55 lat i więcej	458	807	789	97,8
Według poziomu wykształcenia:				
wyższe	907	1053	993	94,3
średnie zawodowe (łącznie z policealnym) ..	1135	1393	1270	91,2
średnie ogólnokształcące	782	770	665	86,4
zasadnicze zawodowe	1361	1496	1372	91,7
gimnazjalne i niższe	1173	1171	1063	90,8
Według czasu pozostawania bez pracy ^a :				
1 miesiąc i mniej	785	602	537	89,2
1 - 3	1084	900	849	94,3
3 - 6	953	1048	822	78,4
6 - 12	911	1090	906	83,1
12 - 24	890	1100	953	86,6
powyżej 24 miesięcy	735	1143	1296	113,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^b	8158	7354	6756	91,9
Bezrobotni wyrejestrowani ^b	8005	7565	7276	96,2
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	9,2	10,2	9,6	x
Oferty pracy	75	290	211	72,8
Oferty pracy zgłoszone ^b	4832	3632	4151	114,3
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE^c				
Emeryci i renciści ogółem	31219	30275	29991	99,1
Mediana przychodów rocznych z emerytury lub renty w zł	14601	17286	18251	105,6

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie. ^b W ciągu roku. ^c Dane Ministerstwa Finansów - za rok poprzedni niż wykazano.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a <i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Placówki wychowania przedszkolnego	37	46	47	102,2
w tym przedszkola	35	39	40	102,6
Miejsca w przedszkolach	3629	3915	3959	101,1
Oddziały	156	185	183	98,9
w tym w przedszkolach	154	177	175	98,9
Dzieci	3562	4099	3935	96,0
w tym w przedszkolach	3524	3935	3768	95,8
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	97	101	95	x
Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)				
podstawowe	24	24	25	104,2
gimnazja	20	24	25	104,2
zasadnicze szkoły zawodowe ^b	12	12	12	100,0
licea ogólnokształcące	19	13	13	100,0
technika ^c	13	14	14	100,0
Oddziały w szkołach				
podstawowych	363	293	311	106,1
gimnazjach	163	153	155	101,3
zasadniczych szkołach zawodowych ^b	107	98	104	106,1
liceach ogólnokształcących	195	157	152	96,8
technikach ^c	227	172	170	98,8
Uczniowie szkół				
podstawowych	6245	5922	6142	103,7
gimnazjów	3798	3583	3526	98,4
zasadniczych szkół zawodowych ^b	1580	1429	1470	102,9
liceów ogólnokształcących	5919	4860	4657	95,8
techników ^c	4512	4536	4488	98,9

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **c** Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a (dok.)				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Szkoły policealne	29	23	16	69,6
oddziały	119	98	96	98,0
uczniowie	2933	2594	2786	107,4
Szkoły wyższe	2	2	3	150,0
Studenci ^b szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami)	9232	6474	6016	92,9
Szkoły dla dorosłych				
licea ogólnokształcące ^c	12	9	6	66,7
technika ^d	3	2	1	50,0
Oddziały w szkołach				
licea ogólnokształcące ^c	62	34	32	94,1
technika ^d	10	4	2	50,0
Uczniowie szkół				
licea ogólnokształcące ^c	1831	1303	1155	88,6
technika ^d	168	36	14	38,9
Uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w % ogółu uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży:				
angielski	93,1	95,4	95,6	x
francuski	5,5	4,3	4,1	x
niemiecki	44,1	46,7	45,1	x
rosyjski	1,0	1,5	1,9	x
łacina	3,2	2,3	2,6	x
hiszpański	1,7	2,4	1,7	x
włoski	1,4	1,8	1,2	x
inny	0,0	2,1	2,2	x

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. **b** Stan w dniu 30 XI. **c** Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. **d** Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
OCHRONA ZDROWIA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Przychodnie^a	42	66	65	98,5
Apteki ogólnodostępne	60	59	60	101,7
Farmaceuci pracujący w aptekach ^b	137	128	137	107,0
Liczba ludności na 1 aptekę	1903	1900	1856	x
Żłobki	6	9	9	100,0
Miejsca w żłobkach	310	457	420	91,9
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	624	770	782	101,6
Domy i zakłady stacjonarne pomocy społecznej	10	10	10	100,0
Miejsca w domach i zakładach stacjonarnych pomocy społecznej	525	560	606	108,2
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnych pomocy społecznej	504	520	559	107,5
KULTURA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Biblioteki publiczne i filie	12	10	10	100,0
Księgozbiór bibliotek publicznych				
w woluminach	353736	368983	369790	100,2
w woluminach na 1000 ludności	3098	3291	3320	x
Czytelnicy (w ciągu roku)	27400	24945	22657	90,8
Wypożyczenia (w ciągu roku)				
w woluminach	424834	400016	381495	95,4
w woluminach na 1000 ludności	3710	3556	3411	x
na 1 czytelnika w woluminach	15,5	16,0	16,8	x
Muzea i oddziały muzealne	3	4	4	100,0
Wystawy czasowe				
własne ^c	24	12	16	133,3
obce ^d	17	4	30	750,0
Zwiedzający muzea (w ciągu roku)	21200	70039	65334	93,3
w tym młodzież szkolna ^e	10633	8096	9982	123,3

a Do roku 2011 określane jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. **b** Mgr farmacji. **c** W kraju **d** Krajowe i z zagranicy. **e** Zwiedzająca w zorganizowanych grupach.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
KULTURA (dok.) <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Kina stałe	2	2	2	100,0
Miejsca na widowni	1034	1032	1022	99,0
Liczba seansów ^a	2488	2989	3400	113,8
Widzowie w kinach ^a	142813	127328	160544	126,1
Widzowie w kinach na 1 seans ^a	57	43	47	x
TURYSTYKA^b				
Obiekty noclegowe ^c	11	13	13	100,0
w tym hotele	3	6	6	100,0
Miejsca noclegowe ^c	705	833	850	102,0
w tym hotele	402	586	601	102,6
Korzystający z noclegów	44103	41529	41687	100,4
w tym turyści zagraniczni	7250	5755	7913	137,5
Wynajęte pokoje w obiektach hotelarskich (hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe)	42999	39915	38503	96,5
w tym przez turystów zagranicznych	8019	6379	8335	130,7
Udzielone noclegi	72475	67984	64282	94,6
w tym turystom zagranicznym	11530	9539	12393	129,9
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	28,8	23,7	21,6	x
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. HANDEL <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Długość sieci w km				
wodociągowej rozdzielczej	291,6	302,3	304,3	100,7
kanalizacyjnej ^d	335,4	345,4	347,2	100,5
Targowiska stałe^e	14	15	15	100,0
powierzchnia targowisk w tys. m ²	75,6	96,5	96,5	100,0
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	304	297	297	100,0
Targowiska sezonowe^a	2	3	2	66,7

a W ciągu roku. **b** Turystyczne obiekty noclegowe. **c** Stan w dniu 31 VII. **d** Sieć rozdzielcza i kolektory. **e** Bez targowisk położonych na terenach prywatnych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
GOSPODARKA MIESZKANIOWA				
Zasoby mieszkaniowe^a (stan w dniu 31 XII)				
Mieszkania ogółem	41673	42734	42896	100,4
Izby ogółem	149152	153371	154141	100,5
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² ..	2598,7	2698,1	2716,5	100,7
Przeciętna:				
liczba izb w mieszkaniu	3,58	3,59	3,59	100,0
liczba osób na 1 mieszkanie	2,74	2,62	2,60	x
liczba osób na 1 izbę	0,77	0,73	0,72	x
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² ..	62,4	63,1	63,3	100,3
powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ² ...	22,8	24,1	24,4	x
Mieszkania oddane do użytkowania				
Mieszkania	265	260	205	78,8
w tym indywidualne ^b	193	162	205	126,5
Izby	1209	1107	901	81,4
w tym w budynkach indywidualnych ^b	919	829	901	108,7
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	28829	27424	20932	76,3
w tym indywidualnych ^b	22793	21773	20932	96,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	108,8	105,5	102,1	96,8
w tym w budynkach indywidualnych ^b	118,1	134,4	102,1	76,0
Mieszkania, których budowę rozpoczęto ..	226	136	172	126,5
w tym indywidualne	101	83	74	89,2
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia	275	129	281	217,8
w tym indywidualne	176	104	101	97,1

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. **b** Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA				
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:				
pyłowych	405	488	499	102,3
gazowych (bez dwutlenku węgla)	12587	13714	14352	104,7
Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
pyłowych	99,7	99,5	99,5	x
gazowych (bez dwutlenku węgla)	36,3	62,8	59,6	x
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³ ..	14,7	11,0	10,4	94,1
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	93,1	97,9	99,6	x
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	147,6	192,1	184,1	95,8
w tym poddane odzyskowi	-	-	16,5	x
Komunalne oczyszczalnie ścieków:				
z podwyższonym usuwaniem biogenów	1	1	1	100,0
Odpady komunalne zmieszane zebrane w ciągu roku w tys. ton	32,4	29,1	27,3	93,7
w tym z gospodarstw domowych	18,2	22,2	24,9	112,1
Przemysłowe oczyszczalnie ścieków:				
mechaniczne	6	2	2	100,0
biologiczne	3	1	1	100,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)				
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	72,1	9,5	9,5	100,0
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	41	41	41	100,0
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł	8672,7	17827,0	16662,8	93,8
w tym na:				
gospodarkę ściekową i ochronę wód	2087,3	2133,2	9467,2	443,8
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	21,5	14,0	14,0	100,0
gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych	6096,1	4682,2	340,0	7,3
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł	58077,3	29780,3	31061,5	104,3
w tym na ujęcia i doprowadzenia wody	3556,0	2326,0	2926,0	125,8

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^a ogółem w mln zł	230,1	453,3	.	x
w tym w sekcjach:				
Przemysł	74,1	230,1	.	x
w tym przetwórstwo przemysłowe	28,6	192,6	.	x
Budownictwo	15,5	14,7	.	x
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	66,2	48,8	.	x
Transport i gospodarka magazynowa	8,7	76,9	.	x
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,2	2,0	.	x
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	17,8	1,7	.	x

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
FINANSE PUBLICZNE				
Dochody budżetu miasta ogółem w tys. zł	486281,8	535156,2	539267,3	100,8
Dochody własne ..	204701,4	258532,6	269279,4	104,2
w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	461,7	166,2	157,5	94,7
Dotacje ogółem	114520,9	90829,0	88715,8	97,7
Celowe z budżetu państwa	61825,4	66616,1	70199,7	105,4
Otrzymane z funduszy celowych	120,0	688,3	1147,7	166,7
Celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	4858,4	6219,4	6963,7	112,0
Dotacje §§ 200,620	47717,1	17085,6	9970,6	58,4
Subwencja ogólna	167059,6	185794,6	181272,1	97,6
Dochody budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4247^a	4758	4822	101,4
Wydatki budżetu miasta ogółem w tys. zł .	547083,8	538702,6	541121,3	100,4
Wydatki bieżące	411398,6	480837,5	488872,2	101,7
w tym:				
dotacje	45556,3	39918,7	40780,3	102,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych	40208,2	41639,3	42372,8	101,8
wydatki bieżące jednostek budżetowych	316581,8	390176,1	397532,1	101,9
w tym:				
wynagrodzenia	192072,6	217077,2	223312,7	102,9
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	30900,8	38887,9	39992,0	102,8
Wydatki majątkowe	135685,3	57865,2	52249,1	90,3
w tym inwestycyjne	133085,3	57113,6	50434,3	88,3
Wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4778^a	4789	4839	101,0
Wynik finansowy w tys. zł	-60802,0	-3546,4	-1854,0	x

^a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
FINANSE PUBLICZNE (cd.)				
Dochody ogółem w tys. zł	486281,8	535156,2	539267,3	100,8
Rolnictwo i łowiectwo	31,7	33,9	32,5	95,7
Transport i łączność	35023,4	25253,8	22006,6	87,1
Turystyka	4221,3	204,4	148,1	72,5
Gospodarka mieszkaniowa	18485,2	15997,9	11577,5	72,4
Działalność usługowa	789,4	1534,9	1189,1	77,5
Administracja publiczna	3061,5	3590,6	2731,8	76,1
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	503,1	19,8	756,3	38 razy
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	13101,6	14006,7	14372,8	102,6
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	155634,7	200426,9	195748,2	97,7
Różne rozliczenia	167403,1	185959,9	181469,2	97,6
Oświata i wychowanie	10769,5	14300,7	17012,5	119,0
Ochrona zdrowia	8201,3	10434,4	10257,3	98,3
Pomoc społeczna	40628,7	42393,5	42294,1	99,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6144,6	7768,9	7642,0	98,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	2271,6	2274,0	2321,6	102,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	12690,9	3401,5	21955,5	645,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5437,6	1771,1	488,3	27,6
Kultura fizyczna	949,0	4720,4	5723,2	121,2
Pozostałe działy	933,6	1062,9	1540,7	145,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
FINANSE PUBLICZNE (dok.)				
Wydatki ogółem w tys. zł	547083,8	538702,6	541121,3	100,4
Rolnictwo i łowiectwo	35,3	42,1	39,6	94,2
Transport i łączność	92015,0	68638,7	71762,5	104,6
Turystyka	9994,6	780,2	767,4	98,4
Gospodarka mieszkaniowa	14321,6	12719,7	5865,6	46,1
Działalność usługowa	1276,4	2135,5	970,3	45,4
Administracja publiczna	29460,5	33261,4	34216,5	102,9
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	569,3	19,8	760,0	38 razy
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	17820,6	17837,3	18533,9	103,9
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	1931,4	-	-	-
Obsługa długu publicznego	8764,3	8956,2	7706,1	86,0
Różne rozliczenia	2641,6	763,5	2070,9	271,3
Oświata i wychowanie	202188,9	225497,8	224901,7	99,7
Ochrona zdrowia	13391,9	14334,8	14430,5	100,7
Pomoc społeczna	63866,6	67567,3	68393,0	101,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	11023,3	12627,3	13669,6	108,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	22017,8	20716,4	20802,0	100,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	22986,2	23817,3	29991,7	125,9
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego..	18490,6	11781,7	10101,0	85,7
Kultura fizyczna	8975,3	11771,5	14291,8	121,4
Pozostałe działy	5312,6	5434,1	1847,0	34,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
OGÓŁEM	11067	11213	11185	99,8
sektor publiczny	324	312	302	96,8
sektor prywatny	10743	10901	10876	99,8
w tym:				
spółki handlowe	772	922	1006	109,1
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	98	103	109	105,8
spółki cywilne	876	827	815	98,5
spółdzielnie	43	44	46	104,5
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8327	8187	8054	98,4
W tym według wybranych sekcji PKD:				
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	79	70	68	97,1
przemysł	982	1001	1011	101,0
w tym przetwórstwo przemysłowe	929	930	939	101,0
budownictwo	1037	1053	1011	96,0
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3122	2906	2876	99,0
transport i gospodarka magazynowa	745	665	633	95,2
zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	259	269	263	97,8
informacja i komunikacja	266	319	319	100,0
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	474	431	423	98,1
obsługa rynku nieruchomości ^Δ	438	484	505	104,3
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1158	1236	1259	101,9
administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	212	222	228	102,7

^a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2013	2014	
	w liczbach bezwzględnych			2013=100
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a (dok.)				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
W tym według wybranych sekcji PKD (dok.):				
edukacja ^b	380	527	515	97,7
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	859	911	932	102,3
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	236	252	260	103,2
pozostała działalność usługowa	783	832	847	101,8
POJAZDY ZAREJESTROWANE^c				
Pojazdy ogółem	59665	65425	67217	102,7
Samochody osobowe	43338	47015	48191	102,5
Samochody ciężarowe	7342	8141	8394	103,1
Ciągniki samochodowe	382	523	587	112,2
Samochody specjalne	434	489	502	102,7
Autobusy	287	272	289	106,3
Naczepy	370	502	540	107,6
Przyczepy	990	1077	1078	100,1
Przyczepy lekkie	2629	2853	2888	101,2
Motorowery	1528	1853	1931	104,2
Motocykle	1792	2104	2212	105,1
Ciągniki rolnicze	449	470	471	100,2
Pojazdy samochodowe inne	124	126	134	106,3

^a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne. ^b Patrz Uwagi ogólne str. 17. ^c Dane Wydziału Komunikacji Urzędu Miasta Tarnowa „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2010, 2013 r.; 2014 r. s. 81, s. 75 http://www.tarnow.pl/index.php/pol/Media/Files/Raport_o_stanie_miasta_2010
<http://www.tarnow.pl/Media/Files/Raport-o-stanie-miasta-za-rok-2014>

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2014 R.

CZŁONKOWIE RADY MIASTA

OGÓŁEM	25
w tym kobiety	6
Radni według wieku:	
29 lat i mniej	1
30 - 39	5
40 - 59	14
60 lat i więcej	5
Radni według poziomu wykształcenia:	
wyższe	22
policealne	-
średnie	1
zasadnicze zawodowe	2
podstawowe	-
Radni według grup zawodów:	
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	9
specjaliści	13
technicy i inny średni personel	1
pracownicy biurowi	-
pracownicy usług i sprzedawcy	-
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	-
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	-
pracownicy przy pracach prostych	-
siły zbrojne	-
pozostali niesklasyfikowani	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych – www.stat.gov.pl

STRAŻ MIEJSKA

Interwencje

	w liczbach bezwzględnych
Naruszanie przepisów drogowych	3045
Zakłócanie spokoju i ciszy nocnej, wybryki chuligańskie	1238
Nieodśnieżone chodniki i jezdnie oraz nawisy śnieżne	70
Nieobyczajne wybryki	1670
Interwencje dotyczące psów biegających luzem	513

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2014 R. (cd.)

STRAŻ MIEJSKA (dok.)

Interwencje (dok.)	w liczbach bezwzględnych
Sprawy porządkowe	419
Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	817
Interwencje w stosunku do osób bezdomnych	491

Źródło: Straż Miejska w Tarnowie – „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2014 str.193 – 194
<http://www.tarnow.pl/Media/Files/Raport-o-stanie-miasta-za-rok-2014>

KOMENDA MIEJSKA POLICJI

Kategorie przestępstw	Przestępstwa stwierdzone
Kradzież samochodu	14
Kradzież cudzej rzeczy	857
Kradzież z włamaniem	379
Bójka, pobicie	39
Uszkodzenie rzeczy	257
Uszczerbek na zdrowiu	103
Rozbój	70

Przemoc w rodzinie, procedura „Niebieskiej Karty”

		2013	2014
Ilość sporządzonych niebieskich kart		616	647
Sprawcy	Ogółem	623	656
	kobiety	60	40
	mężczyźni	563	615
	nieletni	-	1
	pod wpływem alkoholu	248	307
	zatrzymano do wytrzeźwienia	193	160
Pokrzywdzeni	Ogółem	846	845
	małoletni	149	133
	dorośli	697	712

Źródło: Wydział Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Miasta Tarnowa – „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2014 str. 186, str.190 - 191, <http://www.tarnow.pl/Media/Files/Raport-o-stanie-miasta-za-rok-2014>

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2014 R. (dok.)

KOMENDA STRAŻY POŻARNEJ

	2013	2014
Liczba zdarzeń ogółem	761	806
Požary	179	176
Miejscowe zagrożenia	555	595
Alarmy fałszywe	27	35

Źródło: Wydział Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Miasta Tarnowa – „Raport o stanie miasta” – stan na 31 XII 2014 str. 195, <http://www.tarnow.pl/Media/Files/Raport-o-stanie-miasta-za-rok-2014>

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2014 R.^a

MIASTA ^b	Ludność (stan w dniu 31 XII)		Kobiety na 100 mężczyzn		Współ- czynnik obciążenia demogra- ficznego ^c		Przyrost naturalny na 1000 ludności		Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności		Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagro- dzeń na 1000 osób w wieku produkcyj- nym ^d	
		↓		↑		↑		↓		↓		↓
Bielsko Biała	173013	1	112	5	64	11	-0,7	11	-2,4	6	561	4
Chełm	64855	18	113	6	55	3	-1,2	12	-7,2	18	454	19
Elbląg	122368	3	109	2	57	5	-1,7	13	-3,4	11	470	16
Gorzów Wielkopolski	124145	2	110	3	59	7	0,1	7	-1,5	2	541	5
Jelenia Góra	81408	12	114	7	63	10	-4,1	19	-2,9	8	483	14
Kalisz	103373	8	115	8	65	12	-2,9	17	-2,1	4	539	6
Konin	76547	14	111	4	61	9	-0,4	8	-6,7	17	522	9
Koszalin	108605	7	112	5	61	9	-0,4	8	-1,5	2	507	11
Legnica	101343	9	112	5	58	6	-2,3	15	-3,3	10	526	7
Leszno	64616	19	109	2	61	9	1,6	4	-2,7	7	576	1
Łomża	62779	21	108	1	52	1	2,5	2	-2,0	3	448	20
Nowy Sącz	83853	11	109	2	60	8	1,7	3	-2,3	5	497	12
Piotrków Trybunalski	75608	15	113	6	63	10	-0,7	11	-3,6	12	567	3
Płock	122224	4	111	4	61	9	-0,6	10	-3,9	13	574	2
Przemyśl	63441	20	113	6	61	9	-2,1	14	-3,3	10	465	17
Siedlce	76603	13	111	4	60	8	3,7	1	-0,6	1	567	3
Słupsk	93206	10	112	5	60	8	-2,7	16	-3,4	11	524	8
Suwałki	69316	16	109	2	53	2	1,0	5	-3,0	9	508	10
TARNÓW	111376	6	112	5	61	9	-0,5	9	-5,3	16	480	15
Włocławek	113939	5	112	5	60	8	-3,5	18	-4,4	15	493	13
Zamość	65055	17	112	5	56	4	0,6	6	-4,3	14	457	18

^a Patrz uwagi ogólne str. 17. ^b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. ^c Patrz Uwagi metodyczne str. 20. ^d Dane z Ministerstwa Finansów za 2013 r.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2014 R.^a (cd.)

MIASTA ^b	Stopa bezrobocia rejestrowanego w %		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ^c brutto w zł		Udzielone porady ambulatoryjne ^d na 10 tys. ludności		Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem ^e w %		Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %	
		↑		↓		↓		↑		↑
Bielsko Biała	5,3	1	3930	2	111020	6	3,4	1	15,9	2
Chełm	15,9	18	3259	18	102993	9	7,2	9	27,7	17
Elbląg	15,1	16	3621	5	85485	20	8,3	12	22,1	9
Gorzów Wielkopolski	6,0	2	3433	11	94651	14	4,9	3	18,3	3
Jelenia Góra	7,3	4	3577	6	93913	16	4,9	3	22,0	8
Kalisz	6,9	3	3396	14	98715	12	7,3	10	22,7	11
Konin	12,2	14	3653	3	116713	4	9,0	13	25,5	13
Koszalin	10,4	10	3568	7	100567	11	4,4	2	15,7	1
Legnica	8,3	5	3407	13	82693	21	5,9	4	19,8	5
Leszno	6,9	3	3363	16	102121	10	6,7	7	21,9	7
Łomża	15,7	17	3208	19	103853	8	6,3	5	28,5	19
Nowy Sącz	8,9	6	3193	20	112148	5	7,1	8	28,6	20
Piotrków Trybunalski	10,6	11	2953	21	96732	13	9,4	14	26,4	15
Płock	11,8	13	4926	1	88587	17	7,1	8	19,0	4
Przemysł	16,8	19	3408	12	107499	7	10,4	15	29,0	21
Siedlce	9,3	7	3648	4	128157	2	6,4	6	21,3	6
Słupsk	11,0	12	3385	15	94098	15	7,2	9	23,0	12
Suwałki	10,2	9	3261	17	87540	18	10,4	15	27,6	16
TARNÓW	9,6	8	3514	9	117625	3	5,9	4	22,3	10
Włocławek	18,9	20	3531	8	87410	19	12,2	16	25,9	14
Zamość	15,0	15	3511	10	144803	1	7,5	11	27,9	18

^a Patrz uwagi ogólne str. 17. ^b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. ^c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^d Porady lekarskie bez porad stomatologicznych. ^e Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej MPiPS.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2014 R.^a (dok.)

MIASTA ^b	Widzowie w kinach na 10 tys. ludności		Korzystający z noclegów na 1000 ludności		Odpady komunalne zmieszane zebrane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg		Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł		Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ^c na 10 tys. ludności	
		↓		↓		↓		↓		↓
Bielsko-Biała	40619	2	633,0	4	275,3	1	2801	5	1480	3
Chełm	11603	18	266,4	16	149,6	20	1751	21	903	21
Elbląg	11764	17	490,9	7	209,9	9	2052	17	1018	15
Gorzów Wielkopolski	26921	9	449,0	9	211,0	8	2195	15	1436	4
Jelenia Góra	7888	19	842,2	1	172,4	19	2475	8	1546	2
Kalisz	32993	5	292,2	13	178,3	17	2348	11	1148	9
Konin	23083	13	150,5	21	197,8	13	2880	4	1080	12
Koszalin	24306	11	459,5	8	206,5	10	2387	10	1682	1
Legnica	23304	12	527,2	6	235,4	5	2337	13	1333	7
Leszno	50755	1	252,0	18	238,2	4	2344	12	1387	6
Łomża	7450	20	276,9	14	273,3	2	1988	19	1008	16
Nowy Sącz	36617	4	221,7	20	183,2	16	2223	14	1140	10
Piotrków Trybunalski	30204	6	251,1	19	126,0	21	2537	6	991	19
Płock	26613	10	335,7	12	196,8	14	3722	1	1020	14
Przemyśl	5232	21	764,3	2	201,3	12	2012	18	969	20
Siedlce	37527	3	268,6	15	203,7	11	3166	2	1095	11
Słupsk	27368	8	383,8	10	223,3	6	2514	7	1410	5
Suwałki	19926	14	562,5	5	250,4	3	2173	16	1005	17
TARNÓW	14356	16	372,8	11	222,6	7	2408	9	1004	18
Włocławek	16413	15	261,4	17	185,8	15	2969	3	1038	13
Zamość	29157	7	751,3	3	173,7	18	1790	20	1193	8

^a Patrz uwagi ogólne str. 17. ^b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. ^c Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne, stan w dniu 31 XII.